

VIANOČNÁ NÁVŠTEVA

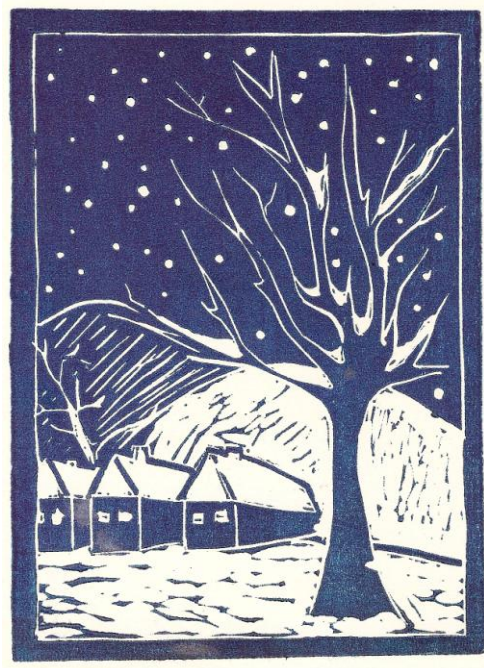
VIANOČNÁ NÁVŠTEVA je trochu ekologizujúci, folklorizujúci sci-fi príbeh, ktorý bol napísaný pred pár desaťročiami. Má tak už tiež svoj príbeh. Je to čítanie vhodné aj pre menšieho, no vyspelejšieho detského čitateľa.

https://www.youtube.com/watch?v=TVuEzS7yL_0
<https://www.youtube.com/watch?v=v6vgNYhgMeg>

Na chodníku sa belela tenká vrstva sypkého, čerstvo napadnutého snehu. Vietor šermoval svojím mrazivým mečom sem a tam, raz na jednej, raz na druhej strane ulice. Miestami pri tom strhával za sebou snehový poprašok vytvárajúci jazyky vyplazené od chodníkov z oboch strán do stredu vozovky. Mäťové pohyby padajúcich vločiek dodávali tomuto zdanlivému súboju vetra s jeho neviditeľnými protivníkmi na dramatickosti. V izbe bolo teplo, ba až horúco, ale podokenná vnútorná doska príjemne chladila dlane dievčata, čo

s pritisnutým nosom o sklo okna pozorovalo výjav, na ktorý sa tešilo najmenej niekoľko týždňov. Vonkajšie šero sa už menilo na tmavý zamat, keď konečne uvidela svoju mladšiu sestru, ako sa s vejúcim šálom prihnutá ponáhľa ku chodníku, čo vedie priamo pred vchod ich domu. Nad lampami uličného osvetlenia blikalo niekoľko hviezd. V lúčoch lúčov sa mihotali kryštáliky snehových vločiek prinášaných nevedno odkiaľ studenými poryvmi vetra. Napriek tomu, že sa obloha zdala jasná, bez snehových mrakov, bolo nábrežie rieky vzdialené od ulice iba zopár metrov onedlho celé cukrové. Autá na parkovisku, čo na ne svetlá lúčov nedosahovali, pôsobili ako tajomné mátohy, ktoré nestoja o to, aby im ktokoľvek nahliadol do záhadného vnútra. Pri pohľade na autá stojace mimo dosah osvetlenia, na ich tmavé sklá musel mať každý pocit, že čo auto, to príbytok uzimenej a nasrdenej bosorky číhajúcej na osamelého

chodca. Iba maličká fiatka vzbudzovala súcitiť. Akoby sa túlila k susednému veľkému vozidlu, a tak hľadala pri ňom ochranu. Ostrý zvuk zvonca vyrušil Dadu. Okamžite sa rozbehla ku dverám, kde stála skrehnutá Ina. Nečakala, kým sa vyzuje. Schytila ju za ruky a naraz začali radostne vykrikovať a točiť sa v kruhu.

- Padá, padá, padá, padá...

Pribrzdilo ich až niekoľkonásobné upozornenie otca, ktorému sa už zdalo, že tej radosti z prvého snehu tejto zimy je priveľa a to dupanie by mohlo vadiť susedovi bývajúcemu pod nimi.

- Danka! Ivana! Už by ste naozaj mohli prestať.

Boli to ich skutočné mená, ale doma bolo vo zvyku používať skôr „dopletence“, čo sa vydarili mladšej z nich, keď sa jej začal rozväzovať jazyk. Prvé pokusy naučiť sa svoje meno a meno svojej staršej sestry nedopadli dobre. Daromná bola námaha rodičov naučiť ju správne vysloviť mená Ivana, Ivanka, Dana, Danka. Skoro až z tvrdohlavosti opakovala po nich Ina, Inana, Dala, Dadaka. Ešte horšie to dopadlo s priezviskom, ktoré skomolila tak, že sa vonkoncom neponášalo na to ich, nie veľmi rozšírené v kraji, kde bývajú. No a odvtedy sa poprerábané mená na počesť prvých rečníckych výkonov popletenej jazyčnice rodiny bez odporu ostatných jej členov nenápadne votreli do rodinnej slovnej zásoby. Nové mená sa najmä dievčatám časom stali sympatickejšími ako originály. Príčinu si to nevedomovali, ale to tak cítili. Veď prečo by to tak nebolo, keď skomoleniny otec najčastejšie používa pri šantení s nimi, keď je dobre naladený a prístupný zúčastniť sa akýchkoľvek nezbedností, čo im napadli v momente veselého hrania. Keď boli otcom napomínané, väčšinou dievčatá

oslovoval menami vpísanými do dobre uschovaných dokladov. Mali tú česť do nich dva, či trikrát nahliadnuť. Teraz ich síce oslovil úradnými menami, ale v jeho hlase nebolo cítiť príliš dôrazu. Bolo to znamením, že ešte chvíľu môžu tancovať. Keď však zvýši hlas a zároveň použije oficiálne mená svojich dcér, vedia, že hrozí nebezpečenstvo a treba ihneď prestať. Tak sa stalo aj teraz. Bez dupotu, hlasného vykrikovania poskakovali ďalej pri práve vymyslenej melódii.

- Padá, padá, padá...

Úplne prestali, keď otec došiel na chodbu omotaný elektrickou šnúrou vysávača držiace hučiace bremeno a duril ich z chodby do detskej izby, či kuchyne.

Keď odchádzali, unikajúc tým pred Hugom, ako tiež kedysi dávnejšie Ina pomenovala vysávač, a tiež pred ďalšími možnými napomínaniami zo strany otca, neunikla Ina Dadinej výčitke.

- Ina, kde si bola tak dlho? Už je skoro úplná tma a ty sa motáš po vonku. Mala si byť už dávno doma.

- Babka dopekala koláče. Chcela som z nich ochutnať, tak som sa zdržala.

Babka bývala o dve ulice ďalej. Vzdialenosť to mohla byť tak na desať minút chôdze. Možno menej, možno viac. Nebolo zriedkavé, že sa tam jednotlivito alebo aj spolu občas zabudli. Keď po chvíľke mal už Hugo svoje brucho zasa o čosi plnšie, stíchol. Na koberci už nebolo ani jedného kúska dreva, či smietky z osádzaného stromčeka na chodbe do zeleného liatinového stojana. Takto pripravený, voňajúci živicom, čakal na ranné zdobenie. Bývala to už tradične práca otcova a Dadina. Ina mala vždy snahu pomôcť, ale oni dvaja mali s ňou svoje skúsenosti. Podľa toho jej určovali, aké pomocné práce pri zdobení môže Ina vykonávať. Ina alias Inana najčastejšie asistovala pri rozbití nejakej tej krehkej ozdoby. Minuloročné zdobenie zvládla pomerne dobre. Dá sa povedať, že na jednotku. Na konto rozbitých ozdôb si pripísala jednu jedinkú historickú guličku, čo pochádzala zo súpravy, ktorú si babka ako prvú mohla dovoliť kúpiť. Aj keď už táto gulička medzi ostatnými vyzerala ako chudobná príbuzná, Ine za ňou bolo ľúto. Dlhو stála so zvesenou hlavou, kým pozbierala čriepky na lopatku.

Pretože bola známa svojou menšou šikovnosťou, špicu, ktorú umiestňovali vždy na vrcholec stromčeka, jej zásadne nedovoľovali chytať do rúk. Tá bola s určitosťou označovaná za unikátny predmet medzi vianočnými ozdobami, ktoré vlastnili. Nebolo to iba pre starožitný výzor. Cenná bola už len tým, že sa taký krehký predmet z tenučkého fúkaného skla zachoval toľké roky. Cenená bola asi najviac preto, že bola zviazaná so spomienkami troch generácií rodiny, ktorej členovia predsa len trávievali najkrajšie chvíle roka pod jej dohľadom. Pamätala si aj smutné momenty. To bolo vtedy, keď pri štedrovečernom stole niekto chýbal. Z ostatných dní by veľa príbehov neposplietala, keby tak mohla raz prehovoriť. Počas nevianočných dní trpezlivo čakala vo svojej mäkučkej vatovej starostlivo ustlanej postieľke. Snívala svoj vianočný sniček a trpezlivo čakala na chvíľu, keď znova bude osvetlená rôznofarebnými zvončekmi z výšky prezerat', kto z rodiny nebodaj o čosi zostarol. Dadája oslávi v máji nasledujúceho roku svoje desiate narodeniny a Ina deň po nej dovíši ôsmy rok svojho života. Ina ešte počká dva či tri roky. Tiež bude mať právo podať otcovi sklenenú špicu na záver zdobenia stromčeka. Už sa na to teší, lebo vie, že tým ju uznajú za už skoro veľkú.

Pri pojedaní čerstvých, ešte teplých koláčov babke s plnými ústami oznámila, že ani tento rok určite nespadne do krabice s najkrajšími sklenenými guľami, ako sa jej to už stalo. Z jej pohľadu to bola veľmi vzdialená minulosť, napriek tomu si to pre úľak, čo pri tom utrpela, dobre zapamätala. Tento menší šok z nehody bol príčinou, že si túto vec vybavuje s dostatočným predstihom pred zdobením, ešte aj pri takej príjemnej činnosti.

Hugo tváriac sa blažene už hodnú chvíľu stál v kúte pripravený na svoje sviatočné dávky. Možno aj jemu bolo príjemným zároveň so smetím a prachom, sladkými omrvinkami vŕhovať vône a pachy pripravovaných dobrôt, sviatočných jedál. Maškrtník jeden!

Dada spolu s Inou teraz v tme izby pozorovali, čo sa deje vonku. Mali chuť znova vyskakovať. Veď napadlo ešte trocha snehu! Stalo sa tak v pravý čas. Už zajtra sa bude konať túžobne očakávaná večera. Po nej odhalia niekoľko dní odhalené tajomstvo. Nevydržali a v nestráženú chvíľu, keď nebolo nikoho doma, prezreli všetky možné skrýše a objavili pripravené darčeky. Tak ako pred rokom budú otcovi, prípadne mame vyčítať, že darčeky riadne neschovali. I tak sa na zajtrajšok veľmi tešia.

Vietor sa utíšil. Už sa nasilu netlačil cez škáročky okien poohrievať sa v teplej izbe. Doska pod oknom bola napriek tomu stále chladná. Mátohy – autá už nepôsobili tak strašidelne. S bielymi prikrývkami vyzerali prívetivejšie. Tiež malá fiatka v bielom kožušku sa tvárila spokojne. Obloha sa úplne vyjasnila. Neblikalo na nej už len zopár hviezdíčiek. Bolo ich nezvyčajne veľa. Severák prečistil znečistené ovzdušie doliny a mesta, ktoré je vraj bránou na hornú časť regiónu, do ktorého prináleží. Spoza vrškov vypínajúcich sa hneď za riekou sálal do modrej farby nočnej oblohy zlatistý svit vychádzajúci mesiac. Bolo na ňom voľným okom dobre rozoznať tmavé miesta, čo sú nerovnosti povrchu. Krátery a pohoria.

- Ina! Čo napiekla babka?
- Tvarohovník, makovník a orechovník. Tvarohovník sa jej vydaril najlepšie. Výborné sú tiež kokosové labky s hrozičkami. Mňám!
- Nevedela si mi kúsok priniesť?
- Volala som ťa so mnou. Nie?
- Nevadí. Zajtra ich babka i tak všetky prinesie. Potom im to nedarujem!

V tom sa jasný svit mesiaca trošičku zavlnil, hviezdy ešte viac zažmurkali a obloha sa naplnila zdanlivo, či naozaj tichým šumom. Zároveň s tým z pravej strany smerom za vršky skoro priamo pod stúpajúci mesiac priletela padajúca hviezda – meteorit.

- Aha, aha! – zvolala Ina. – Videla si? – pridala na hlase.

Dada stála mlčky, prekvapená tým výjavom. Už videla niečo podobné v letnom detskom tábore. Vtedy počas večera, sediac pri táboráku, občas dvíhala pohľad dohora, aby si oči ul'avili od oslepujúcej žiare ohňa. Uvidela padať meteority niekoľkokrát. Tie zďaleka neboli také výrazne žiarivé a veľké.

- Nezdá sa ti, – ozvala sa Dada, – že ten meteorit letel akosi pomaly a skoro vodorovne? Tie v lete padali kolmejšie a rýchlejšie...
- Oco, oco! – vykrikla Ina, – pod' rýchlo sem!

Ten nenáhľivo otvoril dvere s predstieranou zvedavosťou, podišiel ku oknu, pozerajúc smerom, ktorým ukazovala vzrušená Ina. Na vysvetlenie zareagoval mlčaním. Po chvíli prehodil pár slov o tom, že prv, keď bol menší ako ony teraz, boli také úkazy bežné. Ovzdušie bolo menej znečistené, a tak bolo možné pozorovať aj tie najmenšie meteority.

- Dnes už vidieť iba tie silnejšie svietiace. Bližšie padajúce a väčšie. Málokedy už vidieť také množstvo hviezd. Teraz je naozaj nádherná viditeľnosť, – poznamenal pri odchode.

Hukot vysávača sa znova ozval z vedľajšej izby. Otec sa náhlil dokončiť začatú prácu, kým pripraví večeru. Dievčatá uprene hľadeli do hviezdnych diaľav. Predošlý úkaz sa nezopakoval. Iba pravidelne blikajúce, pomaly letiace svetielko oznamovalo, že na zvyčajnej leteckej dráhe, vo výške, odkiaľ nedoľahol ani len hukot lietadla, sa možno domov vezú túlaví otcovia, čo sa po skončení sviatkov znova rozprchnu po svete za svojimi pracovnými povinnosťami. Dada spolu s Inou dobre vedia, že tým smerom je jedno z miest ich krajiny, kde pristávajú lietadlá väčších leteckých spoločností.

- Zo smeru priletu lietadla sa prihnal aj ten veľký meteorit. Možno mali šťastie, – poznamenala Dada.

Ráno zobudilo Dada buchnutie dverí vracajúceho sa otca. V taške niesol nakúpené to, na čo včera pozabudli. Z pivnice ukradomky prinášal predsa len utajené darčeky. Čosi zašomral. Bez toho, aby sa vyzul a odložil vetrovku, čo šuchotala pri každom jeho pohybe,

šiel rovno do obývacej izby ukryť pivničné prekvapenie. Nemusel sa ponáhľať. Dade sa veru nechcelo veľmi vstávať. Ina na buchnutie dverí vôbec nezareagovala, preto Dada udrela dlaňou na bočnicu poschodovej postele. Až po viacerých buchnutiach otvorila Ina oči. Ani jedna z nich neprehovorila. Znova zavreli oči a po chvíli zaspali.

Otec pri vykladaní nákupu uvažoval, že sa ešte nestalo, aby v takýto deň prispali. Od úplného malička, nevedno presne od ktorého roku, Dada pochopila, že keď večer otec postaví do kúta obývačky neozdobený stromček, treba v nasledujúce ráno vstávať zavčasu, lebo premárni to, čo sa opakuje málokedy. Nielen Ina, ale aj ona pri nenápadnom maškrtení spôsobila, že Hugo nebol ukrátený napriek tomu, že ho predovšetkým Dada nemala rada pre jeho hlasitý rev a to tiež už od mala. Keď už boli hore, bolo ich dobrovoľnou povinnosťou pomáhať pri výzdobe stromčeka, pri rozpletaní zamotaných drôtov svietiacich zvoncov. Po celý čas vždy odbehovali do kuchyne a babke či mame uchytili na prste to, čo práve miešali.

Otec opatrne otvoril dvere detskej izby. Nazrel, čo sa tam deje. Keď videl, že „káčence“ ešte spia, zazvonil na malom zvonci, ktorým vždy po štedrovečernom stolovaní dával dievčatám vedieť, že môžu vojsť do izby a rozbaľiť si darčeky.

- Vstávajte, bude už obed, – vydýchol zo seba a nechajúc otvorené dvere odchádzal.

Cinkot zvonca zanikol v kuchyni.

- To nie je možné, – zavzdychala Dada a rýchlo zliezla z vrchného poschodia postele.

Zatriasla s Inou. Tá vytreštila oči a ozlomkrky bežala za Dadou ku oknu.

- Ten oco je teda! Vôbec nie je obed.

Otočila sa ku veľkému budíku a hrozila sa päšťou: - Prečo si ty nepodarenec zasa nezvonil?!

Ručičky hodín ukazovali o desať minút deväť. Vonku od rána pribudlo ešte dačo snehu.

Nebolo ho však toľko, ako sa to zdalo včera večer. Napriek tomu, že bola svetelnosť ako v najhorúcejší deň, bolo cítiť pri otvorenom okne páliaco mrazivý, ostrý severský vzduch.

Dada zatvorila okno. Pozrela na Inu. Tá už drkotala zubami.

- Vidíš. Hovorila som ti večer, aby si už bola ticho. Ty však nie! Vieš, koľko bolo hodín, keď sme skončili debatu? Nevieš. Pravda! Už bolo skoro jedenásť hodín! – vyhrkla na Inu, šermujúc jej pri tom rukou pred očami.

Hneď po večeri šli spať, ale jasný svit mesiaca, zriedkavý včerajší úkaz im podráždil už rozvíjajúcu sa fantáziu. Špekulovali, čo to asi mohlo byť. Do rozhovoru na chvíľku zapojili aj otca, keď sa prišiel pozrieť, čo porábajú. Ich tlmené hlasy bolo počuť do spálne ešte dlho potom, čo sa pokúšal zaspáť. On bol tiež svedkom niečoho podobného. Ako vojak. Súdil tak podľa toho, ako to obe „káčence“ popisovali. Pri jednom z nácvikov, taktiež v zimnej noci, bola jednotka nastúpená v teréne a veliteľ vyhodnocoval priebeh cvičného poplachu, keď tu zrazu krížom cez oblohu, priamo pred očami všetkých, preletelo nazelenalé svetlo, čo zanechávalo za sebou svetelnú, hneď miznúcu stopu. Všetci potom potvrdili, že nikto z nich nič podobné nikdy nepozoroval. Padanie meteoritov áno, ale takých veľkých, tak nezvyčajne sfarbených – to určite nie!

Cez otvorené dvere sa ku nim doplazila teplá vôňa škorice. Zrazu si obe spomenuli na dobroty. Tak, ako boli, utekali do kuchyne, kde sa vôňa šírila výraznejšie, zmiešaná s inými, čuchu dobre robiacimi vôňami sladkostí, pomarančovej kôry. Skrátka, bolo cítiť všetky typické vône, umocňujúce sviatočnú náladu.

V kuchyni ich čakalo sklamanie. Nebolo čo už nabrať na prst. Zmeškali.

- Bée!- urobila Ina mrzutú grimasu.

Mama na ne nezabudla. Nastavala na seba nádoby, hrnčeky v ktorých sa miešali plnky, polevy a ďalšie možné či nemožné lahôdky. Nastali preteky, ktorá z nich prstom povyškrabuje a vylíže viac dobrôt.

Už dokončievali výzdobu stromčeka, keď pri dverách ktosi zazvonil. Bolo jasné, že je to babka. Bežali obe otvoriť a pomôcť priniesť to, čo prinášala každoročne. Vedeli, že v taškách má nabalené tradičné koláče. Boli vždy jedinečné! Mamine zákusky boli tiež dobré, ale babkine vianočné koláče veru zatiaľ neprekonali. Stromček stál v plnej kráse. Živicovú vôňu bolo v izbe stále cítiť, lebo v teple zmäkli a postekali po kmeni po ňom rozosiata živicové pupáky. Rodičia už pred rokom chceli kúpiť umelý strom. Dievčatá s tým nesúhlasili. Ten vraj tak nevonía!

Poukladanie prázdnych krabíc od ozdôb bolo ich vecou a celkové doupratovanie obývacej izby tentoraz už prevzali do svojich povinností tohto dňa. Ina stála v úctivej vzdialenosti od vysávača, keď Dada za jeho pomoci zbavila koberec zvyškov blyskavých pásikov pozlátok. Nepozdávalo sa jej iskrenie, ktoré bolo vidieť pod mriežkou krytu vysávača – jeho motora. Bola už svedkom výbuchu šnúry žehličky. Odvtedy má veľkú nedôveru ku všetkým elektrospotrebičom. Výnimku robí televízor. Pri ňom vydrží sedieť celé hodiny. Stále sa opakujúce reklamy, na ktoré sa všetci ostatní doma už hnevajú, čo majú na nich už opačný účinok, než s akým úmyslom boli stvorené. Ina ich s predstihom opakuje úplne presne a má z toho badateľne radosť.

Urobili všetko perfektne. Tak ako to veľakrát pozorovali. Na poutieranie prachu nástavcov nábytkovej zostavy museli prizvať ešte otca. Mama mala lepkavé ruky od čohosi a ponúknutú babkinu pomoc odmietli. Mala trošku viac kíl. Kto vie, ako by dopadlo jej gymnastické cvičenie s prachovkou na stoličke. Vysávač dali na svoje miesto. Pootvorené okno pribuchli a uzatvorili radiátor, aby stromček príliš rýchlo nepozhadzoval ihličie. Vliezli pod stolík, na ktorom stál stromček. Dada zasunutím zástrčky rozsvietila zvončeky. Zapojila do prúdu aj transformátor. Rozsvietili sa drobné farebné žiarovčky – hviezdy veľkosti taniera upevnených na kmeni, tesne nad stojanom. Spletenec dúhových farieb osvietil spodné konáre. Tieni na nich visiacich ozdôb dopadali na všetky strany. Lesklý povrch stolíka nábytku zaihral všetkými farbami farebnej hviezdy. Babkin starý papierový betlehem položený priamo pod hviezdou zrazu ožil. Vypadalo to tak, akoby priletela naozajstná betlehemska hviezda spoločne s dúhou.

Ina zavolala všetkých doma prítomných, ktorí sa postavili do dverí izby a odtiaľ pozorovali

rozsvietený strom a rozihrané farby. Dada sedela na koberci pri stolíku v tureckom posede so skríženými nohami., prihnutá nad elektronickým nevelkým klávesovým nástrojom, čo bol darom pod predošlým vianočným stromčekom. Za rok sa ako samouk pri občasnom hraní naučila pomerne slušne improvizovať. Aj teraz hrala zhlboka nadýchnutá pomalú slávnostnú melódiu. S ňou sa už nasťahovali do tohto príbytku ozajstné Vianoce.

* * *

Vyupratovaná kuchyňa, zmenená na nepoznanie, rozvoniavala hríbovou kapustnicou. Na vhodných miestach bola položená ľudová keramika. V trojici džbánov na vysokej chladničke trónili naaranžované ihličnaté vetvičky. Moderný obraz vystriedal na stene veľký maľovaný tanier.

Stačilo tak málo a z obyčajnej kuchyne sa stala štýlová izbička. V babkinom srdci zunela tíško struna spomienok. Myslela na všetkých tých, čo s nimi sedávala od maličkého mala za spoločným štedrovečerným stolom. Na tých, ktorých vnučky poznajú len z rozprávania. Vianočne oblečení zasadli za stôl plný všetkého, len na túto príležitosť pripravovaného, často aj niekoľko dní vopred. Napriek obvyklému zhonu, s väčšou láskavosťou ako po iné dni roka. V miestnosti svietilo len tlmené svetlo a plamienok sviečky uprostred stola. Babka vstala ako prvá ku krátkej modlitbe. Ina opakovala to, čo opakovali aj ostatní po babke, pozorujúc raz jedného, raz druhého. Všetci sa tvárili vážne a nik jej na úškrnky nereagoval ani len myknutím kútika úst. Po záverečnom prežehnaní babka zažalala všetkým šťastné a veselé sviatky.

Dade prebehla v hlave myšlienka, ktorú ihneď odplašila, lebo sa nehodilo práve teraz na toto myslieť. Napadlo jej, že raz, až babky nebude, nebude ani jej modlitby. Asi jej to bude chýbať. Veď takto spoločne, slávnostne povstanú pred večerou len raz do roka...

Podaním rúk si navzájom zažalali šťastné a veselé sviatky. Varené víno silne voňajúce klinčekmi a škoricou bolo prípitkom. Dade a Ine mama túto dobrotu zriedila malinovou. Otec vzal zo stola misu plnú ovocia, medzi ktorým boli aj orechy.

Každý prisediaci si jeden vzal a v poradí od najstaršieho so slovami – Radujte sa kúty, Vianoce prišli, - hodil tieto hrkotajúce plody do kútov miestnosti.

– Radujte sa kúty, Vianoce prišli, – zahabkala Ina a predbehujúc všetkých siahla ako prvá po oblátke s medom a cesnakom, ktoré medzitým pripravovala babka. Každému, kto si bral od nej oblátku, urobila medovým prstom na čele medové znamenie. Teraz budú všetci určite celý rok zdraví, sladkí a dobrí ako ten med, usilovní ako včielky, čo ho naznášali.

Kapustnica zasa zmizla najrýchlejšie z taniera Ine. Tá nebývala nikdy veľký jedák, ale teraz sa náhlila. Čím prv skončí večera, tým prv sa budú rozdávať darčeky.

Keď videla babka, ako rýchlo do seba nahádzala jedenie, vybrala jej ten najlepší kúsok ryby, v ktorom tušila málo kostičiek.

– Dávaj veľký pozor, Ina! Dada, ty tiež, – povedala a šla radšej zapnúť silné svetlo priamo nad stolom. Zhasla ho až potom, keď každý dojedol svoju porciu ryby.

Ina s Dadou odbehli do svojej izby, kde už mali pripravené papierové divadlo. Bolo vyrobené z veľkej kartónovej krabice. Urobil ho otec spoločne s Dadou už pred piatimi rokmi. Mala to byť len zábavka na jedno použitie. Nakoniec sa táto, kedysi papierová krabica ako obal pohodená pred obchodom, určená na zahodenie, stala súčasťou rodinného vianočného koloritu. Zdá sa, že nim bude aspoň dotiaľ, kým dievčatá nebudú dospievať. Stačilo vystrihnúť jednu stenu tak, aby tvar otvoru zodpovedal tvaru

visiacej rozťahnutej opony divadla. Oponu a veľké mašle držiace oponu otvorenú si namaľovala Dada. Otec iba vylepšil nedostatky a domaľoval nad oponu veľký nápis zlatou farbou – VIANOČNÉ DIVADLO. Na vysunutom pódiu bola vatou, farbou, dreveným maličkým plotom naimitovaný dedinský zimný dvor. Na väčší biely výkres namaľovali stenu s oknom vnútrajška starodávnej drevenice. V kúte nechýbal malý, z kartónu vystrihnutý stromček. Blýskavé farebné konfety na ňom boli vianočnými ozdobami.

Dada s Inou vždy dva dni pred Štedrým večerom vytiahli odložené divadlo a precvičili si text zapísaný v zošitku. Za rok sa dá veľa zabudnúť! Vyvinulo sa to tak, že po večeri hrávali nakoniec na tri hry. Keď Ina už mala rozpletený jazyk, aj ona sa chcela vyrovnat' Dade. Aby nehrali to isté, vymysleli pre ňu inú hru, než mala v repertoári Dada. Na to boli dobré folkloristické znalosti oboch rodičov. Obaja kedysi boli členmi tanečného folklórneho súboru. Ina začínala ako prvá. Položila si divadlo na malú stoličku, aby naň mali všetci výhľad od stola. Miestnosť osvetľovala sviečka na stole a tri sviečky rozostavené okolo divadla. Aj keď mala Ina dej voľnejší, nerýmovaný, vždy sa s dôkladnosťou jej asi vrodenu dokonale doplietla. Ukázalo sa, že to nie je na škodu veci. Vyvolala každý raz vynovenou scénkou väčšiu veselosť, než to bolo zamýšľané v predpísanom deji. Stalo sa, že papierové postavičky prilepené na dlhých tenkých paličkách v zápale pozamieňala. Každý rok sa ale lepšila. V jej podaní bol najlepšie stvárnený čert, čo sľúbil na konci hry, že zahodí vidly, dá si odrezat' chvost, rohy, len aby bol prijatý ku štedrovečernému stolu, za ktorým už sedel múdry Jano, hlúpy Jano, Dobrotka a sestry Zdravie, Šťastie a zopár zvieratiek, prijatých ohriať sa na príhovor Dobrotky.

Rýmované koledy v podaní Dady pripomenuli babke dávne roky. Bača, Kubo a bratia Stachovci, namaľovaní na tvrdom papieri a vystrihnutí, prilepení tiež na dlhých paličkách, ktorými sa postavičky vodili, si na záver odnášali papierovú výslužku.

Ako posledná nastúpila starká. Odohrala hru o malom Ježiškovi ležiacom v maštaľke. Stačil jej k tomu starý papierový betlehem, ktorý vložila do divadla osvetleného už do polovice zhorenými menšími sviečkami. Starká, a možno nielen ona, sa zrazu cítila prenesená do starej drevenice ešte jej starých rodičov. Možno ešte ďaleko v osamelých osadách slávia tieto sviatky dodržiavaním takýchto a podobných tradícií nie formou papierového divadla, ale naživo. Zabudnuté celkom nie sú, lebo by sa z času na čas neobjavili v televízii rekonštruované a nacvičené rôznymi súbormi alebo folklórnymi skupinami.

Babka práve dokončila svoj výstup. Ostatní pri tom dojedali posledný chod večere. Babka sa trochu hnevla, že opekance musí pripravovať, keď podľa nej to už nikde nejedávajú. Vždy bola ostatnými prehlasovaná, a tak sa makové opekance alebo pupáčky, ako to tu nazývajú, vždy objavili na sviatočnom stole. Sfúkla zohnutá nad divadlom tri sviečky. Tá na stole vydávala dostatok svetla, aby videli odísť do obývacej izby, kam ich pozývala.

- Opatrne. Nespadnite a nezval'te stromček! – upozorňovala babka.

Sama sa postavila ku oknu. Odtiaľ si vypočula Ininu a Dadinu spoločne prednesenú riekanku pod osvetleným stromčekom. Riekanka končila slovami:

„... pozerajte deti,
stromček nám už svieti,
utekajte do kúta,
pohľadajte kohúta.“

Obe dievčatá vyštartovali z izby a každá sa snažila ako prvá nájsť z modrotlače čímsi mäkkým vypchatého kohúta. Kohút bol uschovávanou cenou za dobré umiestnenie Detského folklórneho súboru Šípok na súťaži, ktorého Dada dostala od poroty ako najmladšia účinkujúca. Mala len tri rôčky.

... Mama zatvorila dvere obývacej izby a otec rýchlo povykľadal pripravené darčeky.

K tentoraz dobehla k zatvoreným dverám s nájdeným kohútom Ina.

- Mám ho! Mám ho! Našla som, – vykrikovala natešene a nedočkavo klopať na sklo dverí.

- Ešte chvíľočku počkajte! – oznámila im mama.

Otvorila ich až potom, keď otec zvončekom dával na známosť, že môžu vstúpiť. Tým, že Ina našla kohúta, získala právo ako prvá povyberať si svoje darčeky označené jej menom a ostatným mohla rozdať ich nádielku.

* * *

Každý už mal uložené svoje darčeky. Ina a Dada sedeli prezlečené v nových pestrofarebných teplákových súpravách. Bol to dar, dar, čo nechýbal pod stromčekom ani jeden rok. Sedeli vedľa babky, ktorá si obzerala obraz namaľovaný na skle. Bol to podarúnek Dady. Takýchto obrazov mala babka doma niekoľko.

- Kde ho len zavesím? – uvažovala nahlas, – je pekný, musím mu nájsť nejaké miesto. Namaľovaný dekoratívny vták pôsobil spokojným vyrovnaným dojmom. Vedľa neho stálo srdce, na ktorom sa beľel nápis: Babke venuje Dada. Z obrázku už bolo cítiť zručnosť malej zaškolenej výtvarníčky. Dada od druhého ročníka navštevuje výtvarnú školu pre deti. Od septembra sa podujala k tomu do výtvarnej školy voziť, keď aj nie na všetky hodiny vyučovania. Ininho rovesníka, susedovho Ondreja. Ondrej je zdravotne postihnutý, navštevuje špeciálnu školu pre takéto deti. Robí mu veľký problém chôdza a väčšinou sa pohybuje na vozíku. Napriek tomu je veselý chlapec, ktorý svoj údel nevníma ani trochu tragicky. Učenie mu ide lepšie ako priemerne, ale zato má veľký výtvarný talent. To povedala Dada jeho mame, otec to potvrdil, keď videl niekoľko jeho kresieb. Tak sa stalo, že Ondrejova mama zariadila veci tak, aby aj Ondrej mohol kresliť i maľovať pod odborným dohľadom. Mama šuchotala papiermi, v ktorých boli pobalené dary a odnášala ich preč z izby. Otec ovoniaval mydlo na holenie zabalené v peknej farebnej pozlátky. Holieval sa elektrickým strojčekom, ale aj tak sa nezabudol poďakovať Ine.

- Možno niekedy nebude elektrika, potom sa mi zide.

Babka prinášala na stôl v obývačke malinovku, víno a poháriky.

- Dáme si ešte na zdravie? Prinesiem aj zákusky.

Štrngli si a vypili. Zákusky nechutili nikomu. Neskôr sa určite minú. Otec podišiel k televízoru.

- Pozrieme si nejaké oneskorené rozprávky, káčence?

Obrazovka sa rozsvietila. Hlásateľka práve mizla z obrazovky. Nahradil ju nehybný obrázok zimného motívu. Do izby sa vrátila mama prinášajúc na podnose kávu, šíriac jej vôňu. Pohodlne sa usadila. Zrazu v televízore niečo puklo a obraz zmizol. Hneď za ním aj zvuk.

- Mňa trafi! To nie je možné, – vzopál otec ruky nad hlavou.

- Celý rok je s ním pokoj a práve teraz sa musí pokaziť, – dodala hneď na to mama s troška nahnevaným hlasom.

Svetlo v izbe sa teraz šírilo len zo stromčeka.

- Čo teraz? – spýtala sa babka a šla do kuchyne vziať svietnik so sviečkou zo štedrovečerného stola. Postavila ho na stôl v izbe a zapálila sviečku.

- Presne tak ako predminulé Vianoce, – povedal otec pri vypínaní televízora. Prv, než si sadol skontrolovať, či bude po zapnutí svietiť luster. Svietil.

- Aj stýkač na chodbe je v poriadku, – povedal a usadil sa na svoje miesto. – Opravára ani zajtra tak ľahko nezoženiem. Nemohol sa pokaziť aspoň o dva dni skôr?!

Dievčatá sa touto udalosťou veľmi nevzrušovali.

- Nakoniec dnes aj tak reklamy nevysielajú, – skonštatovala Ina čakajúc na odozvu jej poznámky. Nijakej sa nedočkala. Predminulé Vianoce sa jej aj tak zdali najkrajšie. Jej, televíznej maniačke! Nik nečumel pred ňou. Každý čosi povedal. Odvtedy si tak pekne spolu neposedeli a nepozhovárali sa. Najmä babkine rozprávania sa jej vtedy javilo ako najkrajšie. Akoby hovorila o akejsi krajine rozprávok

V jednej doline pohoria, ktorého okraj je vzdialený aspoň pätnásť kilometrov od ich neveľkého mesta, na juhovýchodnej strane vrchov sú rozhodne menšie i väčšie skupiny domov. Niektoré osamelé visia v strmej stráni a z cesty, ktorá sa vinie dolinou, vyzerajú ako lastovičie hniezda. Tu, v tejto tak trocha romantickej časti kraja, prežívala starká svoje smutné detstvo. Starká preto, že tu bolo vo zvyku staré mamy tak oslovovať. Ona viac ako občas zdôraznila, že detstvo mala smutné. Keď ale Dada a Ina počúvali jej spomienky, nijaký smútok v príbehoch nepobadali. Z týchto kopcov sa odsťahovala, keď mal Inin a Dadin otec začať chodiť do štvrtého ročníka základnej školy. Aj jemu sa na dolinu, dedinu, spolužiakov, vtedy ešte žijúcu starkú uchovalo zopár pekných spomienok. Nakoniec u starkej po odsťahovaní prázdninoval niekoľko krát cez leto.

Mlčanie prerušil smiech dievčeniec. Prišla im na um síce smutná príhoda, ale smiešna v tom, že si predstavovali otca ako chlapca jazdiaceho na koze. Spolu s bratom dostali za úlohu napásť kozu. Miesto toho ju ujazdili na smrť. Vtedy sa svojej starkej nepriznali k tomuto činu. Tá len nechápavo krútila hlavou nad skonom kozy. Tiež to vtedy nechápali hneď. Tajomstvo si držali pre seba skoro až do dospelosti. Keď sa priznali mame, to už ich starká nežila a na prázdniny do doliny dávno nechodili.

S odstupom rokov sa starkej pri spomienkach začali strechy malých domov s maličkými oknami najmä v zimnom čase vybavovať ako malebne krásne. V čase dievčenia ich hodnotila proti tým, čo videla v najbližšom mestečku ako zabudnuté, trocha poničené škatule vo dvore neporiadneho obchodníka so všakovakým tovarom. Pri spomienkach na svoje dievčenské Vianoce jej s pribúdajúcim vekom prichádzajú napodiv na um ešte donedávna vymazané podrobnosti. Znejú jej v ušiach skoro kompletne texty kolied, čo ich skupiny dievčat chodili spievať pod okná všetkých domov dolných dvorov – časti rodnej dediny. Stáli pochytané pod pazuchami, tlačiac sa k sebe, lebo napriek zime a padajúcemu snehu chodili vyspevovať nie príliš naobliekané. Ešte aj šatky mali prehodené cez plecia. Pri speve podupávali do rytmu, krok vpravo, krok vľavo. Vrkoče sa im hompáľali sem a tam. Keď dospievali, ostal pod oknom po nich len udupaný sneh. Šli zaspievať to isté pod iné okno, aby tu ešte ráznejším dupaním rozohriali nohy poobúvané v bielych kapcoch. Od posledného domu sa rozbehli domov zohriať si celé skrehnuté telo, nabráť tepla na hodný kus cesty.

Hodinku pred polnočnou omšou z tepla domcov vybehovali zababušené postavy. Jednotlivo alebo celé rodiny. Kráčali hore dedinou. Bolo treba urobiť veľa vízgových krokov, kým sa prebrodili miestami hrubými návalmi snehu až na samý koniec doliny, na úbočie, z ktorého bolo možné dôjsť už tým istým smerom len k najvyššiemu vrcholcu pohoria. Na stráni medzi vysokými jedľami sa skôr krčil ako vypínal kostolík, už viac než tristo rokov starý. Niektoré konáre jedlí boli ovisnuté pod tiažou snehu. Mnohí mali čo robiť, aby stihli začiatok omše a boli radi, keď sa im ušlo miesto hneď za lavicami. Deti sa obyčajne tísli v malej bočnej miestnosti pod vežou. Tam bol vždy umiestnený betlehem s viac ako desiatkou postavičiek rozostavených okolo ležiaceho novorodeniatka. Drevené, farebné figúrky v očiach detí rozožali rok čo rok rozprávkovú iskrú, ktorá sa im rozžiarila aj po rokoch, keď si spomenuli na túto chvíľku svojho detstva. Mnohí už ako rodičia, alebo starí rodičia zatúžili zažiť podobnú iskričku v očiach svojich detí, vnúčať. Privádzali alebo privádzali svoje ratolesti na polnočnú omšu. Nebývalo to často. Nebývalo to každoročne. Možno pre štedrú nádielku snehu skoro počas každej zimy. Autá sa iba s problémami mohli vyškríabať až na miesto, odkiaľ nebolo ďaleko ku kostolíku. Tí, čo bývali v doline, chodili naďalej peši, aby sa zúčastnili tejto pre mešťana ešte romantickejšej cesty. Tí, čo ich život zavial mimo doliny, aj ďalej ako do najbližšieho mestečka, objavili sa pred kostolíkom so svojimi deťmi v príhodnom čase. Keď nebolo priveľa snehu.

Starká sa odmlčala. Sviečka pomaly dohorievala. Ina zrazu vyskočila. S rukami v bok sa obrátila na otca.

- Už minule si nám sľúbil, že pôjdeme aj my do toho kostolíka o polnoci, – so zdvihnutým prstom zdôraznila, – a sľuby sa majú plniť! Nie?!
- Poďme, – pripojila sa prosebne Dada, – televízor je aj tak pokazený. Čo budeme robiť?!
- To azda nemyslíte vážne?! – spýtal sa otec.
- Poďme, poďme, poďme! – skandovali obe a už sa aj bežali obliekať.

Potvrdili tým svoje rozhodnutie. Vedeli, že tentoraz im to neodmietnu.

- Myslím, že by im to naozaj mohlo vyjsť. Snehu veľa nenapadlo. Pri najhoršom sa od pamätníka na križovatke vrátíme.

Mama s babkou chvíľu váhavo uvažovali. Nakoniec skoro naraz súhlasne prikývli.

* * *

Na parkovisku ubudlo jedno auto. Ostal po ňom nevybielený obdĺžnik asfaltu, ktorý upozorňoval prípadných záujemcov na parkovanie, aby si našli iné, neobsadené miesto. V uliciach mesta nestretli žiadne vozidlo. Za železničným priecestím odbočili vpravo a

širokou novou cestou, ktorá viedla smerom na sever pod vrchy pohoria, kde bol cieľ tejto nočnej výpravy. Vozidlo nebolo treba viesť slimačím tempom. Vietor sa postaral o suchú cestu. Sneh posfukoval na krajnice. Po niekoľkých kilometroch jazdy auto odbočilo z hlavného ťahu smerom vedúcim priamo medzi vrchy pohoria. Táto cesta sa kľukatila, dvíhala nahor južnými svahmi na východnú stranu. Cesta horského charakteru spájala dve povodia riek. Dva regióny, kedysi izolované od seba v tejto časti hustými lesmi. Dovtedy, kým nebola vybudovaná riadna cesta spájajúca osady, ktoré jej pričinením povyrástli a opekneli. Obísť pohorie hlavným severným ťahom a potom sa vracat' druhou stranou bývalo oveľa zdĺhavejšie.

Asi v polovičke cestnej spojnice medzi ich mestečkom a mestečkom Žarnovica odbočovala na mieste zvanom Brod ďalšia vynovená cesta do úzkej, desaťkilometrovej doliny, ktorá končila skoro priamo pod srdcom celého pohoria. Skoro na úpätí najvyššieho vrchu cesta končila na maličkom námestíčku poslednej dediny ležiacej v doline.

Cesta mierne stúpala dohora a s tým zároveň aj množstvo snehu. Bolo ho však nad očakávanie málo.

- Vidím, že sa nebudeme musieť vrátiť, – poznamenala babka. – Keď sme už tu, zastavíme sa u brata.

Babkin brat zostal žiť v doline ako jediný zo súrodencov. V rodnej obci ležiacej asi uprostred doliny. Vyrazili pred štyridsiatimi minútami a už vystupovali pred veľkou zelenou bránou. Dom sa od babkiných dievčenských rokov veľmi nezmenil.

V lete s radosťou behala po potoku tečúcom na kraji dvora. Teraz bola bystrina zamrznutá, vodník, ktorým ju strašievali bol asi kdesi odst'ahovaný. Za potokom presvital do tmy snehový rovný násyp. Po ňom chodieval nie až tak dávno statné stromy zväzajúci parný

vláček, úzkokolejáčik. V mrazivom zimnom vzduchu para z neho vypúšťaná vypadala ako kopy, kopčiská vybielených perín víly Snehulieny.

... Ešte sa nestalo, aby sa im podarilo tak bezproblémovo vybehnúť v zimných mesiacoch až sem hore. Bolo pravdou, že tri – štyri roky sa o to nepokúsili. V inom ročnom období sa tento úsek cesty po jej vybudovaní dal prebehnúť ešte za kratší čas. Premávka tu býva zatiaľ malá a nie je treba často sa vyhýbať iným autám. Na tento výkon sú však potrebné primerané vodičské schopnosti.

Zelená brána bola asi zamknutá. Bolo treba zabúchať, aby niekto z domácich vyšiel von. Údery na plech sa ozývali v tichu doliny. V susedných domoch sa rozsvietili svetlá na podstienkach. Medzitým zavrzgala bránička a v nej stál prekvapený brat Ininej a Dadinej starkej.

* * *

Pohľad z cesty vedúcej hore vrškom ku kostolíku bol ako vystrihnutý z obrázkov pohľadníc. V oblohe, v mračnách plávajúcich zo západu sa roztrhala veľká diera, ktorou hviezdny a mesačný svit nasypali na dolinu zlatistého svetielkujúceho prášku.

Vynovené vnútro kostolíka s množstvom blikajúcich sviec zapôsobilo po príchode z vonkajšej zimy na človeka ako teplý liečivý obklad či príjemné hrejivé pohladenie. V malom prístavku, do ktorého sa vchádzalo rovno z podvežového priestoru, sa tisli okolo vysvieteného betlehema menšie i odrastenejšie deti. Tie úplne malé boli rodičmi k betlehemu prinášané na rukách. Práve týmto deťúrencom sa táto chvíľa vrýva hlboko v podobe, v akej sú niekoľkoročné deti schopné vnímať do pamäti a tiež do ich citlivých srdiečok. Možno sa sem znovu prídu pozrieť o desiatku rokov. Budú sa čudovať, že všetko vyzerá inak, lebo svet medzitým tiež začali vnímať inak. Napriek tomu si ducha, atmosféru tohto večera budú najmä v čase Vianoc vybavovať všade tam, kam ich cesty života zavedú. Ak to možnosti dovoľia, určite neukrátia a neodoprú tak trochu romantický večer

svojim deťom, ktorý sa nikdy nezabúda. Ochraňuje sa ako zlatá, starodávna, nad všetky iné cennosti hodnotená minca. Zdedená, pamiatku rodičov a predkov pripomínajúca, odkladaná ako dedičstvo pre nasledovníkov.

Kostolík bol zaplnený nielen pravidelnými návštevníkmi, ale aj tými, čo sem prichádzajú na väčšie sviatky, a to z rôznych dôvodov. Trochu miesta bolo len vo vstupnom priestore pod vežovou. Aby Ina s Dadou videla aj to, čo sa robí pred oltárom, musel ich otec na chvíľku pozdvihnúť. Neboli už také ľahké, aby aspoň zvedavejšiu Inu mohol držať zdvihnutú dlhšie. Keď sa nedostali dnu do hlavnej lode kostolíka, využili aspoň tú výhodu, že sa mohli raz otca, raz babky čosi šeptom pypytať. Túto výhodu vyžadovali aj ostatné deti bez toho, že by rušili okolie. Kostolík okrem

veriacich a sviatočnej nádhery napíňal i spev a organová hudba.

Konečne sa všetci spolu dostali do bočnej miestnosti k betlehemu. Aj tu to voňalo čerstvosťou maľovky, ihličia a horiacich sviec. Babka si pred betlehemom pokľakla a prežehnala sa. Keď sa postavila, postrčila na svoje miesto obe dievčatá. Vedeli, že aj od nich chce, aby urobili to, čo pred chvíľkou ona. Tak sa aj stalo. V miestnosti bolo pološero, len betlehem žiarivo svietil.

- Nič sa na ňom nezmenilo. Je celkom ten istý, – zašepkala starká dievčatám.

Dieťaťko ležiace v kolíske, pri ňom rodičia a kľačiaci traja králi mali pravdepodobne obnovenú povrchovú úpravu, vymaľovaný nový šat. Nie pravdepodobne, ale určite. Bolo to vidieť jasne v porovnaní s ostatnými figúrkami stojacimi jednotlivo i v skupinkách. Ina

s Dadou ich v prvých minútach vnímali len ucelene ako jeden obrázok, bez jednotlivostí a detailov. Farebnosť tohto starého diela, nadaného rezbárskeho samouka Dade niečo pripomínala. Nepochopila hneď, že na ňu dýcha tá istá farebná paleta, čo sa stalo aj v prípade, keď sa zoznámila s reprodukciami obrazov maliara, ktoré tak rada obkresľovala zo životopisnej knihy o ňom. Žánrovo a námětovo čerpali z dedinského prostredia z povestí a rozprávok, podobne ako ľudoví umelci, čo sa zaoberali alebo ešte zaoberajú maľbou na sklo. Onen

umelec však námety pretavil do moderného štýlu, čo malo úspech a získalo si obľubu nielen u Dady. Dada bola dostatočne vyškolená babkou, aby vedela, že ústredné postavy dnešného večera sú zobrazené aj v drevenom betleheme – malý Ježiš, rodičia, traja králi. Najmä nedokonalosti tvarov na ostatných postavách a zvieratkách napovedali, že rezbár nebol školeným remeselníkom. Dielo ale pôsobilo dobrým až krásnym dojmom. Predovšetkým pre detské oko.

Vstupný priestor kostolíka sa medzičasom zaplnil ďalšími oneskorencami, ktorí sa snažili vtisnúť pred betlehem a pokľaknúť, prežehnať sa aspoň tam, keď sa už do hlavnej lode kostolíka nedostanú. Nehovoriac o tom, že dospeli v tomto prípade dávali prednosť deťom. Bolo treba aj im uvoľniť miesto, dovoliť maličkým pozrieť sa na rodičmi sľubovanú polnočnú rozprávku. Pretisli sa teda na svoje pôvodné miesto pred sklenenými dverami lode, kde slová kňaza nebolo dobre rozumieť. Aj Ina pokľakla vedľa babky, keď pokľakli všetci vo vnútri kostolíka a snažila sa opakovať to, čo robia iní. Ozvala sa znova orgánová hudba a spev.

- Už bude o chvíľu koniec, – pošepkala babka Ine.

Dada stále videla pred sebou betlehem. Tiene, farby, postavičky. Do popredia vystupovali aj tie okrajové, čo len dopĺňali hlavný motív. Ona si vôbec neuvedomovala, že sa v nej ozýva cítenie malej výtvarníčky, ktoré zdedila tak trochu po otcovi, aj je rozvíjané vlastným záujmom vo výtvarnej škole, ktorú navštevuje niekoľko rokov. Preto, že škola bola dosť ďaleko od ich domu, otec ju tam prvý rok vodieval, odchádzal domov a po skončení dvojhodinovky ju prišiel znova odvieť domov. Aby sa neuchodil, dal sa v ďalšom roku zapísať do školy aj on. Stali sa s Dadou v druhom ročníku spolužiakmi.

V treťom ročníku už Dada chodila na výtvarnú sama, len v zime, keď sa zavčasu zvečerievalo, chodieval si otec Dadu prebrať až pred školu, alebo ju stretával na prvej ulici smerom od školy. Trasu mali dohodnutú tak, aby sa neminuli, ak náhodou on zmešká alebo vyučovanie skončí o čosi skôr.

Dadinho otca kedysi tiež lákalo výtvarníctvo, kreslenie a čarbanie ho vždy bavilo. Namaľoval zopár obrazov. Do výtvarnej školy však ako chlapec nechodil. Ako Dadinho spolužiaka ho

zaujala práca s hlinou natoľko, že uvažoval v pivničných priestoroch domu zriadiť malú dielničku či ateliér na výrobu keramiky. Výtvarníkov v dome máme dosť, hovorieval. Myslel tým na Dadu, seba a susedovho Ondreja. Niektoré práce ním urobené dodnes krásia ich byt. Rok na to vyhľadal v okolí možný zdroj hliny, spracoval z nej skúšobnú vzorku, vymodeloval pár predmetov a dal si ich Dadou vypáliť vo výtvarnej škole, aby zistil kvalitu hliny. Práce schoval. Viac sa k tomu nemal čas vrátiť, ale v príhodný a vhodný čas by tak iste urobil.

Omša skončila. Ľudia odchádzali dole chodníkom pomedzi zasnežené kríže cintorína. Babka s mamou šli medzi prvými a navzájom sa pridržiavali, aby sa nezošmykli po odhrnutej, uchodenej šikmej cestičke. Dada ťahala otca a Inu nabok. Ten

nechápal, ale jej vyhovel. Nechcel stáť iným odchádzajúcim v ceste, tak urobil krok do hlbokého snehu a čakal, kým prejdú poslední.

- Čo je, Dada? Čo sa stalo?
- Ocino! Musíme sa ísť ešte raz pozrieť na betlehem!
- A to prečo?

Vošli do kostolíka. Kostolník zhasínal na oltári sviece. Teraz bolo vidieť celú vynovenú nádheru kostolíka. Dada si toho ale nevšimla a kráčala priamo do kamenného prístavku veže, ktorý napodobňoval vnútro jaskyne.

- Ocino, ty si si nič nevšimol? Pozeraj! Tam! – ukazovala prstom do ľavej časti betlehema.
- Čo mám vidieť? – čudoval sa otec.
- Tam, vzadu! Vidíš?! Toho trpaslíka, – ukazovala na skupinu postavičiek. – Pozeraj naňho! Na toho trpaslíka v žltom!
- Naozaj, Dada, – prerušil ju otec, – je skoro celkom ako Galaxík, čo som ho vymodeloval pre vás z hliny. Oči, nos... Čiapka s dlhým špicom dohora? Krátke nohy, naduté chodidlá, ručičky. Ako Galaxík! To nie je možné, – krútil hlavou. – Veľké uši... Len ten čakan, alebo čo to má, je navyše.
- Vidíš, ocino! Ty si mi tvrdil, že Galaxíka si vymyslel ty! Ako je to teda?
- Vymyslel, – chcel rozpačito vysvetľovať. – Vymyslel, ale čo keď..., – zháčil sa.

Trochu sa cítil zaskočený aj tým, že ho Dada nebudaj podozrieva z klamstva.

- Ja tomu nerozumiem a nechápem to, – hovoril pološeptom viac pre seba a nie ako odpoveď pre Dadu.

Žltý trpaslíček stál za postavičkami baníkov. Ešte pred osemdesiatimi rokmi sa obyvatelia doliny zaoberali pálením dreveného uhlia, potrebného pri spracovaní rúd neďalekého baníckeho kraja. Práve pre potreby baníctva, v dávnejšej dobe majetkov kráľovskej komory,

bola dolina pred viac ako tristo rokmi osídlená. Pre potreby baníctva sa tu vtedy začalo aj s ťažbou dreva.

- Pravdepodobne to bude banský škriatok. Čítala som také povesti, – povedala Dada.

- Asi máš pravdu, – rozhodil otec rukami. – Poďme už ale dole. Budú na nás čakať.

Dole cestičkou zišli šmykom a behom. Ina sa pridržovala otca v obavách, že by sama zletela po zadku až dolu na námestíčko.

- Vidíš, ocino, a ty si mi tvrdil, že Galaxíka si vymyslel ty. Galaxíka! Človečika z inej planéty, so žehličkovými očami a satelitkou na hlave, – vyčítala Dada zadýchaná, keď zostali stáť pod briežkom.

Otec neodpovedal, lebo nevedel, čo má na to povedať. Nakoniec sa zmohol iba na poznámku:

- Asi má s tým čo robiť vizuálna pamäť, alebo tak sa tomu nejako hovorí. Niečo urobíš a človek nevie, že to už niekde videl.

Pribehli na námestíčko. Starká stála s mamou v kruhu svojich rovesníčok a na čomsi sa smiali.

- Spomínajú. Dávno sa už nevideli, – prehodil stále zamyslený otec.

Tí, čo bývali blízko, sa už hodnú chvíľu ohrievali v teple svojich príbytkov. Ostatní sa spúšťali po strmom úseku cesty, čo končila na námestíčku. Poniectori sa brodili skratkou napriek tomu, že snehu nebolo toľko, ako tu býva obvykle. Tí, čo prišli autami, odstavili ich pod dvojitou zákrutou, alebo ešte o sto až dvesto metrov nižšie na rovinke, kde sa skladovalo drevo a nakladalo na pamätný parný, úzkokoľajný vláčik. Tu na tomto mieste bývala jeho konečná. Sem silné kone sťahovali vyťaté stromy z okolitých kopcov.

Začalo posnežievať, keď sa hlúčik veselo rozpovedaných žien rozchádzal. Ruky na rozlúčku si s nimi museli potriať trochu zahanbené dievčatá. Pozorovala ich pri tom pod jedinou lampou, ktorá na námestíčku svietila tam stojaca premrznutá soška svätého.

- Aha! Zamrznutý svätý, – ukazovala Ina Dade.

Babka opatrne našľapovala podopieraná z jednej strany mamou. Dievčatá po kuse chôdze čakali, kým sa mama s babkou doťapkali až k nim. Ina sa na jednom mieste cesty zviezla kúsok na kolenách. Bolo to skôr naschvál, než z nešikovnosti.

- Ponáhľala by som sa, keby sa mi dalo, – povedala babka.

Obloha sa zatiahla načierno. Zmizlo aj tých pár hviezdíčiek, čo pred štvrťhodinkou slabo blikali cez postupujúce mračná. Horko - ťažko, vykrúcajúc si nohy na ujazdenom snehu cesty, na ktorý sa začal sypať ďalší jeho náklad, došla konečne babka aj s mamou k ich autu. Kým sa tak stalo, otec auto naštartoval a nechal motor ticho bežať. Medzitým sa bavil s dievčatami o už spomenutom úzkokoľajnom vláčiku.

- Škoda, že sa nezachovala z bývalej trate aspoň časť. Bola by to dnes pekná turistická atrakcia a lákadlo pre návštevníkov. Všetci viete, že ten čierny kameň a železný hrdzavý klin s veľkou podkovou sme si raz v lete priniesli odtiaľto.

Dada s Inou tieto relikvie opatrujú vo svojej izbe ako pamiatku na turistický výstup na najvyšší vrch pohoria. Schádzali touto stranou. Tu si sadli k oddychu. Tu našli spomínané predmety. Čierny kameň bola struska, ktorou boli podsýpané podvaly a klinmi boli na ne upevňované koľajnice úzkokoľajky. Podkovu iste stratili hneď, svalnaté horské kone. Výborné ťahúne. Mama tie železá chcela už deťom

vyhodit'. Otec však podporil dievčatá a nedovolil jej to. Jemu tie predmety tiež mnoho pripomínali. Neraz vykrikoval po hamovačoch spolu s ostatnými deťmi, keď zväžali pomaly idúcim vláčikom drevo. Naukladanú metrovicu, ale častejšie celé odkôrnené stromy. Na strmších úsekoch a zákrutách hamovači stojaci po jednom na každom vagóniku usilovne krútením kľuky zaťahovali brzdu a znova odbrzdžovali. Keď mali možnosť, odpovedali kývaním ruky na kričiaci deti.

- Do rána iste napadne hromada snehu, – skonštatovala babka, keď sa usádzala v aute. Keď prechádzali popri dome jej brata, Dada kratučko dočahujúc ponad otca pridržala klaksón.

- Čo robíš! Všetkých pobudíš, – nahnevala sa mama.

- Kdeže pobudí. Tu sú všetci ešte hore.

Naozaj. Skoro v každom dome sa svietilo. Keď sa nesvietilo, tak len preto, že domáci sa ešte cestou z polnočnej omše zabavili, šmýkali, brodili.

O pár minút sa ocitli na hlavnej ceste – spojnici medzi dvoma povodiami riek,

ktorá sa šplhala z oboch strán do kopcov. V polovici nej musel otec ubrať z rýchlosti. Začalo ešte hustejšie snežiť. Keď došli domov, bola už čierna diera na snežnej perine dávno zmiznutá a neobsadená. Kto by aj v tomto čase vyrážal na cesty a robil návštevy! Babku vyložili pred jej domom. Bolo na nej vidieť, že neplánovaná návšteva rodiska jej padla na úžitok. Obe dievčatá už dávno ležali v posteli, keď Ina vstala z postele, aby ešte raz videla, ako sneží, kým zaspí.

- Tééda! Ale sa ten sneh sype, – oznámila už driemajúcej Dade.

Chvíľu stála pozerajúc von, keď zrazu čosi uvidela.

- Dada! Vonku asi horí! Pod' rýchlo sem! Pod'!

Dada pribehla preľaknutá k oknu, mysliac si, že na parkovisku sa vznietilo auto. Raz sa to tu už stalo. Z auta zostali vtedy len obhorené plechy. Nič takého teraz nevidela.

- Kde horí?! Čo horí?!

- Tam v lese, – ťukala Ina s vyvalenými očami prstom do okennej tabule.

- Tá slabá žiara na kraji lesa? Tam? – pýta sa Dada.

- Hej! To namodralé svetlo! Vidiš to?

V tých miestach, pár metrov za okrajom lesa, bola v skale, čo vyčnievala až nad vrcholce stromov, dutina. Nechodili tam často napriek tomu, že to bolo neďaleko. Keď sa tam chceli dostať, vždy museli urobiť veľkú obchádzku cez most. Prekážkou bola rieka. V lete v nej občas nebývalo veľa vody. Poľahky sa mohli na druhú stranu prebrodiť. Voda ale bývala taká znečistená vypúšťanými odpadmi jednej továrne, že na to ani nepomysleli. Pre ten kút blízkeho lesa to vlastne bývalo šťastím. V opačnom prípade by ho deti z blízky domov omnoho viac navštevovali – a ničili.

- Tam si niekto robí táborák. Opeká si...

- Čo si! Teraz?! V tomto počasí?! V tejto hodine?! To neexistuje! – zaujala rozhodný postoj Dada.

Namodralé svetlo presvitajúce od lesa cez snehový záves pomaly mizlo. Chvíľku čakali, či sa znova neobjaví. Keď sa nič nedialo, šli si konečne ľahnúť. Bola pokročilá nočná hodina.

V lete by sa povedalo, že onedlho bude svitať. Ešte nikdy neboli tak dlho hore. Obyčajne okolo ôsmej večer zaliezli do svojich brlôžkov naraz so škrečkom. Prv, než zaspali, Dada stačila vypovedať svoju domnienku o tom, že asi nejakí chlapci robili večer oheň. Vietor náhodou teraz rozfúkal tlejúcu pahrebu.

Zabudla, že v dni, aký majú za sebou, sa asi každý zdržiava doma. Zvlášť večer.

* * *

Zobudilo ich ťažko a zachrípnuto štartujúce auto. Spoza záclony pozorovali, ako ktosi na parkovisku zo strechy auta zhŕňa silnú vrstvu snehu. Po ulici sa prehnal pluh a s ľahkosťou odhrnul nabok to, čo zostalo po jeho prvom prejazde. Okolo kontajnerov sa naháňali, brodiac sa v snehu, dvaja chlapci. Kontajnery na odpadky vyzerali ako veľké pudingové poháre s veľkou smotanovou čapicou. Ich bruchá asi obsahovali už aj zvyšky vianočných dobrôt a

špecialít, ktoré sa pripravujú na Slovensku. V podvečer, keď sa dokončievalo varenie a upratovanie, ako na povel vybehúvali postavičky s odpadkami z vchodov okolitých domov. Toto všetko bolo do rána prikrýté na tuho vymiešanou šľahačkou našuchoreného snehu. Ani ich dom nebol výnimkou v tom, že by v ňom nežili kompletne či zmiešané rodiny pomaly z celej tejto krajiny. Obyvatelia mesta boli z väčšej časti, možno povedať prisťahovalcami z druhej vlny. O domácom pôvode obyvateľov z prvej vlny sa nik ani len nepokúšal pochybovať. Napriek tomu, že aj oni boli prišelcami z bližšie i ďaleka. Ak sa to dá vôbec povedať o tak malej krajine. Naháňajúci sa chlapci pravdepodobne zabehúvali novú vojenskú výzbroj a výstroj. Ich otec nebol vojakom, čo ho trápi asi doposiaľ. Pri každej príležitosti kupuje svojim ratolestiam také podarúčky, aby ich tie asi naviedli v budúcnosti na dobrovoľné rozhodnutie slúžiť v

armáde. Mrzievalo ho, keď pri pive počúval veselé vojenské príhody svojich priateľov, kamarátov z detstva a on nemal čo hovoriť. Nehovoriac, že im závidel pred rokmi možnosť predvádzať sa pred dievčatami v uniforme vojaka. Dnes spomenuté vojenské zážitky niektorých známych pozná naspamäť. Často sa tvári unudene pri ich ďalších práve vypočúvaných verziách. Ale aj tak v ňom vedomie, či nevedomie nevojaka skryte riadi jeho rozhodovanie pri výbere a kúpe darčiekov svojich synov.

Asi sto metrov powyše domu sa po chodníku vedúcom z násypu hrádze spúšťali detskí ránostaji. Nebolo ich tam veru málo. Lepšieho miesta na blízku nebolo. Zájst' niekde ďalej sa ešte z nedočkavosti zatiaľ nikomu nechcelo. Pre menšie deti bola obchádzka v hlbokom snehu cez most a dvor starého rozpadávajúceho sa mlyna príliš ďaleká cesta. Kedysi bolo Dade a Ine hej! Otec ich posadil na sane a dotiahol až pod les na druhej strane rieky. Veľmi výhodné miesto na sánkovačku tam tiež nebolo, ale bolo oveľa lepšie, ako sa spúšťať po štvormetrovej strmine násypu.

- Čo myslíš, čo to mohlo byť v noci za svetlo?

- Nemám tušenia. Vieš, čo som rozmýšľala? To svetlo muselo byť omnoho silnejšie, než sme ho my videli. Padal preda taký hustý sneh.

- Ja si myslím, že to bola predsa len tá žiara zhasínajúcej vatry, ako si včera povedala, – prerušila Inu Dada.
- Možno. Vieš ale čo!? Poďme sa tam pozrieť a bude to! Vezmime si sane, zároveň sa tam posánkujeme. Briezok je neďaleko skaly. Ocovi a mame nehovorme o svetle nič, lebo by nás tam určite nepustili.
- Dobre. Zabudla si ale, že sme s nimi a s babkou dohodnutí, že pôjdeme na dva dni k babke.
- Však odtiaľ môžeme ísť k babke, – prerušila zase Dada Inu. – Sme dohodnutí? Sme!

Potiahnutím sa navzájom za vlasy na zátylku bola medzi nimi zmluva spečatená.

- Najprv si musíme ale niečo vybaviť s ocinom, – hovorila pri opatrnom vyberaní hnedastého panáčka spomedzi starostlivo odkladaných, kedysi obľúbených hračiek.

V kuchyni mama rozkladala taniere. Otec pozeral televíziu.

- To už bude obed? – čudovali sa dievčatá.
- Bude, bude. Pospali ste si riadne dlho.

Dada postavila maličkú sošku na stolík pred otca a pozorne sledovala, ako sa zatvári.

- Tu ho máš. Tvojho Galaxika! Mimoszemšťana. Banického škriatka, alebo čo to je. Je taký, ako ten v betleheme, alebo nie je?
- Je veru skoro taký istý, – povedal trochu sa smejúci otec. Potom skúmavo pozeral na svoj nie až taký starý výtvar. – Vidím, že ti to víta v hlave, ako aj mne. Rozmýšľam odvčera, kedy som bol naposledy v kostolíku na Vianoce. Je to už dvanásť, alebo pätnásť rokov. Vôbec si nepamätám, že by ma ten panák upútal. Ani ako chlapca. Nikdy som si ho medzi toľkými postavami toho betlehema nevšimol. Je mi záhadou, ako som mohol urobiť takého. Tak podobného.
- Hovoril si čosi o podvedomí a vizuálnej pamäti, – skočila do monológu otcovi Dada s jemne huncútskou grimasou vo tvári.
- A vieš, že iné vysvetlenie nemám? – zatváril sa otec dobrácky, vôbec nie previnilo.
- Hádám si nemyslíte, že som zámerne robil kópiu toho trpaslíka a chválil sa, že je to môj výtvar? Dada! Myslíš si, že klamem?! To by ma mrzelo. Nakoniec, nie sú až tak veľmi rovnakí, ako sa to zdá. Len sa lepšie prizrite. Viete čo dievčence, radšej mi povedzte, ako sa vám páčil náš včerajší výjazd, – urobil odpútavací manéver otec. – Mali by sme si ho v máji zopakovať. Jar a jeseň, to sú moje obľúbené ročné obdobia.
- Pôjdeme? Naozaj? – opýtala sa Ina najmilšie, ako vedela. – Mne sa tam najviac páči pri potoku.

Ten si pamätala, keď ju tak veľmi boleli nohy. Šli stále lesom a do kopca. Posedenie pri potoku po zídení z vrchu bolo veľmi, veľmi príjemným. Okrem toho sa v jeden pekný májový deň vyviezli na námestíčko a odtiaľ prešli peši celou dolinou. Každého pol kilometra zišli ku potoku a oddali sa s Dadou skúmaniu jeho úseku. Nebyť otcovho naháňania prešli by desaťkilometrovú dolinu najmenej za tri dni. Neobišli otcovho uja - babkinho brata a jeho zajačiky.

- Mne sa tam páčilo na jar a teraz tiež, – vysypala so seba Dada so štipkou nespokojnosti v hlase pre otcovo zahováranie. Nakoniec ale už spokojne dodala: – Máme ešte z tých sklenených tabuliek v pivnici? Urobila by som pre babku obrázok, možno aj z toho nášho výletu.
 - No zbohom! Tá babka bude mať ovešaný celý byt tvojimi obrazmi, – zalomila Ina rukami. – Kedy vlastne pôjdeme k tej babke?! Ideme tam na dva dni, – zdôraznila povedané zdvihnutým ukazovákom.
 - Čo tam chcete robiť dva dni? – opýtal sa otec.
 - No, – pokračovala Ina, – trochu sa tam pohráme s kamarátkami a Dada dokončí s babkou tie rozšíte šaty pre nás dve.
 - Mamy ste sa opýtali?
 - Oco! Ty si zabudol, že sme sa o tom včera bavili?!
 - Aha. Už si spomínam. Dobre teda.
 - Urobíme to takto! – znova prebrala iniciatívu Ina. – Najeme sa, oblečieme, vezmeme sánky a pôjdeme sa pod skalú Žaba posánkovať. Odtiaľ pôjdeme rovno ku babke!
- Otec chvíľu rozmýšľal. Predstavoval si to, čo práve počul a kalkuloval.
- Pôjdete popri starom mlyne cez most? Z okna vás budem vidieť, čo robíte. Cez pole prejdete až k lávke. Tam vyjdete na ulicu, po ktorej je len kúsok k babke. Budem vás občas z okna kontrolovať. Na most z okna nedovídam. Tam teda prechádzajte opatrne! – zdôraznil a podal kácatám ruku na znak súhlasu.

* * *

Budova mlyna bola zanedbaná. V mlyne sa nepracovalo už niekoľko rokov. V ohrade, rovnako ošarpanej, pobehovali dva vlčiaky. Nevedno, čo v rozsypávajúcom sa objekte bolo nutné ešte strážiť. Po neporiadku viditeľnom najmä po rozpustení snehu nebolo teraz ani len náznaku. Množstvo bieleho snehu dokonale zidealizovalo tento opustený, zabudnutý kraj

mesta. V lete neporiadok, tajne sem zväšaný pod rúškom noci, pozakrývala hustá vegetácia. Chápadlá zdiveného chmeľu zadúšali staré ovocné stromy. Zbytky niekdajšieho menšieho sadu. Napriek tejto zanedbanosti alebo práve z tohto dôvodu bolo toto miesto občas využívané chlapcami na nikým nekontrolované hry v dostatočnej vzdialenosti od oplotenia mlyna.

Ina s Dadou sa brodili snehom v úctivej vzdialenosti od ohrady, ale pre psiská to bol aj tak dôvod k rozbrehaniu sa, zatiaľ len v blízkosti svojich búd. K pletivu oplotenia

sa nepriblížili, nezačali dorážať. Možno sa im nechcelo brodiť v hlbokom snehu a možno sú už unavené, pretože už druhú noc a druhý deň nezvyčajne intenzívne koncertujú. Počuť ich až po dom, v ktorom dievčatá bývajú. Aj títo dvaja neuviazaní zúrivci budú mať zásluhu na tom, že deti z bližších domov, mimo odrastenejších chlapcov, nevyužívajú toto v podstate zakázané miesto častejšie na prechod do blízkeho lesa. A na skaliská, ktoré pri pohľade z okna lákajú predovšetkým chlapcov. Miesto toho sa rozbehnú za mostom, zbehnú z cesty do strmého chodníka pomedzi krovie, čo aj tu zadúša dávno neošetrovaný čerešňový sad, v ktorom sa zastavia iba v čase dozrievania červených plodov. Prebývajú sa cez borievkový, šípkový i bazový porast k jednotlivým stromom, nehľadiac na utržené škrabance. Keď niet po čerešniach pamiatky, ich cieľom je za vrškom sa nachádzajúca nevelká obec a za ňou

borovicový les vysadený na skalnatom, vápencovom, kedysi holom svahu kopca, kde možno v niekdajšej záhrade, medzi divým náletovým porastom, vypátrať romantický, kamenný letohrádok ako stvorený pre chlapčenské hry. Na dvore sa hrávali často na vojakov a partizánov, ale sem túto hru neprenášali. Plošina medzi vežou a akýmsi altánkom bola zároveň aj strechou ústrednej miestnosti. Tam hore sa odohrávali medzi chlapcami rytierske súboje v šerme palicou. Nimi sa vyzbrojili už cestou sem.

- Toho snehu by mohlo byť menej, – postťažovala si Ina, keď sa za pomoci Dady konečne dostala po pás zapadnutá z akejsi skrytej priehlbiny zaviatej snehom.

Smerovali po neviditeľnom okraji poľa ku svahu, na ktorom bolo rozoznať zbytky prístreška a ohrady po dávno sa tu nepasúcich kravách. Pred rokmi roztrhlo hrádzu nádrže odpadových látok niekoľko kilometrov na sever vzdialenej chemičky. Riedke páchnuce bahno dobehlo po koryte rieky až do týchto miest, zaplaviac na hrubo kedysi malebné prírodné zákutie, obrastené skupinkami vrb, ktoré sa na seba prizerali v zrkadielkach a v zrkadlách tu rozhodných

jazierok. V nich bolo možné pozorovať aj vzácne mloky. Chlapci si odtiaľ nosili v sklenených pohároch na pozorovanie pijavice, pulce, čiže žabiu omladinu. Ostatným na obdiv doniesli peknučkú žabku – rosničku. Žiaľ, nemal ich kto napomenúť. Stalo sa ale, že nielen jeden z nich neskôr, hoc aj takto získané vedomosti zužitkoval ako zanietený ochranca prírody. Aj keď nie tam kde vyrástli.

Otec konečne uvidel dievčatá. Odhrnul záclonu a oboma rukami zamával. Odpovede sa nedočkal, lebo obe káčence pozerali raz pod nohy, raz na miesto, ku ktorému mali namierené. Zrazu sa zastavili. Pozerali na seba. Pochopili, že myslia na to isté. Na hlavný dôvod ich výpravy! Nebáli sa, ale aj tak chvíľku váhali prezerajúc si okolie. Keď Dada videla, že Ina so zdvihnutými rukami máva smerom ku domu a v diaľke, v otvorenom okne uvidela mávajúceho otca, aj ona zdvihla ruky, hovoriac tým - tu sme!

Posmelené ochranným dohľadom otca vykročili ku okraju lesa. Pár metrov za prvými stromami sa dvíhala strmina ku šedej stene skaliska, v ktorej sa po stáročia zvetrávaním tvorí veľká dutina. Drobné vápencové kamienky sa z nej sypú dole svahom a v lete sa len s námahou dá štvornožky vyškríabať do priestranej miestnosti v skale. Strop tejto izby bol vysoký a pre menšieho človeka sa mohol zdať klenutým ako vnútrajšok chrámu. Na úrovni podlahy smerom do masívu skaly boli v stene izby akoby dvere do menšej dutiny, v ktorej sa za iných okolností hrávali tu natlačení chlapci napríklad kartové hry. Iným zasa poslúžila ako krb na vykúrenie izby. Predný, široký vchod sa dvíhal skoro až po strop izby. V zadnej časti sa dalo vystúpiť po balvanoch k menšiemu vchodu, vedúcemu do lesa. Tento vchod tvoril skôr okno veľkej priestranej miestnosti. Aj tadiaľ unikal dym z ohníkov, čo si tu podaktorí zvykli zakladať. Teraz sa sem v hlbokom snehu dalo dostať ľahšie ako v inom období roka. Nohy sa nepodklzavali na malých, pri chôdzi po nich ešte viac sa drobiacich kamienkoch. Dada s Inou stáli pred veľkým vchodom, obzerajúc si vnútro skalnatej katedrály a okolie.

Všetky zmysly mali v strehu. Hodnú chvíľu pozorovali, či sa niečo nepohne, či niečo nezačujú.

Vstúpili dnu prekročiac hranicu snehu a suchej, trochu sčernenej zeme. Ina nazrela do malej dutiny. Nebolo tam nikoho a ničoho. Steny veľkej izby boli dovysoka popísané a pokreslené čiernymi uhlíkmi z ohniska, ktorého miesto sa dalo vytušiť podľa spáleného černejúceho sa miesta v strede miestnosti. Teraz na ňom nebolo ani kúska nedohorených, či zuhoľnatených častí dreva, ako to dievčatá očakávali.

- Nijakej kôpky tu niet! Čo to teda odtiaľto svietilo? Čo sme mali včera vidiny? – zauvažovala Dada.

- Asi, – kývala Dada hlavou.

Ešte raz sa poobzerali po stenách i po strope, ale nič, čo by im záhadu vysvetlilo, nevideli. Nespozorovali, že drobné i väčšie uhlíky boli porozhadzované pod stenami a stred miestnosti akoby bol vymetený, ohnisko rozfúknuté nejakým tichým výbuchom, ktorý ale nevytvoril kráter, jamku. Tentoraz do menšej dutiny pozrela opatrne Dada. Ani ona nevidela v nej nič, čo by napomohlo vysvetleniu nočného úkazu.

- Poď, ideme už dole, lebo ocino určite čaká v okne.

Ešte nevkročili na sneh prevalený z vonka na vnútorný okraj podlahy jaskyne, keď Dada zastavila sestru:

- Pozeraj! V snehu sú akési stopy.
- To sú preda naše, – smiala sa Ina.
- Čožeby naše! Naše sú tieto, smerujúce dnu. Tieto sú otočené von. Sú čiastočne pripadnuté čerstvým snehom. Nedá sa rozoznať pravá od ľavej. Špicami sú ale určite otočené opačným smerom ako naše. Dole svahom ale nik neodíšiel! Aha, už to mám! Niektu prišiel dnu z lesa cez okno! Na tú stranu aj odišiel.

Dada sa vyškriabala do okna jaskyne. Chvíľu sa obzerala a vzrušene pokračovala:

- Čo sem niekto priskákal po stromoch?! Aj

tu je to pochodené, ale stopy sem ani preč nevedú. Sú to tie isté stopy. To vidím! Určite!

Ina sa šla sama presvedčiť. Nemotorne, ale preda, dostala sa na podokenicu zadného vchodu, kde sa na polovicu zmenšovala vrstva snehu. Musela dať Dade za pravdu. Po chodníku ani cez riedky les sem nevedú nijaké stopy. Dokonca ani priehlbinky po nich nevidno pod novším snehom. Terén navôkol je ním dokonale vyrovnaný.

Keď zliezli po tých istých hlbokých stopách, ktoré vytvorili namáhavým sa brodením nahor, otec stál ešte v okne. Dada zobrala na prvom strome opreté sane a Ina kývala, dávajúc znamenie, že je všetko v poriadku, až kým otec asi už uzímený nezatvoril okno.

- Ani tu nevidieť žiadne stopy. Nik tu nechodil, – hovorila zadumane Dada, keď ťahala sane do svahu, odkiaľ sa chceli spúšťať.

Šlo sa špatne. Sneh bol príliš hlboký. Až po niekoľkonásobnom chodení hore a dole sa im podarilo vytvoriť akú – takú sánkovaciu dráhu. Štartovali spod zbytku prístreška, pod ktorým sa kedysi ukrýval dobytok. Z času na čas sa v okne objavila mama. Aj jej zakývali.

- Mám nápad! – vykrikla Ina a hneď začala aj konať, nečakajúc na Dadin názor na vec.

Dada medzitým otvorila termosku a naliala si horúceho čaju. Opatrne sa napila. Od rozostavaného snehuliaka dobehla aj Ina za pariacim sa čajom. Najradšej by ho do seba vyliala naraz, aby mohla čo najskôr zrealizovať svoj nápad. Dada tuho zatiahla vrchnák termosky a schovala ju do chlebníka. Začala aj ona s guľaním snehu.

- Načo robíš takú veľkú guľu, – pýtala sa Ina, – veď už potrebujem len malú hlavu.

- Uvidíš! – odvetila Dada a začala robiť novú snehovú guľu smerom k prístrešku, kde mala postavený základ na ďalšieho snehuliaka. Nerobila mu gombíky, či nos z paličky. Začala na seba postavené gule okresávať, pridávať a znova odoberať sneh. Skrátka čosi z neho modelovala. Chvíľu trvalo, kým Ina začala v tých tvaroch rozoznávať Galaxiá.

- Pôjdeš sa učiť za sochárku? – spýtala sa trochu pobavene Ina.

- Možno že aj, – odpovedala dielo dokončujúca Dada.

Pri ich odchode z miesta sánkovačky sa v okne znova objavil otec. Šli smerom k lávke. Tá bola teraz pre dievčatá akosi ďaleko. Keď pozerali z okna bytu smerom k lávke, dali sa rozoznať jednotliví ľudia, ktorí po nej prechádzali. Keď človek vedel o svojich známych, čo majú oblečené, aké farby sú jednotlivé diely ich odevu, spoľahlivo na tú vzdialenosť určil, kto je kto. Keď otec videl, že dievčatá vyšli na násyp vedúci priamo k lávke, ktorou sa prechádzalo cez rieku do mesta, zatiahol definitívne záclonu a konečne sa nerušene usadil do kresla pred televízorom. Dievčatá zišli po strmých schodíkoch, dole z dosť vysokého násypu. Tým sa dostali na chodník ulice, ktorá nebyvala rušná. Po ulici sa dalo zísť rovno až k babke.

* * *

Stáli pred polozasypaným vchodom jaskyne. Vlastne to nebola jaskyňa, ale človekom vytvorená chodba na okraji zrušeného kameňolomu. Mesto sa rokmi rozrástlo a so vzrastajúcim počtom obyvateľov vzrastal aj odpor voči blízkym výbuchom pri odstreloch steny kameňolomu. Všetko naokolo pozarastalo, ako všade, kde človek prestane narúšať prírodu. Ona najlepšie zaceľuje svoje rany. Na dvorane pred hlavnou ťažobnou stenou ako aj pred tunelom rástlo už niekoľko briezok, agátov a všakovakého krovia. Kedysi sa dalo dnu vojsť so zdvihnutými rukami nad

hlavou a dospelý človek len – len že dočiahol na strop. Teraz bol vchod zmenšený kopicím sa množstvom zosypaných kameňov, kamienkov a skál zo strmej steny. Cez otvor bolo vidieť asi desať metrov do chodby. Tam ale chodba nekončila. Bola oveľa dlhšia.

- Odkiaľ vieš o tejto jaskyni? – spýtala sa Ina.

- Od otca, – bez váhania odvetila Dada. – Raz mi povedal, že sem chodili robiť prieskumy. Keď bol chlapec, – zdôraznila Dada. Keď dnes robíme aj my prieskum, podívejme sa aj sem.

- Ja sa ale bojím, – zašepkala Ina.

- Ja trochu tiež... Neboj sa! Iba sa pozrieme a pôjdeme späť, – povzbudila Inu i seba Dada.

Tunel bol vybudovaný pred niekoľkými desiatkami rokmi a už nik nevedel pre aké účely. Viac generácií detských prieskumníkov odvtedy prezrelo jej útroby. Medzi teraz zasneženou asfaltovou cestou a vchodom do jaskyne bola asi desať až pätnásť metrová vzdialenosť. Z cesty sem viedol voľakedy chodníček cez čoraz hustejšiu zeleň. Chodník bol dôkazom, že sem chodievali stále noví a noví objavitelia, ktorí medzičasom dospeli a rozmáhajúca sa vegetácia napomohla, že táto atrakcia pre malých bádateľov zapadla pomaly do zabudnutia. Aj Dada skoro úplne zabudla na informácie o

jaskyni. Spomenula si na ňu v súvislosti s dnes už preskúmanou skalnou dutinou práve vo chvíli, keď vykročili na chodník pod násypom. Jaskyňa od tohto miesta nebola ďaleko.

Sane opreli o stenu chodby, kúsok od vchodu. Chodba bola vyššia a širšia, ako sa im to zdalo pri premeriavaní očami z vonka. Po zemi sa váľal neporiadok, čo sem asi navláčili záhradkári zo záhradkárskej osady, rozprestierajúcej sa medzi riekou a cestou. Svetlo prenikalo ešte desať metrov pred nich. Za touto hranicou bola chodba naplnená čierňavou.

- Tma? Je to tma? – pýtala sa Ina. – Škoda, že nemáme lampáše alebo fakľu, – dodala napodiv odvážne.

Zem pod nohami bola suchá. Dievčatá museli opatrne našľapovať, aby nerozvírilí niekoľkocentimetrovú vrstvu vápencového prachu, stenčujúceho sa smerom do hĺbky chodby, odkiaľ vanul vlhší, zato teplejší vzduch ako ten, čo nehybne stál medzi ním a tým vonkajším, už úplne chladným.

Dada a Ina s rešpektom stáli pred tmou, do ktorej zabodli svoje pohľady a snažili sa nimi preniknúť aspoň pár metrov do jej vnútra. Prvé, čo začali rozoznávať, boli belejúce sa nánosy vodou rozpúšťaného vápenca počas dlhšie trvajúcich dažďov, ktorých presakujúca voda začala miestami vytvárať drobulinké kvaplinky. Až keď sa rozhládali a zrak sa im prispôbil šeru, v ktorom sa ocitli, pomalým krokom postupovali ďalej do chodby, čo sa zavítavala ešte hodný kus do kopca. Skontrolovali, otočiac sa ku vchodu, ako ďaleko sú od miesta plného neporiadku. Na jeho bližšom okraji stáli sane v

pozore na svojom mieste. Neporiadky i sane vrhali dlhé tieň siahajúce až k nohám dievčat. Vyzeralo to, akoby sa mátohy strážiace vchod, snažili zadržať nevitáných návštevníkov. Napriek veľkej zvedavosti, čo ich vťahovala dnu do temnoty, nemienili ísť ďalej. No ich oči oslepené z denného svetla postupne privykali prostrediu tmy. Tma ustúpila o veľký kus, kdesi až k bočnej chodbe, o ktorej vedela Dada tiež len z rozprávania otca. Z pravej strany chodby, asi desať metrov pred nimi vyžarovalo nejaké

svetlo. Dievčatá si ešte pevnejšie stisli navzájom ruky. Mali by sa rozbehnúť naspäť. Tak im velila opatrnosť. Nad ňou však víťazila o niečo silnejšia zvedavosť.

- Je to odraz? – pýtala sa šeptom Ina.

- V bočnej chodbe sú asi nejakí chalani, – tlmila svoj hlas Dada.

Otec tam tiež chodieval s kamarátmi. Oni si ale najprv urobili fakle z rozpustených sviečok. Keď jej otec o tomto rozprával, nepriznal sa, že to boli sviečky väčšinou nenápadne pobrané z domu. Každý kamarát musel prispieť.

- Ideme ďalej? – pýtala sa Dada.

- Iba nakukneme, čo tam chlapani robia, ale aby o tom ani nevedeli a potom už ani krok!

Dada nemala chuť ísť ďalej. Keď sa ale Ina vyjadrila tak odhodlane, nedá predsa na sebe znat', že je väčším bojkom od nej. Nadýchla sa, aby na seba nasala odvalu, ktorú znova tak nečakane prejavila jej mladšia sestra.

- Poďme! – pošepala Dada, potiahnuc pri tom Inu za ruku.

Vykročili. Našľapovali na špičky popri stene, v ktorej bola vyvrtaná, či čakami vydľabaná bočná chodba, z ktorej vyžaroval akýsi neurčitý svit. Pred tým, než nazreli spoza rohu odbočky do jej vnútra, snažili sa zachytiť nejaký zvuk. Stáli čo najbližšie ku stene a napínali svoj sluch.

Zrazu niečo buchlo za nimi. Zmeraveli ako dva ľadové cencúle visiace zo strechy dedinskej chalúčky. Obzreli sa, vystrašené, smerom ku vchodu, odkiaľ priletel onen zvuk asi padajúcej

skaly zo steny alebo stropu chodby. Vo svetle, prenikajúcom z vonku sa usádzal zvirýny prach. Uľavilo sa im. Videli v ňom spadnuté sane.

- Ty si teda! - vydýchla zo seba tíško Dada. – Ako si ich to tam oprela?!

Znova sa sústredili, či aj so svitom, ktorý vychádza spoza rohu, zachytia nejaký zvuk. Nič nezachytili, nič nepočuli. Iba ak svoj vlastný tíšený dych a buchot vlastných srdc. Keď Dada pomaly vystrčila hlavu spoza steny, nevidela vôbec nič, lebo chodba nebola vyhlbená kolmo na hlavnú. Uvidela len jej osvetlený bok.

- Ina, – šepkala, – ak chceme vidieť do druhej chodby musíme prejsť na druhú stranu. Ideme?

Teraz už aj Ina váhala, ale nakoniec sa z nej vydralo:

- Keď sme už tu. Len aby nás nevideli.

V úmysle tíško a naraz prejsť na druhú stranu bočnej chodby, vykročili so zatajeným dychom. Keď boli v prostriedku, zrazu zostali stáť neschopné jediného pohybu. Lúče osvetlenia vyrážajúce spoza spadnutých skál, ktoré bránili ich väčšiemu úniku do hlavnej chodby, dopadali na strieborné čudo stojace uprostred mierne stúpajúcej chodby. Výjav bol svojou atmosférou podobný tomu, v skalnatom prístavku kostolíka. No nijakej postavy, nie to ešte viacerých postáv tu nebolo vidieť. Nebolo tu kolísky ani slamy. Miesto nej tam stála veľká strieborná misa na troch strieborných nohách. Na vrchu strieborného telesa veľkosti väčšieho osobného auta sa slabo leskla nepriehľadná kupola. Kupola zadržovala vo svojom vnútrajšku väčšiu tmu, než môžu mať autá na parkovisku za tmavej noci. Dada poznala ten pocit, keď kráčala po ulici popri činžiaku s veľkým počtom okien a napriek tomu vycítila, že sa z niektorého z nich na ňu niekto pozerá, pozoruje ju. Obyčajne otočila tým smerom hlavu a naozaj, zvedavec rýchlo odvrátil tvár, aby ona nezbadala, že ju uprene sleduje.

Tento istý pocit mala teraz, keď tu stojí nepohnute, prekvapená a zľaknutá spoločne so sestrou uprostred tmavej, teraz už i strašidelnej chodby. O to bol pocit, že tu niekto je a pozoruje ich, nepríjemnejší. Tak, ako keď okolo vás prechádza pomaly idúce auto s dymovými, čiernymi sklami. A máte pocit, že z vnútra auta ktosi do vás zabodáva svoj ohľad. Lesknúca sa kupola bola dobre viditeľná na pozadí zadnej osvetlenej steny bočnej chodby...

...Tmavý príklop sa ticho, skoro nebadane podvihol a z medzery, ktorá takto vznikla, vypadol akýsi predmet. Tmavá kopula sa vrátila na svoje miesto... Odtiaľ, kde dopadol predmet, sa

začal po zemi plaziť opar a rozplýval sa v priestore. Doplazil sa k nohám dievčat a oni stále neboli schopné nič podniknúť od nerozhodnosti. Od meravosti! Neboli schopné vypovedať jediného slova, vydať hlások, nieto sa ešte ihneď rozbehnúť preč.

Opar sa rozplynul vôkol nich. Nasali ho do seba spolu s trochu zatuchnutým jaskynným vzduchom. S každým nádychom zacítili na jazyku sladkastú príjemnú chuť. Po každej takejto ochutnávke unikal z nich strach a napätie. Meravosť už bola preč a mozog opäť začal pracovať. No obava bola ešte dosť

silná na to, aby nebojácne vykročili bližšie k tomu úkazu. Toto im nenapadlo ani vtedy, keď sa aj obavy úplne vytratili z ich dopletených pocitov.

Kopula na striebornom podnose, či veľkej polievkovej mise sa znova málinko nadvihla. Ina a Dada nepohnute sledovali, čo sa bude diať. Spod kopule už nevypadlo nič. Nevrátila sa ani do pôvodnej polohy. Nejaký hlas, skôr hlások, podobajúci sa na hlas človečička zatvoreného v skrini, ich pozýval ďalej.

- Poďte - deti - poďte, – ozvalo sa niekoľkokrát prerušovane.

To pozvanie dievčatá vôbec nevyľakalo, ba ani len neprekvapilo.

Čosi sa s nimi deje – uvedomila si Dada, ale za tým nenasledovala nijaká vnútorná výstraha, či varovanie. Kupola taniera sa zdvihla až pod strop tu pomerne širokej chodby. Zároveň sa

pod ňou rozsvietilo zelenomodré svetlo. Po rebríku, či schodíkoch zostupoval nevysoký, akoby čokoládou pooblievaný človečičik, ktorého odev sa v lámavom svetle raz zdal byť nazelenalý, potom modrastý a zasa žltozlatistý, znova dohnedá. Opakoval pri tom svoje pozvanie. Jeho hlas bol iný ako pred chvíľkou. Chodba z miesta, kde stáli dievčatá, mierne stúpala dohora, a tak sa im človečičik v tomto momente nezdal taký malý, akým v skutočnosti bol. Napriek tomu im bolo jasné, že majú do činenia s akýmsi nedorastencom. Zostúpil na zem a zadíval sa

na dievčatá. Pravdepodobne odhadoval ich možné reakcie. Dievčatá vykročili pomalým krokom k malému človeku, ktorého nebolo vidieť až tak dobre, aby videli, že je až tak iný, než by bolo vidieť, keby svetlá nesvietili viac na zadnú stenu chodby, než na tú striebornú misu na vyvýšenine. Nebolo pri tom na nich badať nijaké vzrušenie, čo by bola normálna reakcia každého človeka v tejto situácii.

Čokoládový človečičik stál na mieste a stále monotónne opakoval to svoje – deti poďte. Preskakoval mu pri tom hlas, hľadajúc pravdepodobne správnu tóninu a zafarbenie.

Odmlčal sa. Dievčatá sa zastavili. Využili tento moment na to, aby odhadli vzdialenosť, čo ich delila od miesta čokoládového človečičika. Nijaká odstredivá sila z neho nevyžarovala pre jeho už badateľnejší výzor. Ten by v nerozloženom svetle okolia plného tieňov, mal na človeka s normálne vyvinutým pudom sebazáchovy, vrozeným, či vypestovaným citom pre krásu pôsobiť, keď nie odpudzujúco a zstrašujúco, tak aspoň veľkú opatrnosť vzbudzujúco. Zvlášť v prostredí v podstate strašidelnom. Naopak, z človečičika vyžarovala sila, ktorá ich

postrkovala dopredu. Štipka opatrnosti sa v dievčatách ale zachovala. Napriek stále sa vznášajúcemu oparu? Dada si podvedome asi uvedomila, že stoja v strach zaháňajúcom prievitnom, sladkom a upokojujúcom dyme. Možno si aj pomyslela, že ten malý človečičik ich takto ovláda. Nebránila sa. Skoro až dobrovoľne sa podriaďujú. Ako želaniu najlepšieho, najdôveryhodnejšieho, blízkeho a známeho človeka. Zdá sa, nezažala sa v nich iskierka odporu proti, akoby nanucovanej vôli niekoho, u ktorého nemožno ani len tušiť, čo má v úmysle a ako sa zachová. Keď človečičik znova zopakoval viackrát už pred tým

vyslovené slová, hlas mu už nepreskakoval, nemenil sa. V miernom úklone s pritisnutými

rukami a so zrozumiteľným gestom pozýval dievčatá vystúpiť po schodíkoch do strieborného príbytku. Obe si malosť tvora uvedomovali až teraz, keď stáli pred ním na vzdialenosť asi troch metrov. Dalo by sa povedať, že aj oni sa začali správať podľa japonského bontónu. Podľa japonských pravidiel slušného správania. Aj keď čosi o tom vedeli len z občas sledovaných cestopisných filmov. S pritisnutými rukami k telu, s miernym úklonom asi d'akovali za pozvanie, naznačujúc zároveň, že ho prijímajú. Asi meter vysoký človečik s valcovitou hlavou nahor sa zbiehajúcou do kužeľa, na ktorom bolo krátke, z časti pohyblivé rameno ukončené akýmsi tanierom. Tanierikom! Pozeral v predklone na svoje kratučké nožičky s veľkými nadutými chodidlami. Pliecka mal útlučke, nevýrazné. Ruky v porovnaní s telom dosť tenké a dlhé. Po narovnaní mu bolo už o čosi lepšie vidieť do tváre, na ktorej sa dali rozoznať veľké žehličkové oči, za ktorými vo veľkosti nezaostával zahnutý, ostrý nos. Pod ním sa dali v šere vytušiť nevelké ústa. Zdalo sa, že sa človečik dokonca usmieva, čo dievčatá asi definitívne povzbudilo k bezprostrednejšiemu správaniu sa. Krk človečika bol skoro nebadateľný. Skoro tak hrubý ako jeho hlava. Kde sa začína dalo sotva rozoznať podľa nejasne naznačeného golierika, či lemov neurčitého odevu. Podobný nevýrazný lem sa nachádzal v strede valcovitého trupu, čím by mal byť podľa našich bežných kritérií naznačený pás. Nafúknuté chodidlá, obuv boli z totožného materiálu ako celé jeho ostatné oblečenie, ktorého farba sa skoro zhodovala s farbou tváre, hlavy a dlaní veľmi podobným obyčajným ľudským dlaniam, prstom. Je to predsa skoro taký istý tvorček, akého jej otec od mala kreslieval do pamätníčka. Takého videla v betleheme kostolíka! To isté, nezávisle na Dade prebehlo o niečo skôr v hlave Iny. Tá sa nezdržala ukazujúc prstom na tvora s veľkým nosom a s dosť veľkými ušami polohlasne, pološeptom zakoktala:

- To, to, to je predsa Galaxík.

- Vypadá to tak? Aj ja si to myslím, – prikývla nepatrne hlavou Dada.

Hnedý človečik sa vystrel. Ustúpil krôčik dozadu, naznačujúc, že cestu do jeho strieborného úkrytu majú voľnú. Dievčatá ale stáli na mieste nepochopiac význam gesta. Najmä Dadina nečinnosť či nerozhodnosť bola len zdanlivá. Jej mozog horúčkovo pracoval. Dával veci do súvislostí, spájal do celkov, triedil, nelogické kombinácie rozpájal a znova zatriedil do iných súvislostí. O čo viac pôsobil opar z akejsi dymovnice, o to menej blokový mozog vrodennými reflexami horúčkovitejšie namáhal svoje závitky. Človečik pripomínal skôr malé vyspelejšie dieťa než dospelého človeka, preto Dade ani nenapadlo, aby ho oslovila tak, ako sa oslovujú dospelí.

- Priletel si predminulú noc a počas tejto si sa zdržal v dutine skaly vzdialenej odtiaľto asi kilometer? Navštevujete našu planétu viac ako tristo rokov? Skúmate ju? A hlavne! Priletel si z inej planéty a videl ťa niekedy už môj...

Zháčila sa, lebo pochopila, že slovko otec tomuto tvorovi nemusí nič hovoriť. Vlastne ani jedno slovo, ktoré vypovedala, nemusí byť tomuto človečikovi zrozumiteľné. Rozumie vôbec ich reči, pýtala sa Dada v rýchllosti sama seba. Vie okrem „deti pod'te“ povedať aj niečo viac v ich reči?! Zdalo sa, že človečik našponoval od prekvapenia ešte viac svoju malú postavu. Ešte tuhšie pritisol k telu svoje ruky. Vo veľkých plochých očiach zaihral slabý záblesk. Ostrý nos sa málinko rozšíril.

Kužeľ hlavy sa pretiahol ešte viac nahor. Malý, pred chvíľou na jednu stranu sklonený tanierik sa pevne ustálil vo vodorovnej polohe. Vyzeralo to, že s námahou zachytáva od stien chodby sa odrážajúce, do seba chaoticky vrážajúce signály. Veľké, nebadane dýchajúce uši ostali v polohe naznačujúce streh a sústredenosť. Táto rýchla zmena výzoru tvora stojaceho neďaleko nich trochu zaskočila obe dievčatá. Aj ony ustúpili dozadu.

- Máš bystrý úsudok, – ozval sa človečik zrozumiteľne v pomalom rytme. – Máš bystrý postreh na človeka, od narodenia, ktorého Zem nedokončila desiaty oblet.
- Dada! Ako si na to, čo si sa pýtala, prišla? - nenechala dokončiť Ina hlas prichádzajúci cez pomaly nimi už nevnímaný opar.
- To nie je nič zložitého, Ina. Teraz ti to ale nemôžem vysvetľovať, – odpovedala okamžite Dada, dívajúc sa uprene na vyšponovaného malého tvora. Záhadne je iba to, že toľko náhod nám umožnilo vidieť za taký krátky čas všetko, čo sme videli a čo vidíme.
- Človečik sa tuším smeje, – zažmurkala očami aj Ina.
- Náhodám treba pomáhať, – vyslovil pomaly človečik, neprestanúc pri tom skoro až veľavravne žmurkať a naznačovať gestom, aby vstúpili do jeho taniera.

* * *

Vysoko nad hladinou rieky na úzkom moste, po ktorom môžu vedľa seba prechádzať najviac traja ľudia, aj to len vtedy, ak nemajú zopár kíľ navyše, stál asi dvanásťročný chlapec a plával cez zábradlie do vody. Voda bývala občas znečistená. Ani počas predminulej zimy pre toto nezamrzla. Napriek dva týždne trvajúcim, viac ako tridsať stupňovým mrazom. Vtedy sa na sútoku dvoch riek, na južnom okraji mesta neďaleko domu, kde bývali dievčatá, uchýlil kďeľ labutí kdesi zo severu pred ešte väčšou zimou. Ľudia zmenili trasu svojich prechádzok. Chodili obdivovať, svojim deťom ukazovať a prikrmovať túto, pre toto mesto a okolie veľkú zvláštnosť. Stalo sa, že jednu asi z pätnástich labutí niekto zranil palicou či kameňom na krku. Labuť zahynula. Vinníkom bol práve tento plávajúci chlapec, čo čakal na svojich prichádzajúcich kamarátov.

Všetci bývali v neďalekých domoch. Tie boli pred rokmi postavené na zvyšku močariska. Tu boli kedysi aj dve jazierka. Tak sa aj na tomto mieste označovanom ako Bačka mesto dotklo svojim okrajom brehu rieky. Takto prišli o svoje klziská neskôr známi žiaci majstri v hokeji. Presnejšie, pre neskoršiu výstavbu garáží. Dá sa povedať, tu založili ČIERNI JASTRABY hokejovú tradíciu mesta. Vybudovaním lávky, ktorá slúžila okrem záhradkárov predovšetkým návštevníkom reštaurácie Salaš, stalo sa toto miesto navštevovanejším.

Partie chlapcov z blízkeho sídliska obsadili jednotlivé, pre nich atraktívne okrajové časti lesa. Žiarlivo si ich strážili a bojovali proti tým, čo vnikli do ich výsostných území. Počas letných dní bývalo konfliktov najviac. Najcennejším sa stal borovicový lesík, na ktorého území sa nachádzalo dostatočné množstvo streliva potrebného na boje. Tým strelivom boli suché, na zem popadané šušky. Do tohto teritória patril tiež starý kameňolom.

- Čo sa tak vlečiete? – oboril sa plávač na prichádzajúcich. – Ešte nám odtiaľ odídu!
- Videl si dobre? Neboli to náhodou dospelí, ako minule? Nerád by som...
- To by si nebol zasa ty! – odvrkol pravdepodobne vodca skupiny. – Stále máš z čohosi strach! Bojko!
- S tým nemá strach nič spoločné. Iba by som nechcel zažiť taký trapas ako v jeseni. Keď nie sme si istí, či dnu išli dospelí alebo decká... Ja nebudem nič podpaľovať! – dodal rozhodnejšie nakoniec čiernovlasý, očividne miernejší a slušnejší chlapec.

Vodca dotknutý tým, že si niekto z partie dovolil odporovaním zhadzovať jeho autoritu, vybaľol na všetkých:

- Tak si choďte, kam chcete! Keď aj... Myslíte si, že Mexáci by nám dovolili liezť do ich bunkra!? Čo keď to boli oni?!

Tento argument zrejme zabil, lebo skupina sa pomaly pobrala za odchádzajúcim nahnevaným autoritatívnym kapitánom.

Mexáci bola konkurenčná „armáda“, ktorá najväčšie ohrozovala ich dominantné postavenie na sídlisku. Ich hlavným stanom územia, ktoré okupovali a kolonizovali za riekou, bol betónový prístrešok, čo pravdepodobne slúžil ako úkryt pri odstreloch v kameňolome. Nachádzal sa z pohľadu od lávky v skrytej, ale hlavnej časti toho miesta.

- Vidíš, museli ísť dnu viacerí. Zo stôp sa nedá vyčítať, či to boli dospelí. Ťahali za sebou nohy.
- Neťahali len nohy, – prebral iniciatívu vodca. – Ťahali tiež sane! Vidíte? Podľa stôp! – ukazoval všetkým.
- To neznamena, že medzi nimi nebol aj dospelý, – oponoval znova čiernovlasý chlapec.
- No! Môže to tak byť, – dal mu neochotne za pravdu vodca.

Všetci si kvokli pred vchod a pozerali dnu. Nič sa tam nehýbalo. Vodca zrazu začal mrviť pripravenú snehovú guľu.

- Je samý kamienok! Pozerajte! Okolo vchodu je sneh premiešaný, alebo čo?!

Jeho slovám nevenovali chlapci pozornosť. Aj on sa nakoniec zahľadel znova do otvoru.

Sneh pred vchodom bol naozaj premiešaný s kamienkami. Keby videli ešte hlbšie, bolo by to

zreteľnejšie. Vypadalo to tak, že niekto potreboval vchod čiastočne o málo zväčšiť, či uvoľniť. Potom znova zmes snehu s troškou pod ním skrytého drobného kameniva nahrnul naspäť, nie už ale do pôvodnej výšky. Nový sneh tento zásah zamaskoval a tak nič nenútilo nevoleného kapitána družiny, aby nad tým ďalej premýšľal.

- Sú tam sane, – ukazoval jeden z chlapcov.
- Tam! Hneď za tým neporiadkom.

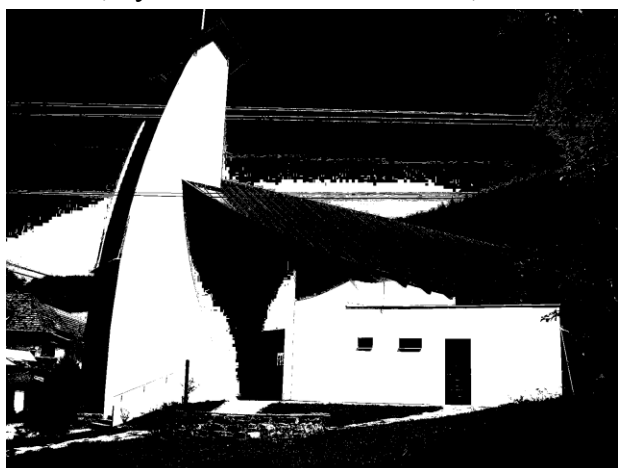
Naozaj. Stáli tam o stenu labilne opreté sane. Vodca urobil veľkú a tuhú snehovú guľu. Na

prvý pokus ňou trafil sane, ktoré sa zvalili, zvíriac tým prach. Po chvíľke uvideli, že do tmy tunela presvítá z pravej strany niekde vzadu slabé svetlo.

- Je to jasné! Sú v bočnej chodbe! Ak sú to Mexáci, vybavíme si to s nimi hneď, – rozhodol veliteľský vodca.
- Narobme si zatiaľ snehové gule. Zídu sa, – pridala sa ďalší bojovník.

* * *

V bočnej chodbe bola teraz absolútne nepreniknuteľná tma. To, že sa v nej môže niekto ukrývať, nasvedčovala iba jemná vanilke podobná vôňa. Zanechávala pri nádychu sladkastú chuť na jazyku. Vôňa ale neprekryla celkom trochu zatuchnutý vzduch. Ina s Dadou sedeli v tesných kreslách. Malý človeček sedel v takom istom kresle oproti nim. Kreslá neboli vhodné pre normálnych ľudí, ale iba pre takých krpáňov, akým bol raz zahnednutý, potom zasa zelenkavý, modrastý, chvíľami až čierny tvorček. Tvor. Zvláštny človek? Medzi ním a dievčatami stálo niečo ako stolík, na ktorý sa zmestili sotva tri možno trojdecové nádoby – asi sklené. V nich bola biela tekutina.

- Je to mlieko? – opýtala sa Ina, keď ich, nazvime ho Galaxík, znova ponúkol.
- Nie, vaše mlieko to nie je. Táto šťava je nateraz hlavnou zložkou našej potravy. Je z plodov rastliny, ktorá sa pestuje na našej planéte deväťsto rokov. Za ňu vďačíme objavu vašej Zeme. Strom je krížencom nášho stromu so stromom rastúcim v tropickej oblasti na planéte Zem.
- Neuškodí nám to? Ja mlieko nepijem.
- Nie je to mlieko. Na zdravie! – zdvihol pohár Galaxík celkom na pozemský spôsob, pritom akoby sa uškŕňal. Akoby sa usmieval.

Dievčatá priložili poháre k ústam a opatrne ochutnali biely nápoj. Kyselkavo sladká chuť im veru nebola protivná. Skôr naopak. Vôňa nápoja im pripomínala tvarohovník posypaný vanilkovým cukrom s troškou škorice.

- Nebolo to mlieko, – oblizla si peru Ina.
- Ďakujeme! – povedala za obe Dada.

Krátko na to sa dostavil pocit sýtosti. Už im pred tým dávno vytrávil. Chôdza v hlbokom snehu a čerstvý vzduch vykonali svoje. Aj Galaxík položil pohár a siahol kdesi do šera. Hneď na to stolík zmizol v stene mysy, v ktorej sedeli. Vnútro kabíny bolo okrúhle, steny boli mäkké. Slabé svetlo, pravdepodobne svetielka riadiaceho pultu, stačili na to, aby sa všetko dalo zhruba poprezerat'. Dievčatá sa cítili ako pri kozube horskej chaty. Sýte, vybehané a v teple! Toto posedenie je pre ne ale oveľa a bez pochyb zaujímavejšie. Ešte si neuvedomujú, že prežívajú to, na čo sa nezabúda celý život.

- Chcel som vás požiadať, aby ste ma vypočuli, – začal pomalým, zrozumiteľným hlasom Galaxík.
- Viem, že nemusíte všetkému rozumieť. Ste aj na vaše pomery mladé, nie to ešte na naše. To, čo robíme, robíme s istým zámerom, - pohniezdil sa v kresle maličký a pokračoval.
- Zámery sa nie vždy podaria zrealizovať, – zamrivil prstami na rukách a žmurkol tými svojimi žehličkovitými lampášmi. Aspoň sa to tak zdalo jeho, už vlastne spolubesedníckam.
- Vy ste veľmi mladé. Z nášho pohľadu. My sa dožívame tristo päťdesiat obletov vašej planéty okolo slnka. Čiže toľko rokov. Hovoríte tomu roky? Ja som teda doteraz prežil stopäťdesiat rokov.

Teraz sa zamrveli dievčatá, ale nič nepovedali.

- Som z vášho pohľadu iba o málo starší od vás. Detský vek nám končí, keď máme sto rokov. Ja som tak nemohol byť ten, čo vyrezal našu podobizeň. Tú, v tom kostolíku.

Chvíľočku mlčal, akoby premýšľal nad pokračovaním svojej prednášky, lebo prednáškou, aj keď nie v triede školy, jeho reč naozaj bola.

- Váš otec ma už mohol zahliadnuť. Zem som navštívil naposledy pred pätnástimi rokmi. Obletmi...? – spýtal sa akoby sám seba pochybovačne.
- Vy ste ešte nežili, – rozbehol sa znova. Pred tridsiatimi rokmi som túto jaskyňu použil tiež ako skrýšu. Zem som ale navštívil prvýkrát pred štyridsiatimi piatimi obletmi. Naša skupina báda v dvoch povodiach vašej krajiny. Vy ste si Zem podelili na štáty... Malý človečik sa znova odmlčal, skúmajúc pozornosť týchto dvoch tiež ešte dosť malých pozemšťaniek. Keď sa presvedčil, že sú pozorné, ved' kto by aj nebol, znova sa oprel v kresle a pokračoval.
- Prvú návštevu vašej krajiny, časti planéty Zem urobili naši predkovia pred viac ako tisíc rokmi. Mám o tom vedomosti, lebo každý, kto sa pripravuje na medzihviezdne, medziplanetárne lety v podstate dedí a rozširuje archív po svojich predkoch – prvoobjaviteľoch. S pribúdajúcim potomstvom sa skúmaná planéta, delí stále na menšie časti.

Človečik ostal zaseknutý. Prestal rozprávať a nepohnute čosi pozoroval na riadiacom pulte. Z jeho málo meniacej sa mimiky tváre sa dalo vyčítať niečo ako napätie. Po chvíľke však zasa

pokračoval v monotónnom podávaní správy o činnosti mimozemšťanov svojho druhu. O činnosti jeho predchodcov, ktorí boli zároveň asi jeho predkami.

- To, že ste tu so mnou, je len sčasti náhoda. Viem, že máte schopnosť predtuchy, aj keď nie celkom spoľahlivej. Viem, že staršia z vás tuší, že toto všetko nie je úplne náhoda. Jej otázky tomu nasvedčujú. Nie je čas a nie je vhodné, aby sme nadväzovali kontakty na inej úrovni. Ku tomu dôjde, keď to bude nevyhnutné. Až odtiaľto odídete, istý čas nepodávajte o tom nikomu správu a neuvádzajte dlhšiu dobu presnú skutočnosť. Chceme, aby ste informácie o nás dávali nepriamo. Poučím vás neskôr ako. Ste deti a tak to dokážete. Táto skrýša nie je vhodná. Ľudské obydlia sú tu veľmi blízko. Vaša krajina sa rýchlo mení. Záznamy z iných častí Zeme vykazujú ešte rýchlejšie zmeny. Až tento stav nezmeníte, nezastavíte, budete od nás o niekoľko desaťročí potrebovať pomoc. Preto už teraz, vás pozemšťanov, musíme na to postupne pripravovať. Ak sa mylíme, budeme radi. My sa ale nemýlime.

Ina sa posadila, dívajúc sa na Dada. Tá vedela, že veľa z toho, čo rozpráva ten trpaslík, nerozumie. Ona už o niečo staršia, hlavne sčítanejšia, vie, kam asi smeruje so svojim výkladom. Vie, kam chce nasmerovať ich. To nie je iba tušenie. Rada číta verneovky. Rada si prečítala okrem veľa iných aj niekoľko sci-fi románov. Na jej vek je to trochu predčasné. No vie už čosi aj viac o ekológii. Nevedela, netušila a ani nesnívala o tom, že niekedy bude prežívať aj ona čosi, čo môže byť iba obsahom knihy.

* * *

Pred tunelom si Ina oprašovala prach z obuvi. Dada vyťahovala von sane, keď zo strán k nim priskočili piati chlapi. Vodca skupiny chytil popruhy saní a chcel ich Dade vytrhnúť z rúk.

- Čo ste tam robili, krpane? – snažil sa toto povedať hlasom vzbudzujúcim rešpekt.

Dada si popruhy nenechala vytrhnúť.

- Čo ťa do toho! To je naša vec! – odpovedala pomerne nebojácne, aj keď sa v prvom momente zľakla.

Šéf bandy vynaložil ešte väčšie úsilie a so všetkou silou sa zmocnil saní. Kopol do nich a tie zbehli dole svahom, zastaviac sa o kus nižšie na pletive oplotenia. Ina bežala za nimi. Šéf držal Dada za kapucňu vetrovky a mykal ňou sem a tam.

- Čo ste tam hľadali?! Čo ste tam robili?! Nerozumieš?! – kričal na ňu.

Ostatní chlapi sa iba prizerali. Čiernovlasý pomaly odchádzal.

- Predsa sa nebudeme biť s babami, – hodil pred tým rukou.

Šéf pustil Dade kapucňu. Stál ešte chvíľu pred vchodom jaskyne. Ostatní odchádzali za čiernovlasým chlapcom. Keď ich dobiehal, zakričal za ponáhľajúcimi dievčatami:

- Opopážete sa vliezť ešte raz dnu. Potom uvidíte!

Dada s Inou zbehli z lávky na ulicu, smerujúc k babke a o necelých pätnásť minút stáli pred jej domom.

Aj keď ležali v jednej posteli, neprehovorili ani slovo. Babka nechápala, čo sa prihodilo, keď sú také tiché. Príčinu videla v tom, že v predchádzajúcu noc málo spali. Vrátili sme sa predsa tak neskoro, pomyslela si.

Včas ráno mykala Ina sestru za plece a šeptom ju budila.

- Vstá - vaj! Vstávaj.

- Čo blázniš? Je ešte tma, – namrzene odvrkla. Po chvíli precitla a prudko sa posadila.

- Už je ráno? – pýtala sa šeptom aj ona.

Pouličná lampa trochu svietila na hodiny zavesené na stene. Ručičky ukazovali čas šesť hodín a desať minút. Dohodli sa, že vstanú o pol siedmej. Dada si ľahla, ťahajúc perinu až pod bradu, pričom sa prisunula bližšie k Ine. Babka už buchotala čímsi v kuchyni.

- Asi už chystá raňajky. Ona vždy vstávala včas.
 - Pôjdeme do tej jaskyne? – pýtala sa Ina.
 - Pravdaže. Veď sme sa na tom dohovorili. Musíme tam teda ísť, – zdôraznila Dada.
- Včerajší zážitok začal v Ine vzbudzovať obavu. Nie tak veľkú, aby svojím konaním dala čosi znať. Babka síce postrehla, že sú málo uhovorené a nezapárajú do seba, ako to často robievali. Neprisudzovala však tomu veľkú vážnosť. Skôr sa dá povedať, že to pokladala za zmenu k lepšiemu a bola teda spokojná.
- Pôjdeme tam hneď po raňajkách, aby nás tí veľkí chlapi zasa nevideli, – povedala Ina, ukazujúc tým Dade, že zaujala aj ona rozhodný, nebojácny postoj.
- Chlapcov považovala za veľkých napriek tomu, že to boli približne Dadini rovesníci.
- Ten zúriviec má aspoň pätnásť rokov, – odhadovala Ina.
 - Dvanásť. Viac nie. Viem to. Je to spolužiačkin bratranec. Chodievali kedysi na náš dvor. Je to už dávno. Vtedy tiež robieval deckám iba zle.
 - Dada! – prerušila Ina sestru. – Ty rozumieš všetkému, čo hovoril včera ten malý? Ja veru nie, - povedala s nádychom sklamaní v hlase. Som ešte zvedavá na filmy, čo nám dnes premietne. Najviac som zvedavá na ten kreslený... Tú kazetu nám dá, ak nebudeme nejaký čas rozprávať, odkiaľ ju máme. To som zvedavá, či nám ju naozaj dá. A vôbec! Ako je možné, že oni majú tiež kazety ako my? Ako je možné, že sa vie s nami dohovoriť? A čo...
 - Ty si asi nedávala včera pozor! Presne ako v škole! – skonštatovala Dada.
 - Civilizáciu na našej planéte sledujú vyše tisíc rokov! To hovoril. Nie? Nesledujú len našu krajinu, náš kraj. Pre nich hranice štátov neplatia napriek tomu, že o nich vedia. Znalosti o nich im slúžia asi len na orientáciu. Sledujú všetko, čo môžu. Zdá sa, že až pedantnou dôkladnosťou. Možností, pre nás neznáme, majú na to asi dosť. Vedia o civilizácii na Zemi asi veľa. Aj to čo my nevieme. Zdá sa.
 - A tie kazety, – zopakovala si Ininu otázku Dada, – pre nich nebude zložité napodobniť mnoho zložitejšie naše technické zázraky. Aby sme ich mohli použiť? Asi.
- Dada chvíľku uvažovala nad ostatnými Ininými otázkami. Chcela by jej to vysvetliť, ale čas súri a tiež nie je to ľahké všetko povysvetľovať tak, aby tomu rozumela. Ona tiež všetkému zďaleka nerozumie a mnohé, čo chápe, nevie pretvoriť do porozumiteľného. Slovanami.
- Mne vrta niečo iné v hlave, – pokračovala Dada. – Prečo sa skrývajú pred ľuďmi a pri tom majú o nás taký záujem? Musia mať veľmi zlé skúsenosti s nami, – odpovedala si sama. – Že nás navštevujú dávno, nasvedčujú občasnú správu o tom. Náhodným stretnutiam sa jednoducho nevyhnú. Že by sa s niekym zhovárali, o tom som nikde nečítala, ani nepočula. Keď, tak asi len to, že niekto niekde videl svietiace neznáme teleso na oblohe, stretol zeleného mužička... Vidiš! Galaxik tiež povedal, že oni sú žltí, zelení alebo hnedí. Otca sa tiež budeme musieť opýtať, ako je to možné, že už dávno vie kresliť galaxíkov! Horšie, že ani jemu nesmieme najmenej pätnásť rokov povedať, čo sme zažili. Vlastne môžeme, ale iba v takej forme, že je to náš výmysel a fantázia. Nič nemáme tvrdiť vážne. Tie omaľovánky ale začnem pripravovať, len čo sa o rok alebo dva zlepším v kreslení. Budem na tom musieť pracovať usilovnejšie. Aha! Všetkým môžem do toho zapojiť Ondreja.
 - A otca nie? – opýtala sa Ina.
 - Jeho tiež, ak bude chcieť. Má známeho, tak nám s tým môžu pomôcť. Podľa tej kazety im pripravíme návrhy. Škice? Lepšie povyberáme. Snáď sa nám to podarí.
 - Škoda, že ja nemám taký talent na kreslenie ako vy, – skočila sklamane Ina Dade do prejavu. Hneď ale stíchla, aby sestra mohla pokračovať.
 - O pätnásť... Vlastne o štrnásť rokov máme odovzdať ochranárom prírody aj tie ďalšie dve kazety, čo nám dá Galaxik. Teraz je to už tuším Strana zelených. Ja budem mať vtedy skoro dvadsaťpäť rokov a ty o dva menej.
 - To už budeme veľké tetky, – chichotala sa Ina.

V tom v hodinách čosi puklo. Keď sa na ne pozreli, veľká ručička ukazovala presne nadol. Bez slova vstali. Vkrádali sa cez tmavú obývačku a chodbu do osvetlenej kuchyne. Tam už boli pripravené raňajky.

- Čo ešte nespíte? Ešte je tma. Chcela som vás zobudiť, keď vychladne čaj. Čo beháte takto zavčasu? Mohli ste spať. Do školy nejdete a neviete to využiť. Keď sa to dá, tak si pospíte, lebo keď sa riadne nevyspíte a nenajete, viac nepodrastiete. Budete malé a kto potom...
- Dobré ráno, babka! – pozdravili naraz. Vedeli, že ju musia prerušiť, lebo by ešte dlho neskončila.
- Naraňajkujeme sa a pôjdeme domov, – vyslovila rozhodné stanovisko Dada za jasnej podpory sestry.
- Však ste hovorili, že tu budete až do večera.
- Babka! To nepôjde! Musíme si nachystať veci a úlohy do školy. Máme toho hrozne veľa! Babka už viac neprotestovala, lebo škola bola u nej najdôležitejšia vec. Keď padlo slovo škola, išlo hneď všetko na bok. To Dada vedela, a preto občas použila školské povinnosti ako argument. Vždy to zabralo. Nesklamala sa ani teraz.

* * *

Vonku už začalo víťaziť svetlo nad mrazivou nocou. Babka kývala na rozlúčku dievčatám, ktoré kráčali dole ulicou smerom domov. Keď babka zatvorila balkónové dvere, bolo to počuť, zabočili doľava a uličkou popri futbalovom ihrisku smerovali tam, odkiaľ včera večer museli zutekať pred chlapcami. Ulice boli ešte tiché. Svietilo sa iba v máloktorom okne. Nie preto, že bol už skôr deň ako tmavé zimné ráno, ale preto, že v týchto dňoch si skoro každý pospal hodinku navyše, ako bola jeho obvyklá norma. Keď prechádzali popri krajných domoch sídliska, snažili sa ísť čo najtichšie. Ujazdenému snehu na ulici vŕzgať pod nohami zakázať nemohli. Ich ostrážitosť bola zbytočná. Všetci tí, ktorých sa obávali, spali spánkom spravodlivých, ako čítala Dada v ktorej si knihe.

Pred tým, než vošli do tunela, poobzerali sa navôkol. Nikde sa nič ani len nepohlo. Sane tentoraz odniesli až k miestu, kde začínala tma a tam ich položili na zem, aby nebodaj znova nespádli. Podišli pár krokov do tmy.

- Čo keď odletel a už ho tam niet? – vyslovila Ina tichú otázku.

Dada sa zastavila tiež a spoločne hľadeli do tmy.

- Počkaj, dáme signál. Ak sa nezvze, nedá odpoveď, vrátíme sa.

Dada zaujala postoj v miernom podrepe a trikrát silno dupla. Keď sa nič nedialo, signál zopakovala ešte raz. Krátko na to sa hustá tma pred nimi rozostúpila. Z bočnej chodby sa do nej vylialo smelšie ako včera slabo zelenkavé svetlo. Týmto dal ten, čo ich očakával, dohovorenú odpoveď. Predovšetkým Ine tým potvrdil, že je stále tu, nikam neodletel a že je všetko v poriadku. Dievčatá vykročili nebojácne, ale zopár drobných krôčkov pred odbočkou sa predsa len zháčili. Tep sa im zrýchlil, pohľad zostal strnulý. Niet sa čo čudovať! Bola to predsa len ich druhá stretávka s mimozemšťanom. Len samotné vojenie do skalnej dlhej chodby si vyžadovalo kus odvahy u mnohých občasných jej návštevníkov. Aj keď včerajší upokojujúci opar nevypchal úplne z jaskyne, bolo vzrušujúce znova uvidieť malého človečička sedieť v jeho dopravnom prostriedku, piť nápoj, ktorý asi ešte žiaden iný človek nepil. Rozprávať sa s mimozemšťanom svojou vlastnou rečou tiež nie je bežná vec! Vzrušujúce pre mnohých by bolo viac to, že uvidia záznamy urobené na planéte Zem pred rokom 850 nášho letopočtu, ako všetko ostatné. Dada predpokladá, že to budú v našom ponímaní niečo ako dokumentárny film. Filmy! Filmy aké nik iný nevidel. Vznikli totiž o tisíc rokov skôr ako tie naše prvé – pozemské! V skutočnosti boli o niečo staršie, ale Dada sa niekoľkoročný rozdiel nevidel podstatný. Keby ich tak mohla ukázať svojmu učiteľovi

dejepisu, či prírodovedy! Žiakom, ktorých to zaujíma. Uvidí záznamy, čo zachytávajú povodie najväčšej rieky na území okolitých krajín. Časti pretekajúcej južným územím štátu. Uvidí, ako vyzeral dolný tok najväčšej rieky prameniacej a pretekajúcej veľkým oblúkom cez kraj plný vysokých a nižších pohorí. Cez hlboké lesy, vtedy ešte zalesnené roviny. Uvidí celé povodie rieky, ktorá tisícročia preteká miestami, kde sú dnes rozložené mestá, mestečká a dediny. Rieku, ktorá tečie už zregulovaná pár desiatok metrov od ich domu. Pár desiatok metrov od starého opusteného kameňolomu. Dada rozmýšľala nad týmto včera večer rozbúrenou myslou, kým sa tým neunavila. Kopula na lietajúcom tanieri sa začala dvíhať ihneď, ako vyšli spoza steny. Keď sa dotkla skoro stropu, rozsvietilo sa svetlo aj pod ňou a osvietilo vo vnútri stojaceho malého mužíka. Ani len pohybom nenaznačil, že by mal úmysel vystúpiť zo svojej striebornej misy.

- Vítam vás a pozývam ďalej, – predviedol aj dnes svoj japonský úklon.

Dymovnicu nepoužil. To znamenalo, že ani on sa neobával zo strany dievčat nejakého prekvapenia? Bol si tým istý, alebo riskoval? To nemohol vedieť nik. Možno aj on, ako každý výskumník, podstupoval v záujme plnenia úlohy určité riziko. Tak ako to robili jeho predchodcovia na planéte Zem už dávno pred ním?

Dievčatá obchádzali v odbočke väčšie, zo stropu padnuté skaly. Kde – tu museli skákať z jednej na druhú. Ako sa mierne zadýchali, zacítili zvyšky sladkastej vône a s jej účinkom odišiel i posledný zvyšok úzkosti krčiaci sa v ich dušičkách. Už bez obáv vrtko vybehli po strieborných schodíkoch do striebornej misy. Vstúpili a pozdravili sa s malým človečikom tak, ako ich to nikde neučili. Všetko prišlo akosi samo od seba. Pridali k tomu ešte ten japonský úklon.

- Dobré ráno! – odpovedal Galaxík.

Podali si ruky podľa vzoru dospelých. Pocítili, že maličký má dostatok sily napriek svojim útlým plieckam, malej dlani, na ktorej mal pravdepodobne o prst menej ako my – pozemšťania.

- Túto noc ste neboli vonku? – pýtala sa Ina Galaxíka.

Vykala mu. Stopäťdesiatročnému sa predsa vykať musí! Akože mu nevykať, keď vykať musí aj svojej učiteľke, čo je od nej staršia asi o dvanásť, trinásť rokov.

- Bol som vonku aj ja, – odpovedal Ine Galaxík a pri slovíčku „ja“ silne žmurkol. – Brali sme vzorky. Robili sme isté pozorovania. Zaznamenali sme všetko do pamäti.

Ine mimochodom preblesklo hlavou – do svojej pamäti alebo do nejakého počítača? Neopýtala sa však na to.

- Prečo hovoríte v množnom čísle? – opýtala sa zato Dada.

- V množnom čísle? – nechápal chvíľku mimozemšťan. Vzápätí si uvedomil, že sa asi preriekol a v rýchlosti zhodnocoval, čo má povedať.

Odovzdať informácie deťom je v súlade s účelom výpravy. Je to jej druhou hlavnou náplňou – pomyslel si malý.

- To, že hovorím v množnom čísle, naznačuje, že nie som sám. Sme traja. Každý plníme svoje úlohy v istej časti vašej krajiny. Počas tejto noci sme sa stretli pri veľkom tanieri, ako vy ľudia nazývate naše vesmírne koráby. Na jednom takom sme pristáli v pohorí Vtáčnik. Tento, v ktorom sa nachádzame, je len prieskumné vozidlo. Máme ich tri.

Vrcholce pohoria Vtáčnik s rovnomerným hlavným vrcholom nie sú zatiaľ až tak veľmi navštevované. Turistami, ktorí sa vyžívajú napríklad v zimných športoch. Ako ostatné naše horstvá, pomyslela si Dada. Asi preto si zvolili na pristátie a odstavenie svojej lode pravdepodobne holé temeno oblého vrchu. Zúčastnila sa jedného letného výstupu na najvyšší bod tohto pohoria. Napriek tomu, že dole bolo horúce leto, na vrchole dul studený, skoro zimný vietor. Aj vtedy tých pár chát, popri ktorých prechádzali, zívalo prázdnotou. Akosi nik vie prečo, napriek atraktivnosti, ostáva oproti iným častiam krajiny obdivovateľmi prírody tento kút zabudnutý. Dade to vyhovovalo, lebo na potulkách, občasných rodinných

turistických akciách nestretávali príliš veľa ľudí ako inde. Vyhovovalo to asi aj trom vianočným návštevníkom. Nie asi, ale určite!

- Prv, než si pozriete pohyblivé záznamy, ponúknem vám medž?
- Medž? Medž? – opýtala sa Ina. – Čo to je?
- Šťava, ktorú ste pili včera, – uklonil sa Galaxík.
- To dobré mlieko? – opýtala sa na Dadino prekvapenie znova Ina.

To nie je možné! Ona povedala „dobré mlieko“! Stal sa zázrak, pomyslela si.

- Nie, ďakujeme! – odpovedala napriek prekvapivému prívlastku, ktorý priradila k slovu mlieko. – Len pred chvíľkou sme raňajkovali. Neskôr si ale určite vezmeme.
- Tak teda dobre. Ideme potom premietat'. Pozerat' Usad'te sa pohodlne, prosím.

Gestom malý mimozemšťan naznačil, že sa majú vtesnať do kresiel a sklopiť jeho polohu. Podobne ako u zubára. Potom zdvihol obe ruky a chvíľku ich tak držal. Dade to pripomínalo vzývanie snečného božstva z akéhosi filmu. Jednu ruku spustil. Pomanipuloval s čímsi na riadiacom pulte. Kupola počas toho menila farbu. Najprv bola čiernym, nepriehľadným sklom. Zmenilo sa na tmavé, priehľadné, podobajúce sa sklu snečných okuliarí. Svetlo zhaslo. Pred tým sklo zbledlo úplne. Stalo sa čírym, priehľadným a vzápätí zmliečnelo. V tme sa kopula rozžiarila hustou belobou. Objavil sa na nej obraz planéty Zem! Ina ju tiež spoznala. Takýchto záberov videla už množstvo. Z tmy sa ozval Galaxík:

- Až budete mať otázky, pýtajte sa. Vieme, že pozemšťania už tiež urobili záznamy svojej planéty z vesmíru. Tento je však viac ako o tisíc rokov starší. Medzi týmito záznamami Zeme urobené o tisícku rokov skôr zdanlivo niet rozdielov. Nedajú sa spozorovat', ale medzi zábermi priamo z povrchu vašej planéty z vašej súčasnosti a zábermi spred tisíc rokov určité rozdiely spozorujete. Od dôb spred tisíc rokov sa postupne dostaneme k súčasnosti. Dôležité je, aby ste porovnávali, ako vyzerala vaša planéta vtedy a dnes. Nehovoriac, že iná bola ešte pred ďalšími tisíckami rokov. To sme ale o vás ešte nevedeli. Kazetu s našimi kreslenými filmami si pozriete až doma. Na váš systém je prispôsobená. Dostanete ju pod dohodnutou podmienkou, že dlho neprezoďte, odkiaľ ju máte. Druhé dve kazety uschováte a odovzdáte podľa dohody ochrancom prírody. O štrnásť rokov!

V hlase malého vesmírčana napriek monotónnosti jeho rozprávania bolo v posledných slovách cítiť dôraz, žiadosť, prosbu, ale i napomínanie, či miernu výstrahu.

- Môžete sa spoľahnúť, – povedala Dada, pretože pobadala vážnosť chvíle pretavenej aj do svetelnej atmosféry vo vnútri strieborného lietajúceho stroja. Ukrývajúceho sa v tmavej dutine nenápadného návršia, neďaleko nenápadného mestečka krajiny, ktorá je peknou časťou zatiaľ predsa len krásnej planéty Zem. Aj v hlasových odtieňoch malého bolo cítiť istú vážnosť.

- Prv, než začneme premietat', chcela by som sa ešte vrátiť ku tomu, čo sme včera nestačili doriešiť.

- Presnejšie! – poznamenal Galaxík.
- No. Stále rozmýšľam nad tými záhadami, – poškrabala si obočie Dada. – Záhadou mi je, aký je súvis medzi kresbou Galaxíka v mojom detskom pamätníčku od môjho otca, jeho neskorším keramickým modelom a skoro tou istou postavičkou v jasličkách, ktorú sme videli v najvyššie postavenom kostolíku v najvyššie položenej dedine, pod vrchom Vtáčnik. Prečo sme to práve my dve, čo máme možnosť sedieť v týchto kreslách? Prečo práve my dve dostávame možnosť vidieť to, čo pred nami nevidel žiadny iný človek?

Na to sa tiež mimozemšťan usadil vo svojom kresle najbližšie postavenom pri riadiacom pulte.

- Nad týmito vecami som uvažoval aj ja. Vychádza z toho asi toto: Ako je možno aj vám známe, ľudia už pred niekoľkými storočiami skúšali ťažiť nerasty, rudy aj v pohorí Vtáčnik. No a moji predchodcovia sledovali túto činnosť o čosi skôr v susedných regiónoch. Pri získavaní vzoriek zašli určite do chodieb baní. Tak ako my teraz

nezabránime náhodným stretnutiam s ľuďmi, ani im sa to nedarilo. Vtedy to oni mali ale oveľa ľahšie. Ľudia sa im vyhýbali. Pokladali ich za škodiacich a zlých škriatkov. Ak ste čítali vaše povesti a rozprávky, iste ste sa dočítali aj o nich. Ľudia sú obdarení veľkou fantáziou. Boli kedysi viac poverčivými. Pririekli nám rôzny pôvod a vlastnosti. Myslím, že nielen baníci, čo mohli zahliadnuť takéhoto nášho výskumníka, mohli popísať druhým jeho vzhľad. Našu podobu. Asi sme sa nechtiac stali súčasťou povestí aj tohto národa.

Čo všetko o nás len nevedia títo maličník tvorovia. Vedia čosi z histórie baníctva v našom kraji, vedia pomenovať v našej reči pohoria, vrchy. Vedia o existencii štátov, poznajú ich hranice, pomenúvajú rieky, rozoznávajú národy, – pomyslela si Dada a znova sa pozorne započúvala do vysvetľovania a hľadania možných súvislostí malým, najčastejšie akoby čokoládovým chĺpätkom.

- To, že podľa vás podoba postavičky v jasličkách, či betleheme je veľmi výstižná, nasvedčuje, že samotný baník, rezbár mohol byť dobrým pozorovateľom.. Že to bol baník a zároveň rezbár, možno skombinovať podľa toho, že podľa vás je postava nám veľmi podobného trpaslíka s baníckym náradím umiestnená medzi baníkmi a nie napríklad medzi pastiermi, či remeselníkmi. Tak to mohlo byť, – potvrdil si sám sebe historik a detektív v jednej osobe, pochádzajúci z ďalekého vesmíru. – Prv sme nemuseli uvažovať, ako sa vyhnúť nechceným kontaktom s pozemšťanmi. Mali z nás strach. Neskôr sa pred tým ojedinelé a náhodné stretnutia množili. Rokmi svoju poverčivosť človek strácal. Stali sa prípady, že sa pokúšali chytiť nás. Museli sme vyriešiť, ako tomu zabrániť. Museli sme vymyslieť, ako zabrániť možným konfliktným situáciám. Zvolili sme neškodnú chemickú metódu, ktorú vy dve už poznáte. Asi o tom ani neviete... Váš otec má teraz už tridsaťpäť rokov? Tak ste povedali. Ja som tu bol pred pätnástimi rokmi, – žmurkol Galaxík skoro až hlučne pri vyslovovaní „ja“. – Vtedy som tiež musel použiť našu, vám už známu dymovnicu. Ako to nazvať presne? Upokojujúcu dymovnicu, kombinovanú s čiastočným vymazávačom pamäti? Vtedy som ju použil na lúke, ktorá sa nachádza nad vašim mestom. Neďaleko odtiaľto. Ten človek tam maľoval obraz. Bol to pohľad na vaše mesto. Z nim sa modralo pohorie a za ním zapadalo veľké červené slnko.
- Áno! Bol to náš otec, – vyskočila Ina vzrušene, že na malom človečikovi bolo možné pobadať až trochu strachu. Ale keď videl, že blondávä modrooká pozemšťanka znovu sedí, jeho prekvapený, či ustrašený výraz nadobudol pôvodnú podobu.
- Bol to náš otec, – pritakala Ine a zároveň to potvrdila gestom staršia sestra. – Otec kedysi maľoval. Už sa tým ale nezaobrá, – trochu zajachtala Dada. – Ten obraz máme dodnes. Aha! Už to chápem! Na stretnutie si nepamätá úplne! Myslí si, že postavičku Galaxíka vymyslel on a v skutočnosti je to - už vieme teraz ako!
- Áno. Je to veľmi pravdepodobné, že je to tak, – prerušil mimozemšťan Dadu.
- Len meno si vymyslel, – dodala už pokojnejšie Ina.
- A toto stretnutie, – postavil sa tentoraz Galaxík, – toto stretnutie nám vnuklo myšlienku podávať ľuďom zatiaľ informácie nepriamo. Viem, oni už o existencii iných civilizácií dávno uvažujú, ale ešte stále nie sú v stave s nimi nadviazať kontakt. Nie sú v stave, kedy by sme mohli normálne komunikovať. Svojimi reakciami sa nám zdáte stále nevypočítateľní. Keď som pred pätnástimi rokmi po svojom návrate zo Zeme vyhodnotil záznamy televízneho vysielania, ktoré ešte počas predchádzajúcej výpravy v podstate neexistovalo, boli medzi nimi tiež kreslené filmy. Toto umenie sme na našej planéte nepoznali. Myslím, že medzitým sa aj u nás rozvinulo na slušnú úroveň. To posúdite, keď si doma pozriete zopár príbehov, odohrávajúcich sa na našej planéte. Naše deti si toto umenie už veľmi obľúbili.

Galaxík siahol po pohári s bielym nápojom. Keď ho vypil na jeden dúšok, uložil sa aj on pohodlne do kresla.

- V pláne našej terajšej výpravy je aj odovzdanie kaziet so zámerne zvolenou témou a skupinou informácií, – pokračoval malý, pololežiac v kresle. – Podľa možnosti sme ich mali odovzdať deťom, ktoré budú asi o štrnásť rokov v aktívnom veku. Tak sa to u vás hovorí. Že ste to práve vy dve, je náhoda. Myslím, že veľmi, veľmi dobrá náhoda. Teraz už ale budeme sledovať záznamy a ja vám k nim poviem, čo bude treba. Čas beží a je toho dosť na celý deň. Mimochodom, váš pozemský deň je veľmi krátky. Najmä v zimnom období.

Čosi cvaklo a obraz Zeme na mliečnej kopule sa pohol. Zem sa stále viac zväčšovala. Bolo to zrozumiteľné. Je to prílet z diaľky vesmíru. Nasledovalo vniknutie do atmosféry planéty a pristátie v ktoromsi tropickom lese Zeme. To, čo sa potom odvíjalo pred očami dievčat, sa veľmi ponášalo na naše prírodopisné filmy, len z roztrasených prvých záberov sa dalo vytušiť, že ich zhotovovateľ bol veľmi obozretný a reflexívne mykal prístrojom, ktorým snímky zhotovoval.

- To sú prvé zábery povrchu vašej planéty, – vstúpil do začínajúceho sa deja hnedý tvor, sediaci v prítmí svojej lode. – Viac ako tisíc rokov je pre pozemšťanov, vzhľadom k dĺžke života, veľmi vzdialená minulosť, – povedal Galaxík a znovu sa uložil na operadlo do pololežiacej polohy.

Vesmírny kameraman prešiel po hustej zeleni a sústredil svoju pozornosť na druhého člena výpravy, ktorý si zvliekal odev.

- Ako vidíte, – znova sa ozval Galaxík, – zistili, že ochranný skafander nie je na planéte Zem potrebný.

Zrazu sa hnedý, prvý návštevník Zeme začal meniť. Vlastne jeho pred tým hnedastá farba tváre i odevu sa postupne premenila na zelenú.

- A toto je už čo? – vypúliła oči Ina. – Ako chameleón, či ako sa to volá to zviera, čo vie meniť farbu.
- Práve ste videli jednu našu vlastnosť, – ozval sa trochu pobavene Galaxík. – My totiž môžeme meniť farbu. Na našej planéte prevláda farba zelená, hnedá a žltá. Stalo sa, že sme vývojom získali schopnosť meniť aj vlastnú farbu v týchto odtieňoch.
- To je dobré. To by som aj chcela, – zasmiala sa Ina na vysvetlení malého mimozemšťana.

Na kopule sa potom mihli v tesnom slede zábery z rôznych oblastí Zeme, urobených počas niekoľkých výprav. Sled striedajúcich sa obrázkov dokazoval, že boli zostrihané a zaradené podľa premysleného plánu. Toto si však ani jedno z dievčat zatiaľ neuvedomovalo. Bujnú vegetáciu pralesov vystriedali stepné oblasti asi afrického kontinentu. Toto nebolo zaťažko uhádnuť ani Ine. V širokej nedohľadnej rovine stáli staré osamelé stromiská s typickou nízkou rozložitou korunou. Známe druhy zvierat pobehovali, popásali sa, občas splasene vyrážali vo veľkých húfoch pred čímsi, čo ich poplašilo a čo nebolo zachytené na zázname. Bolo zrejmé, že mohli utekať pred prišielcami z diaľav vesmíru, ktorí ich pozorovali, filmovali z poletujúceho strieborného čuda, alebo medzi nimi sa prechádzajúc. Africká krajina bola vystriedaná púšťou a krátko na to sa zjavili veľké zasnežené horstvá, tak veľmi pripomínajúce tie, ktoré dievčatá videli v seriáli televíznych filmov o dobýjaní najvyššieho horstva sveta a jeho končiarov. Svetom tam nazývali našu malú planétu Zem, aj keď nám je už jasné, že svet musíme chápať širšie. Určite niekde v ďalekých končinách vesmíru, v ktorom plávajú tisíce a milióny planét a planétiok, budú na nich ešte mohutnejšie horstvá, ako sú tie naše pozemské.

- Je to Ind, – povedala Dada, keď sa na zábere objavil prvý vyplašený človek s dlhou palicou v ruke, ktorý krátko po tom zjavne hľadal únik pred pozorujúcim objektom s náznakom brániť sa.

Všetky ostatné zábery skupiniek ľudí boli zjavne robené z úkrytu a iba z väčšej vzdialenosti. Na záberoch sa objavili na chvíľku z vtáčej perspektívy pyramídy a niektoré historické stavby, známe z učebníc dejepisu. Bolo vidieť, že v čase nasnímania týchto záberov boli

o niečo v lepšom stave ako dnes. Pozorovatelia sa ďalej sústredili na miesta, ktoré boli poznačené činnosťou človeka. Na záberoch sa objavili vyklčované holiny, polia, obrábaná pôda, krajina zmenená poľnohospodárskou činnosťou človeka, prvé dymiace komíny, dnešné priemyselné komplexy, zahalené často v opare vlastných splodín. Pre Dada už toto všetko nebolo ničím novým. Vzrušujúce na tom bolo to, že akého sú pôvodu tieto zábery a pomyslenie, že toto všetko už mohlo vidieť množstvo párov očí malých, nosatých, ušatých, na hlave majúcich satelitku, farbu meniacich ľudkov. Takých istých, ako je ten, čo je uzavretý spolu s nimi vo svojej veľkej lietajúcej striebornej konzerve, pohodenej v skalnej dutine práve sa budujúceho svetového smetiska.

- Všetky kazety môžete premietnuť svojim rovesníkom, rodičom, známym, – ozval sa Galaxík. – Nik nerozozná, že nie sú pozemské. Možno nik nepobadá, že niektoré zábery sú veľmi starého dáta, keď nik z ľudí nemohol ani len tušiť, že raz aj oni budú schopní urobiť niečo podobného. Jednu kazetu budete môcť použiť ale iba o štrnásť rokov, ak v priebehu tohto času nenadviažeme s vami kontakt a tento termín neskrátíme. Spôsob oznámenia tohto si už nájdeme. Táto červená kazeta dokáže zároveň pôvod tých ostatných. Je to prierez našou históriou a nášho spôsobu života. Myslím, že to bude návod pre pozemšťanov, ako pokračovať, čomu sa vyhnúť, kam smerovať.

Čosi šuchlo. Galaxík malou dlaňou pretrel červenú kazetu a podával ju skoro slávnostne už stojacej Dade. Tá ju takým istým spôsobom prijala.

- Otvoriť až o štrnásť rokov! Rok pred našim plánovaným priletom, – povedal pri odovzdávaní kazety človečik.

- Ďakujem. Uschováme ju a budeme chrániť ako oko v hlave. Myslím, že viem akej veľkej ceny je tento červený balíček. Ďakujeme. Ďakujeme za dôveru.

Podali si ruky. Za tým nasledoval dlhý úklon. Keď si znovu sadli, aby sa pozreli na druhý dokument, zistili, že Ina mala spod kopuly vystrčenú hlavu a načúvala.

- Čo sa robí? – spýtala sa Dada.

- Zdá sa mi, že som niečo začula. Nejaké hlasy.

Zostali dlho mlčky stáť. Slabé svetlo zhaslo. Keď ani po piatich minútach nebolo nič počuť, nič vidieť, usadili sa znova do kresiel.

- Je to tu už naozaj nevhodné na úkryt. Dúfam, že o pätnásť rokov sa už nebudeme musieť skrývať.

- V to dúfam aj ja, – pritakala Dada, lebo cítila, že sa to tak patrí. Myslela to úprimne, nepovedala to len zo slušnosti.

Kopula sa znova rozžiarila mliečnou belobou. V určitej časti vo výseku sa objavil obraz. Kreslá so sediacimi sa uložili skoro až k podlahe lietajúceho hlbokého taniera do pololežiacej polohy. Asi preto, aby sa zväčšila vzdialenosť medzi obrazom a očami vnímateľa. Aj tak sa dievčatá cítili ako v prvom rade kina.

- Tento dokument je zostrih a výber snímok urobených nad oblasťou Zeme, ktorú vy nazývate svojím štátom, – vstúpil hneď na začiatku do deja Galaxík.

Všade bolo vidieť samé lesy a pohoria. Iba na južnej časti, podľa Galaxíka, sa v zalesnených rovinách objavili kde tu malé fliačky políčok.

- Sú to prvé poľnohospodárske usadlosti predkov národa, do ktorého patríte, – komentoval maličký. – Nasledujúce zábery sú o storočie mladšie, – dopovedal úsečne.

Zábery boli robené zo zeme. Z bližšia bolo vidieť stromový porast mierneho pásma. Objavili sa políčka. Obraz sa rozkýval. Spoza kmeňa stromu a spoza veľkých stebiel trávy bola z diaľky nasnímaná osada pozostávajúca z malých prízemných prístreškov a domcov. Steblá trávy sa kývali pred objektívom snímajúceho prístroja. Kameraman musel ležať, alebo bol nevysokého vzrastu. Cez obraz prebehlo malé stádo koní a celkom inak vyzerajúcich rohatých potvôr podobných hovädziemu dobytku. Ľudí nebolo vidieť nikde. Zrazu sa objavili horské bystriny, zasnežené vrcholce vysokých hôr, horské plesá. Na skalách poskakovali kamzíky.

V zábere sa mihol medveď, rys, bizón, množstvo laní a jeleňov. Rozvodnené rieky predierajúce sa cez zelené tunely bohatej zelene. Polovyschnuté široké a hlboké koryto rieky nasvedčovalo, že zábery boli urobené so značným časovým odstupom. Obrázky sa prestali pohybovať a do deja opäť vstúpil Galaxík.

- V nasledujúcej časti uvidíte snímky z oblasti, v ktorej sa nachádzame, v ktorej vy žijete a na ktorú sa špecializujem. Pokračujem v tom, čo robil môj otec, jeho otec, jeho otec, jeho otec.

V hlase mimozemšťana bolo cítiť, že ani týmto tvorom nie je hrdosť na svoj starý koreň cudzia.

- Z povodia už spomínanej najväčšej rieky obmývajúcu južnú hranicu prejdeme, či preletíme ponad úsek vašej najdlhšej rieky, do ktorej sa vlieva rieka z vášho regiónu. Hore jej tokom prejdeme k miestam, ktoré možno spoznáte. A možno nespoznáte, lebo nielen váš región sa veľmi zmenil. Tak ako príroda celej Zeme za posledné tisícročie.

Obrázky sa opäť začali hýbať. Lužné lesy plné bujného života sa striedali s pohľadmi z výšky na celú oblasť. Zásahy človeka už bolo miestami viac badať, ako na predošlom dokumente. Krajinou viedli už dlhé, na roviny dosť priame čiary. Boli to základy dnešných ciest, ktoré často tiahnu smermi, ktoré vytýčili dávne generácie ľudí. Cesty spájali vzdialené i blízke osady, časti krajiny. Okolo osád sa vytvorila do všadeprítomného lesa voľná plocha pre človeka – poľnohospodára. Z výšky to vyzeralo, akoby do zelenej hrubej látky kabáta krajiny vyhrýzli diery mole. Najväčšiu pozornosť pozorovateľ z lietajúceho predmetu venoval stavenisku hradiska na neveľkom návrší uprostred jednej takejto slnkom zaliatej diery. Niekoľkokrát ho obletel a zosnímal zo všetkých strán. Po zemi sa mihol tieň lietajúceho telesa, z ktorého snímky boli zhotovené. Tieň bol okrúhly.

Z veľkej výšky bolo vidieť sútok dvoch riek. Podľa meniaceho obzoru bolo badateľné, že teleso za letu jeho výšku plynule znižovalo. O chvíľku sa pred ním mihali vrcholce stromov. Rieka zmizla zo záberu len vtedy, keď lietajúci predmet odbočil k sídlu zjavne vytvorenom človekom. Dva, tri okruhy, oblety okolo neho pozorovateľovi postačovali a znova sa objavila rieka. Znova bolo vidieť, že veľkú pozornosť neznámy lietajúci filmár venuje na tomto úseku hradiska na zaokrúhlenom návrší neďaleko posledného vrchu zo severu sa až sem plaziaceho pohoria. Na samom vrcholci kopca sa belela medzi zeleňou bujného lesa veľká skala. V blízkosti prvého návršia v zalesnenej rovine s viacerými voľnými plochami sa týčilo ešte jedno neveľké návršie, na ktorom boli odlesnené miesta, ohradené pevnými drevenými hradbami. Navôkol porozhadzované políčka, tvoriace akoby záplaty zeleného súvislého porastu drevín, boli navzájom pospájané chodníkmi. Miestami vedúcimi cez prieseky urobené určite rukou človeka.

Rieka pritekajúca od severu zo západnej strany tu končiaceho pohoria sa popri prvom návrší stáčala do lesnatej roviny kdesi na juhovýchodný smer, čo bolo možné odhadnúť podľa polohy slnka nad rovinou. Pravda, iba pre toho, kto túto časť krajiny spoznal v podobe spred niekoľkých storočí.

- Je to jedno z centier. Jedno z historických centier vášho štátneho útvaru, – poznamenal Galaxík.

Chvíľku mlčal a potom sa počas nasledujúcich ďalších záberov, ktoré zachytávali postup proti prúdu rieky, rozhovoril.

- Počas nasledujúcich storočí sme v tejto oblasti a iných častiach vašej krajiny zdokumentovali tu vyrábanú keramiku. Dokonca keramiku starších kultúr. Tak ako vaši archeológovia vedia podľa nej čítať sled historických udalostí, tak to vieme aj my. Stará i súčasná keramika tvorená ľuďmi je zároveň mojou záľubou. Raz by som chcel mať jej zbierku. Môcť si ju tak odnieť so sebou k nám, – akoby si povzdychol maličký. – Všetko, čo objavíme, nechávame na mieste pre vašich výskumníkov. Vieme ako starú keramiku, jej zbytky zosnímať aj pod hrubou vrstvou zeminy. Zosnímané zaznamenáme, zbytky

v počítači „pozliepame“ a „prečítame“. Nemáme problém ani s detailmi ornamentov. Novú keramiku by bolo možné odvieť. No musíme zatiaľ svoju prítomnosť, existenciu tajiť. Ešte lepšie povedané, minimálne štrnásť rokov ju nemôžeme potvrdiť.

Na záberoch sa rovina okolo rieky čoraz viac zužovala. Začala sa tiesniť medzi dvoma horstvami. Rovina bola aj tu bujne zarastená. Aj tu boli po nej rozhodené obrábané polička, ako také ostrovčeky. Teraz pozor! – ozval sa Galaxík.

Z malej výšky bol nasnímaný sútok dvoch nevelkých riek, ktoré boli už úplne prekryté zeleňou.

- Je to sútok riek pod vašim mestom. Vtedy sa na jeho území nenachádzala ani len malá osada. Tie boli len na okolí a boli omnoho menšie ako osady južnejšie odtiaľto. Na mieste, kde je dnes vaše pekné mesto, boli močariská a mokriny.

To, čo hovoril mimozemšťan, bolo zároveň vidieť na starom, dnes už cennom dokumente. Rieka sa hadovito krútila pomedzi všadeprítomnú zeleň. Hustý zárast na meandrovitom úseku rieky prekryval jej hladinu miestami skoro až dokonale, vytvárajúc tak pre tok rieky príjemne zatienený tunel, vo vnútri ktorého poletovalo vtáctvo chrániace sa pred silnými slnečnými lúčmi. Nad hladinou jazierok a močarísk preletovalo zasa to vtáctvo, ktorému teplé, ba až horúce slnečné lúče neboli prekážkou v čulosti a radosti zo svojho vtáčieho života.

- Teraz budú nasledovať zábery z okolia toho istého sútoku a to o tri storočia mladšie ako predošlé.

Pred tým, ako sa objavil predel medzi logicky pospájanými časťami dokumentu o postupnej zmene rázu krajiny vplyvom človeka, objavil sa na nezvyčajnej obrazovke vrch o niečo prečnievajúci tiahlo zaoblené okolité chrbty kopcov. Tento vrch mal o niečo strmšie úbočia. Oblúk jeho hrebeňa nebol plynulý, ale vo dvoch miestach zlomený. Siluetu toho kopca nebolo možné nespoznáť. Jeho charakteristická krivka predovšetkým z pohľadu od juhozápadu sa nedala nezapamätať.

- Ina! Veď to je Šípok! Vrch Šípok! Poznáš ho?

Poznala ho aj ona. Akoby nie. Každý obyvateľ mesta, pokiaľ nechodil so zatvorenými očami, ho musel poznať. Ak nemal na tento vrch výhľad zo svojho domu, tak pri prechádzaní jednej z časti námestia ani nebolo možné, aby tento vrch nepadol skoro každému do oka. Jeho typicky lomená krivka hrebeňa prečnievajúca nad staršou zástavbou mesta. Dievčatá vrch spoznali ľahko aj preto, že neraz si prezerali kroniku detského folklórneho súboru. Ten niesol názov práve tohto kopca, bol zároveň aj v znaku súboru. Dada v ňom účinkovala už ako trojročná. Fotografie v kronike to tiež dokazujú. Na kronike je veľký znak súboru s nápisom Šípok.

Kopec Šípok je vzdialený asi tri kilometre od sútoku na tomto úseku nevelkej rieky a jej ešte menšieho prítoku. Krátko po tom, ako ho deti tanečného súboru prijali za svoj, ten istý kopec sa objavil aj v prvom znaku iba niekoľko desaťročí starého mesta. Mestský znak bol neskôr zmenený a na miesto tejto dominanty mesta a blízkeho okolia sa dostali heraldicky asi správnejšie znaky. Nástroje znázorňujúce poľnohospodársky charakter regiónu, ktorý sa spája s jeho novšou obuvníckou tradíciou. Spriemyselňovanie vyvolalo vznik mesta.

Po predele sa na obrazovke zjavili dva zlievajúce sa toky riek, nafilmované z nevelkej výšky, za ktorými sa tiahla nevelká rovina už s väčšími flákmi odlesnenej pôdy. Močariská a krútiaca sa rieka boli aj po tristo rokoch v podstate rovnaké. Opevnené hradiská v trojuholníku roviny medzi pohoriami boli už dve. Ak sa to dalo vôbec spoznať asi podľa zostrihaných záberov, mohli byť od seba vzdialené asi päť kilometrov. Prvá osada s opevnením stála na úbočí kopca Šípok a tá druhá bola pravdepodobne na mieste dnešnej dediny nazývajúcej sa Hradište. Tu sa stretali cesty spájajúce vzdialenejšie regióny. Tu nad touto dedinou na skalnatej vyvýšenine stálo drevené opevnenie s niekoľkými zrubovými domcami. Okrajom návršia uzatvárajúceho jednu stranu trojuholníka roviny sa tiahla cesta, či skôr chodník vedúci od kopca Šípok po Hradište. Aj ostatné novovzniknuté osady s navôkol

vyrúbaným lesom boli navzájom pospájané chodníkmi ledva badateľnými cez koruny stromov. Dada spozornela, keď sa objavili zábery z blízkosti osád. Pobežujúci ľudia v bielych, voľných, v páse stiahnutých odevoch so širokými rukávmi dosť pripomínali kresby z knihy, v ktorej sa písalo aj spôsobe obliekania predkov národa žijúceho v tejto krajine. Na obrazovke sa znova objavili akoby pohľad z nízkeho porastu, ktorého konáriky šľahali skrývajúceho sa kameramana zo všetkých strán, keď sa približoval, zakrádajúc sa ku skupine ľudí. Priblížil sa ku nim pomerne blízko. Ľudia stáli uprostred neveľkej čistinky. Navôkol rástli jelše a vrby. Znak toho, že miesto je v blízkosti nejakého vodného toku. A naozaj! Spod ovísajúcich konárov stromov presvitalo z jednej i druhej strany mihotajúce sa zrkadlo hladiny najskôr ramena neveľkej rieky. Že bola práve jar, to sa dalo na týchto záberoch spoznať podľa rozvíjajúceho sa listia na stromoch. V strede čistinky stála skupinka žien a ktorási z nich držala niečo ako kríž. Ten bol z hrubších olámaných konárov a na ňom bola namotaná slama a suchá tráva. Na toto bol pravdepodobne navlečený starší ženský odev. Figurínu bolo jasnejšie vidieť, keď ju nesúca žena zdvihla nad hlavu a začala s ňou poskakovať sem a tam. Ostatné ženy zdvihli ruky a v kruhu opakovali pohyby metajúcej sa figuríny.

- To je predsa vynášanie Moreny! V našom detskom súbore sme aj my mali tento dávny zvyk nacvičený, – nahlas sa obrátila Dada na Inu. – Utopenie Moreny, to je koniec zimy. Koniec vlády zla a začiatok vlády dobrej Vesny, – dodala už tichšie Dada, lebo chcela pozorne sledovať, čo sa bude na obrazovke diať ďalej.

Žena, ktorá niesla to, čo bolo očividne stredobodom diania, zrazu zastala a rozbehla sa smerom k vode cez porast pučiacych jelší a takto utekajúc hodila figurínu, ktorej hlava zostala visieť na konári, do sútoku riek, nad ktorým svietilo už asi hrejúce jarné slnko. Ostatné ženy a tiež bokom sa držiaca skupinka mužov so širokými pásmi okolo drieku sa rozprchli po zarastenom brehu. Jedni sa začali špliechať, umývať a iní hádzali do vzdiaľujúcej sa figuríny kamene a hrozili sa jej päšťami.

- Ak ten kopec bol náš Šípok a sútok riek sú rieky stekajúce sa pod našim mestom, potom to miesto, kde sa konal obrad utopenia Moreny, volá sa Slnčný kút! Iva, chápeš to? – pýtala sa znova staršia sestra mladšej.

Tak sa zdá, že dievčatá videli niečo, čo sa odohrávalo na ich obľúbenom Slnčnom kúte pred viac než tisíc rokmi. Dada si uvedomila, že tu na tomto mieste sa s Inou hrávali, zbierali kvietky. Doma boli za to napomínané, že sa príliš vzdiaľujú z dvora. Od domu! Prinášali si odtiaľ púpavové venčeky. Púpav tam kvitlo neúrekom veľa. Celý cíp za násypom bol vtedy ako žltý koberec. Ako vidno, pred mnohými rokmi to nebolo miesto bez stromov a kríkov, ako je to dnes.

Jasným predelom boli oddelené od starších oveľa mladšie zábery. Dalo sa to spoznať aj podľa zmenenej krajiny. Boli zoradené tak, aby sa dalo spoznať že sa jedná o to isté miesto. Dada možno odhadovala, že nasledujúce zábery sú mladšie o pár storočí od predošlých. Pochopila to už aj bez Galaxíkovej pomoci, vysvetľovania. Osady a najmä plocha obrábanej pôdy sa podstatne zväčšila. Bolo vidieť viac odlesnenej pôdy, na ktorej sa popásali domáce zvieratá. Rieka sama bola ale stále obkolesená hustou zeleňou. Poniže sútoku cez brod ťahal pár koní voz. Pred nimi unikali srny, ktoré zbehli z blízkych výškov. Tadiaľ prebehúvali na druhú stranu doliny. Do lesov, ktoré patria už do iného pohoria. Močariská ale žili stále svojím zatiaľ nezmeneným životom. Stačilo tichšie vkročiť za ich okraj a bujný život v sebe neutajili. Predovšetkým po dažďoch priam kypel. Stačilo zatvoriť oči a človek akoby vstúpil do raja naplneného spevom vtáctva, ihravým letom vážok. Tie akoby sa hrali nízkym letom v slnečných lúčoch naháňačku bez konca, ktorá ich aj tak už celé tisícročia neomrzela. Približne o ďalšie dve storočia sa stratili aj háje. V priestore trojuholníka medzi vrchom Šípok, Hradišťom a osadami niekoľko kilometrov južnejšie už od nám známeho sútoku. Lesy na rovine tak celkom pomaly a nenápadne vymizli. Aj v dolinách riek smerom na sever. Na juh rozširujúca sa kotlina povodia už spoločného koryta oboch riek bola osídlená hustejšie než

zužujúca sa rovina severne od vrchu Šípok. Niektoré močariská sa ešte uchovali. Tie, čo zostali, objala obrábaná pôda.

V osadách vyrástli väčšie stavby. Rozrastajúce sa dediny zasa ubrali z obrábanej pôdy a nad dedinami a okolím sa prevažovali miestami periny dymu. Rieka sa miestami vyrovnala do priamky a jej vody tak asi rýchlejšie stekali dolu rovným korytom vtesnaným medzi násypmi. Niet stromov, niet vtáctva... Krajinu prešla dvojkol'ajná cesta, po ktorej sa práve prehnal veľký dymiaci stroj. Skoro uprostred trojuholníka roviny sa týčilo vyššie čudo, komín. Okolo neho stálo niekoľko budov a o kus ďalej vyrástla nová osada. Rad domcov na zopár krátkych uliciach tvoril základ budúceho mestečka... Obraz zastal! Kopula strácala žiaru. Spolu s jej svetlom zmizol i posledný obrázok. Chvíľu sa nik neozval. Na riadiacom pulte sa rozsvietilo viac svetielok, ktoré osvetľovali sediaceho mimozemšťana. Aj Dadino a Inino kreslo sa vrátilo do pôvodnej polohy. Mlčanie prerušil mimozemšťan.

- Spoznali ste svoje mesto? Myslím, že áno.

Kostol blízko rieky nebolo možné nespoznat'. Jeho hranatosť je dobre zapamätateľná. Aj preto ho dievčatá spoznali. Napriek tomu, že ho na záberoch videli obložený lešením.

- Tie močariská poniže lávky, cez ktorú sme sem prišli, už dávnejšie neexistujú, – zadumane povedala Dada. – Jedno močarisko na južnom okraji mesta ešte je. Vyviera tam teplý prameň. Je to neďaleko hvezdárne. Je možné, že aj tento posledný močiar o nejakú dobu zmizne? Bola som tam. Ľudia tam vyvážajú občas neporiadky. Napriek tomu, že je to zakázané. Zdá sa, že už i ochranári poľavili v úsilí zachrániť tento posledný ostrov pôvodnej krajiny. Nasledovala znova dlhá odmlka. Mimozemšťan sa snažil vypozerovať, aký vôbec účinok malo to, čo ukázal týmto nedospelým pozemšťanom. Snažil sa zistiť, odhadnúť, či to, čo videli, pochopili. Dôkladne vyberal nazhromaždené informácie, záznamy a zostavil ich chronologicky. Tak, aby ukázal zrozumiteľným spôsobom, akými zmenami prechádza planéta Zem a jej jednotlivé časti.

Dada už týmto veciam rozumie. Vie o zmenšujúcich sa plochách tropických pralesov. O postupujúcej púšti. Čítanie o takýchto veciach pre vnímavého a citlivého človeka vyzerá hrozivo, ale aj tak to vnímala nielen ona, že je to niečo ďaleko, čo sa ľudí žijúcich mimo tejto oblasti veľmi netýka. Teraz si uvedomuje, že žije uprostred týchto zmien a že ľudia nevedú útok proti prírode iba v tropických oblastiach. V lesoch, ktoré sú pľúcami Zeme. Tam sa táto vojna začala relatívne iba nedávno.

- Takú zeleň, akú sme videli na záberoch, je možné uvidieť ešte na jednom úseku rieky, nie až tak ďaleko od mesta. Dokedy tam vydrží? – položila si sama sebe otázku Dada.

- Neviem, – sama si odpovedala. To, že si uvedomila, kde vlastne sedí a kde sa nachádza, spôsobilo Inino netrpezlivé cmuknutie.

Mimozemšťan stál nepohnute. Zdalo sa, že je spokojný.

- Čas pokročil, – ozval sa, podávajúc Dade práve premietnutú kazetu.

Tá ju mlčky prijala. Zaľakovala až po hodnej chvíli. Na riadiacom pulte zablikalo malé svetielko a ozvalo sa sotva počuteľné dlhé zapískanie. Mimozemšťan sa mykol, s'ťa by nastal veľký hluk. Načiahol sa za jedným z množstva tlačidiel. Podržal ho asi takú istú dobu, akú znelo to dlhé písknutie.

- Je to pravidelná kontrola spojenia medzi veliteľom výpravy a ostatnými dvoma samostatne pracujúcimi výskumníkmi. Všetko je v poriadku, – vysvetlil bez zábran Galaxík. – Neozvanie sa, alebo iný signál znamená, že sa čosi prihodilo. Dúfam, že do odletu sa už nič neprihodí. Túto noc odlietame na základňu na odvrátenej strane Mesiaca. Odtiaľ sa vraciame domov. Prv, než sa rozlúčime, by som vám chcel pripomenúť, že krajina, ktorú uvidíte pri premietaní kreslených filmov, nie je celkom vymyslená. Je to naša krajina, naša príroda. Na porovnanie s tou vašou je to zatiaľ dostačujúce. Na červenej kazete všetko o štrnásť rokov uvidíte v úplne presnej podobe. Vytvoríte si presný obraz aj o nás. O tom ako my žijeme. Z nízkej steny vnútrajška lietajúceho taniera sa vysunul malý

stolík. Naň postavil Galaxík tri nádoby naplnené hustou bielou tekutinou. Ina sa tomu potešila napriek farbe toho nápoja. Hlad sa už hlásil. Čas obeda pominul a tak obe dievčatá hneď siahli po pohároch, keď mimozemšťan pozdvihol svoj.

- Čas rozlúčky sa blíži. O dve hodiny sa začne stmievať a vy budete musieť odísť. Pamätajte na všetko, čo ste videli a na čom sme sa dohodli. Onedlho budete oslavovať príchod ďalšieho roka. Taký je u vás zvyk. My nový rok neoslavujeme. I tak ho máme zriedka. Naša planéta obieha pomaly okolo svojej osi a ešte pomalšie okolo stredu našej slnečnej sústavy, ako je to vo vašom prípade. Tak teda na zdravie všetkým pozemšťanom! Dada s Inou znova pocítili tú príjemnú slabučkú vôňu a sladkokyselkavú chuť. Pocity spokojnosti a sýtosti sa dostavil skoro ihneď po dopití vesmírneho nápoja. Stolík spolu s pohármi potom zmizli v stene – v stene auta, ktoré by sa im možno veľmi zišlo. Zapýtať si ho do daru však neprišlo na um ani Dade, ani Ine.

* * *

V tme chodby bolo cítiť cigaretový dym a počuť typické chichotanie troch chlapcov. Fajčiari – začiatočníci, čo rodičom tajne brali cigarety z pohodených krabičiek, sem chodievali občas nacvičovať umenie svojich dospelých vzorov. Tu mali šancu byť nespozorovaní pri dusení sa prvými dymovými šlukmi.

Netušili, že o pár rokov sa budú so sebazapieraním a námahou snažiť zbaviť tak zábavne nadobudnutého zlozvyku. Sedeli na pneumatikách váľajúcich sa na začiatku chodby. Viacerým generáciám chlapcov takto poslúžili na opísaný účel. Aj Mexáci zašpinili nejedni nohavice, keď tu takto vyesedávali. Keď boli menší, ich nápady tu vymyslené boli neškodné, ale s pribúdajúcim vekom ubúdala z ich výmyslov chlapčenská veselosť a čoraz častejšie ich napádali roztopaše hraničiace s ohrozením vlastných rovesníkov alebo menších detí, náhodne zatúlaných do ich rajónu. Bolo to predovšetkým zásluhou neohrozeného vodcu, ktorý to občas prehnal tak, že aj jeho verní začali od neho bočiť. On si však zatiaľ vždy našiel spôsob, ako si partiu podriadiť. Len ten čiernovlasý sa mu stále viac a viac vymykal spod kontroly. To ho veľmi štválo!

Pred nedávnom chcel urobiť kotúľajúcu sa fakľu a spustiť ju dole svahom kameňolomu vo chvíli, keď dolu po chodníku bude niekto prechádzať. Čiernovlasý mu v tomto úmysle zabránil tým, že ovplyvnil mienku ostatných. A tak sa všetky pneumatiky ďalej váľajú v chodbe.

Toto nebol prvý prípad, že nepresadil pre toho „gul’a“ to svoje. Veľmi ho hnevalo, že „gul’o“ presadzuje svoju vôľu v partii čoraz častejšie a on čoraz namáhavejšie. Rád by sa ho zbavil, ale ostatní by asi odišli s ním, a tak radšej zatínal zuby dusiac v sebe hnev. Aj tie dievčiská! Čo oni majú loziť do ich jaskyne?!

Chlapci sediac na pneumatikách sa zrazu postavili ako vystrelení. Do jaskyne vchádzal oveľa vyšší človek od nich a oboril sa na tajných fajčiarov.

- Krpci! Fajčiť sa vám zachcelo?! A či to doma vedia?

Chlapci sa preľaknutí stiahli na bok, lebo prichádzajúceho poznali veľmi dobre. Je to postrach sídliska! Tušili, čo bude nasledovať, ale ten výbuch hnevu neočakávali.

- Je to poslednýkrát! – reval. – Fajčiť budete doma s otcom alebo mamkou, ale tu už nikdy!!! To si píšete!

Chytil jedného z vystrašencov, čo sa pokúsil utiecť. Malý fajčiar sa celý vyvápľal v prachu, pretože ten zúrivy pán jaskyne do neho z celej sily strčil. Zvírený prach rozjedovaného vodcu Mexákov začal dusiť. V chodbe sa ozývali kašľavé výkriky.

- Ťahajte kade ľahšie! Ale už aj!

Kašľúc najedovanec sa snažil tých menších pri úteku kopnúť. Nakoniec jedovato kopol do jednej z pneumatík a vzápätí si na ňu sadol. Paličkou zdvihnutou zo zeme jedovato šľahal po špici vlastnej topánky.

- Štence, štence, štence! – opakoval stále za sebou.

Vtom mu napadlo, že vykoná to, čo nemohol pred časom. Zapáli pneumatiky! Vydusí to tu a už nikomu sa viac nebude chcieť loziť dnu. Suchých drier sa tu váľa dost', pomyslel si.

Pneumatika sa len ťažko rozhárala.

- Čo robíš?! – kričal ktosi.

Obzerá sa ku vchodu, ale tam nebolo nikoho.

- Aj my sme tu, – ozval sa hlas znovu.

Hneď pochopil, že sú to zase tie dve dievčiská čo včera.

- Zasa ste tu! Vy krpane! – zakričal smerom do chodby a hodil na rozhárajúcu sa pneumatiku ešte jednu.

Dada a Ina niesli sane. Snažili sa obísť zúrivca, ale ten sa im postavil do cesty s rozťahnutými rukami.

- Čo ste tam robili v tej tme?!!

Nešlo mu do hlavy, že sa takéto sopľane vôbec odvážili samé vojsť do tunela a nie to zájsť ešte ďalej. Dada v jednej ruke stískala červenú kazetu.

- Čo to máš?! Ukáž! – bleskovým pohybom jej ju vychytil a letmo si obzrel kazetu. – Azda ste tam neboli pozeráť video?

Keď videl, že Dade z vrecka vetrovky trčia ešte dve kazety, pribehol ku rozhárajúcej sa pneumatike a vykrikol:

- Až mi nedáte aj tie druhé kazety, túto spálím!

Človek by neveril, že splní to, čo hovorí. To predsa nemôže neurobiť! Že by bol naozaj taký?! Blysko Dade v hlave.

- Ja ti tie kazety nemôžem dať, Tóno, – skúšala jednat' diplomaticky. Vzápätí to oľutovala.

Mexák bez váhania pustil červenú kazetu do plameňov, z ktorých sa pod stropom začala kopit' hustá, gumou páchnuca čierňava. Dada pustila sane. Chcela kazetu zachrániť. Nemala šancu! Kazetu v plameni nevidela. Navyše ju Mexák zadržoval. Ina sane tiež pustila a snažila sa pomôcť sestre. Kopala zurvalca do nôh, ale on si to vôbec nevšímal.

- Poďte rýchlo von! Poďte! – kričal niekto a ťahal prevrhnuté sane von z jaskyne.

Vbehol dnu naspäť a doslova vyvliekol von aj Inu. Tá sa bránila, kopala ešte aj vtedy, keď ju čiernovlasý chlapec zadržoval, aby nevbela naspäť do čierneho kúдолu. Sotil ju do snehu a vbehol znova dnu, kde sa ešte stále s hustnoucou dymovou clonou mykali dve postavy.

- Chod'te obaja von! Udusíte sa tu! Udusíte sa..., – kričal čiernovlasý, strkajúc do oboch.

Dada videla, že nielo nijakej nádeje zachrániť kazetu. Poddala sa a nechala sa čiernovlasým vystřkať von, kde sa hore briežkom štvornožky snažila vybehnúť Ina. Hneď za ňou vybehol začiernený zúrivca. Z jaskyne sa valil hustý čierny dym, ktorý zaplnil už celú prednú časť jaskyne. Z tohto čierneho pekla vybehol ako posledný čiernovlasý chlapec. So sebou vyvliekol pneumatiku v jednej i v druhej ruke. Po ďalšiu sa už neodvážil vojsť.

- Je vo vnútri ešte niekto? – pýtal sa zadýchaný.

- Nik! Ty trpák. – vysypal na neho prizerajúci sa vodca.

Dada nevedela, čo urobiť, čo povedať. Dym zhustol tak, že plamene cezeň nebolo vôbec vidieť. Cítila bezradnosť. Napriek tomu si uvedomovala, že ten, čo je vo vnútri, by nemal utrpieť nijakú ujmu. Plamene sú ďaleko od neho. Nakoniec má určite možnosť dýchania z vlastných zdrojov. Pach spálenej gummy sa šíril navôkol. Stena nad vchodom očernela ako keby sa roky po nej plazil dym z ohniska vo vnútri chodby. Viacero okien na poschodových domoch hneď za riekou sa otvorilo a ktosi z prizerajúcich kričal:

- Čo tam vyvádzate!! Nemáte rozum!?

Čiernovlasý podišiel k Dade a ešte raz sa jej spýtal:

- Nie je tam naozaj nik?

Dada neodpovedala. Strnulo hľadela na stále viac sa valiaci dym. Keď ju chlapec chytil za plece a pomykal ňou poloziac jej tú istú otázku, podvedome siahla na kazety, čo mala zasunuté vo vreckách vetrovky a zajachtala:

- Je tam... Je tam... Boli sme tam len my dve, – rýchlo sa opravila.

Uvedomila si, že dohoda medzi nimi a Galaxíkom bola jasná. Len nič neprezradiť! Prebehlo jej hlavou.

Veľký vodca sa posmešne uškrňal. V duchu si predstavoval, ako svojho rivala v partii pred ostatnými očierni. Je predsa zradca! Vôbec nebráni jaskyňu pred votrelcami. Naraz sa zvalil do snehu. To Ina stojaca nad ním sa rozbehla a celou silou narazila nečakane do uškrňajúceho sa. Ina sama spadla kúsok od neho. Ona to však očakávala. Ihneď sa pozbierala a bežala sa schovať za Dadu. Vodca sa prekvapene dlho dvíhal. Keď si uvedomil, čo sa stalo, rozbehol sa za malou odvážlivkyňou vybaviť si to hneď tu, na mieste. Čiernovlasý chlapec sa mu však postavil do cesty.

- Je to krpec a ešte k tomu dievča. Nechaj ju na pokoji.

To bolo na šéfa už priveľa. Pravdepodobne už dávno čakal na príležitosť zúčtovať s čiernovlasou prekážkou. Kaziteľom jeho šéfovského postavenia.

- Ty už toho máš tiež na rováši u mňa dost! Nestaraj sa do toho, čomu nerozumieš! Nevieš, čo sa tu stalo, tak sa nemiešaj do ničoho, – kričal do tváre vzdorovitému, neposlušnému členovi partie.

Keď sa nemohol dostať za malou siláčkou, sústredil svoj hnev na jej obrancu.

- Tak si sa vyfarbil, – sipel naňho nenávisťne.

Do toho všetkého zaznela siréna hasičského auta prichádzajúceho od mosta. O chvíľu hasičské auto zastavilo na ceste medzi zarastenou stenou kameňolomu a záhradkami. Vybehli z neho dvaja hasiči a náhlili sa k nim.

- Čo tam horí? – spytovali sa hneď po príchode. – To ste vy podpálili? Dymcuje to teda poriadne!

- Je to guma alebo pneumatiky, – odpovedal si jeden z nich sám.

Boli už dost dlho v svojom povolání a dobre poznali všakovaké pachy pri požiaroch. Nestalo sa prvý krát za roky služieb, že museli zasahovať v podobných prípadoch. Kde – tu sa v okolí povalovali kusy odpadovej gummy z neďalekej výroby.

- Kto to zapálil? – spýtali sa čiernovlasého.

- Neviem, – odpovedal bez rozmýšľania. – Asi to boli tí malí chalani, čo odtiaľto zutekali. Nepoznám ale ani jedného, – dodal.

Dada čakala, či si to nerozmyslí a nepovie pravdu. Čakala zbytočne. Mala chuť povedať to ona, ale nechcela priťažičť čiernovlasému usvedčením z klamstva. „Predsa nám pomohol“, pomyslela si v duchu.

- Neviete to ani vy? – spýtal sa hasič dievčat.

- Myslím, že to boli naozaj tí malí chalani, – potvrdila vymyslenú domnienku čiernovlasého chlapca jedna z nich.

- No dobre! Vidím, že z dymu začína ubúdať. Počkáme, kým to dohorí, chodba sa prevetrá a pozrieme sa dnu.

Keď to dievčatá počuli, akoby ich obarilo! Nevedeli, čo robiť, ako sa zachovať. Pozerali jedna na druhú.

- Určite tam nik nebol. Kričal som do chodby. Nik sa neozval. Vyhádzal som von len zopár pneumatík...

- To si dobre urobil, – potľapkal ho jeden z hasičov po pleci. – Dúfam, že tam naozaj nik nebol. Verím ti, ale radšej sa o tom presvedčíme sami.

Dievčatá stále pozerali nepohnute.

- Čo ste také zľaknuté? – dostali otázku aj ony.

- My nie sme zľaknuté, – zmohla sa na odpoveď Dada.

V domoch za riekou pribudlo pootváraných okien. Pravdepodobne niekto z prizierajúcich sa privolať cez telefón hasičov. Keď zvedavci videli, že sa nič viac nebude diať, pozatvárali okná. Zima zvíťazila nad zvedavosťou. Kto sa vydržal pozeráť spoza záclony, mohol z diaľky vidieť iba stojace hasičské auto s blikajúcim majáčikom zakrývajúce výhľad práve na tú časť okraja vápencovej, sčasti už obrastenej steny, kde sa nachádzal otvor, z ktorého sa ešte pred chvíľou valil hustý čierny dym a ktorého medzičasom podstatne ubudlo.

Pneumatiky dohárali, ale v chodbe nazhromaždený dym ešte dlho po uhasení plameňa lízal stenu nad vchodom. Hasiči vykročili smerom ku vchodu jaskyne. Mladší z nich sa zhlboka nadýchol a zadržiavajúc dych vošiel do skalného otvoru. Druhý stál v strehu pripravený na možnosť, že bude musieť svojmu mladšiemu kolegovi pomôcť.

- Nechod' ďaleko! – kričal za tým, čo vošiel dnu.

Z chodby sa ozvali tlmené, niekoľkokrát opakované výkriky.

- Je tu niekto?!

Po chvíli vybehol von a zhlboka dýchajúc hovoril kolegovi:

- Zdá sa, že je to v poriadku. Musíme ale počkať, kým sa chodba lepšie neprevetrá, – lapal po dychu.

Odchádzajúc si sadnúť do tepla v kabíne auta skonštatoval, že by sa mala tá diera uzavrieť. Zamurovať, zasypať alebo čo.

- Vy tam čo ešte stojíte? Choďte už domov! – súril dievčatá hasič, keď videl, že stále hľadia nepohnute na vchod chodby.

Zobral odhodené sane, otriasol z nich sneh a prísny hlasom rozkázal:

- Sadajte!

Chtiac – nechtiac museli ho poslúchnuť. Zatiahol ich skoro až k lávke a to behom, aby sa trochu zahrial.

- Ponáhľajte sa domov! Už sa začína stmievať, – povedal im, keď ich posotil po miernom svahu smerom k lávke.

Počkal, kým prídu za prvý dom a vrátil sa aj on k autu, ktorého majáček ešte dlho blikal do večerného šera.

* * *

Pred dverami stáli dva páry ufúlanej zimnej obuvi a spoza nich bolo počuť na schodišti trochu nahnevaný hlas.

- Kde ste boli?! Už je tma! Už som si myslel, že vás budem musieť ísť hľadať. Tie topánky si hneď očistite! Prečo ich vôbec máte také špinavé, keď je vonku všade biely sneh?

Dievčatá sa navzájom premerali očami. Videli, že sú naozaj kde tu zašpinené. Ani jedna sa však s vysvetľovaním neponáhľala.

- Bežte sa poumývať a prezliecť!

Po opláchnutí studenou a potom teplou vodou sa Dada konečne prebrala z ľaku. Až teraz si úplne uvedomila, čo všetko sa stalo. V rýchllosti sa poutierala a bežala za otcom.

- Kde je mama?

- Čo sa neprezlečieš! – napomenul ju otec bez toho, aby jej odpovedal na otázku.

- Nie je doma? Kedy sa vráti?

- To neviem. S tetou Vierou čosi došívajú.

Dada sa netrpezlivo zamrvila. Zvrtla sa a odbehla za Inou do detskej izby. Dvere za sebou zatvorila.

- Ina, čo urobíme? – šepkala, aby ich nezačul otec. – Červená kazeta zhorela! Čo teraz?!

- Nič. Čo by sme tak asi mohli robiť? Nič, – odpovedala pokojne Ina. – Nič nemôžeme urobiť, len dúfať, že sa do jaskyne tí hasiči nevrátili. Kto vie, prečo tam tak dlho stáli?

- Aj to! Ja hovorím teraz ale o kazete. Čo nevieš, na čo bola určená?! Na to, aby sme ju odovzdali podľa dohovoru o štrnásť rokov.
- To viem, – prerušila Ina sestru.
- Ina! Stala sa vážna vec. Budeme sa tam musieť vrátiť.
- Kam? Do jaskyne? – vypúlila Ina oči na Dada.
- Budeme musieť všetko povedať otcovi, – pokračovala Dada už pokojnejšie. – Otec bude musieť ísť s nami.
- Čo si zabudla, že nemáme nikomu nič hovoriť?!
- Zabudla, nezabudla. Vec je taká vážna, že nám iné nezostáva. Čo keď sa Galxíkovi niečo stalo? Na to nemyslíš?!
- Dada, neblázni! Ak sa mu niečo stalo, my mu asi nepomôžeme, – uvažovala v podstate chladnokrvne Ina.
- Veď my sme naozaj na niečo zabudli, – svetlo v Dadinej hlave čosi, až ju myklo. – Na kry-šťa-ľo-vé guličky! – vyslovila Dada prerušovane a s dôrazom.

Rozopla si oduté vrecko na oteplovačkách. Keď vytiahla ruku von z hlbokého vrecka a roztvorila prsty, bolo vidieť ani veľkú, ani malú guľu. Možno o málo menšiu od tenisovej loptičky. Vo svetle lampy sa na jej malých rovných ploškách lámalo svetlo.

- Zdá sa, že guľa je pravdepodobne z brúseného skla. Celkom to tak vyzerá, – hodnotila Ina svoju guľu, lebo aj ona dostala od Galaxíka presne takú istú ako Dada.
- Áno, vyzerá to ako perleťové brúsené sklo, – prisvedčila sestre Dada. – O pätnásť rokov, pred Vianocami Galaxík zistí podľa týchto guľ, kde ktorá sme. Je to asi nejaký zvláštny materiál, podľa ktorého nás zameria. Bude to čosi vyžarovať. Slabým svetielkovaním nám guľa vraj zároveň dá vedieť, že sme zameriavané. Koľko to budeme mať o pätnásť rokov? Veľa? Možno tu nebudeme vtedy ani bývať. No Vianoce o pätnásť rokov budeme musieť tráviť v našom meste. S Galaxíkom sa stretne pri hornom pomníku? Tam hore do lesa v tom čase asi ťažko niekto iný príde. To je isté! Miesta na čistenie okolo pamätníka je dosť a udržiavaný pamätník je zárukou, že čistinu tak isto nenechajú zarásť. Výhľad na mesto je odtiaľ dobrý a zároveň jedna strana čistiny je krytá, aby mohol Galaxík pristáť na nej bez toho, aby to vzbudilo pozornosť.
- Prečo ste to nechceli, aby stretnutie pri hornom pomníku bolo náhradným priestorom? – opýtala sa Ina.
- Pretože letohrádok môže niekto v priebehu pätnástich rokov kúpiť alebo prenajať. Skrátka, mohol by byť už obývaný. Preto bude letohrádok iba náhradným miestom stretnutia. Rozumieš?

Ina aj rozumela, aj nerozumela, ale nechala to tak a bližšie, lepšie vysvetlenie si od Dady nežiadala. Spomínaný letohrádok, inak medzi obyvateľmi zvaný Babylon stál v borovicovom lese, ktorý tam roky predtým jednoducho

nebol. Tým sa stal malý romantický hrádok izolovaným a zabudnutým. Opusteným! Napriek tomu ho občas objavili aj mestské deti, ktoré sa niekedy zatúlali do neďalekej obce, ležiacej

v úžľabine vrchov tiahnuccich sa na východ od mesta pod sútokom dvoch nevelkých riek, pod ktorým stojí veľký betónový most postavený na mieste niekdajšieho brodu.

Letohrádok poskytol nejednému mestskému dieťaťu svoju zanedbanú sotva badateľnú záhradu na hry. Hrať sa v jeho blízkosti či dokonca vo vnútri letohrádku bolo najmä pre chlapcov jedinečným zážitkom. Len škoda, že nejeden z nich si odnášal odtiaľto farebné povytĺkané sklička z mozaikových okien a pomohol zubu času pomerne zachovalý letohrádok nahlodávať. Skrátka, ničieť. Cez borovicový les a zarastený parčík nebolo sem ani odtiaľto vidieť. Jediný pohľad na okolitú krajinu sa naskytol tomu, kto vyšiel po točítých úzkych schodíkoch na vežu a odtiaľ ponad vrcholce borovic si mohol poobzerať kraj. Z veže sa dalo zísť na rovnú asfaltovú strechu najväčšej miestnosti letohrádku, ktorá by bola ideálnym miestom na pristátie malého modulu – lietajúceho taniera, v akom si posedeli. Že si na ňom nepolietali? To sa môže stať neskôr. Budú z nich už dospelé tetky. Určite to neodmietnu, ak im to bude ponúknuté. Ak sa ale malému mimozemšťanovi nič zlého nestalo. Presne túto istú obavu vyslovila znovu aj Dada.

- Čo tu vlastne špekulujeme, kde sa s Galaxíkom stretne, keď nevieme, či sa mu niečo stalo alebo nie.

- Dada, my máme ale dohodnutý ešte jeden signál, – buchla Ina sestru do pleca. – Nevieš?

Dada chvíľku očividne tuho uvažovala.

- Ja som teda! Mne to asi nemyslí pre toho ozembucha mexáckého, – ťapla si dlaňou po čele. – Nepretržité svetielkovanie znamená: som tu, prídte na stretnutie. Svetielkovanie s krátkymi prerušeniami znamená: všetko je v poriadku. A to posledné ..., – poškrabala sa Dada po hlave, – posledný signál znamená volanie o pomoc. No dúfam, že guľička nezačne blikať.

- Ale je ešte jedna možnosť i keď nedohovorená ..., – uvažovala nahlas Ina.

- Aká?

- No taká, že guľička nebude signalizovať nič. To znamená, že Galaxík je veľmi, veľmi ďaleko, alebo že je koniec?

- Aký koniec?! Vieš čo, veď sme ich skúšali a fungovali dobre! Tak ich teda prvýkrát použijeme na ostro. Teraz!

Dievčatá každá svoju perleťovú guľu zovrela do dlaní a tuho stískala. Tlakom a teplom sa guľa má zahriať. Zovretím v teplej ľudskej dlani v trvaní dvoch minút začne vyžarovať, vysielat' dohovorený signál: všetko je v poriadku. Odpoveď by mala byť tá istá.

- Ina, počítaj!

Keď spolu narátali dvakrát do šesťdesiat, otvorili dlane a vzrušene čakali. Každá sekunda čakania sa pre ne zdala byť minimálne minutou. Každá nasledujúca sekunda našepkávala, ako by sa pokúšala vpísať do vzduchu slovo – TREGÉDIA. Desiatej sekunde v poradí sa podarilo nad hlavami dievčat zavesiť písmeno – T. Dvadsať sekunda akoby pribila vedľa prvého písmena písmeno – R. Mala nastať už osemdesiat sekunda a so sebou mala priniesť posledné písmeno slova. Písmeno – A. Už, už sa zdalo, že sa „áčko“ s veľkým rachotom zavesí skoro do vzduchoprázdna izby, ktoré tam skoro nastalo od napätého čakania. V tom vrzgli dvere a cez škáru huncútsky pozeral do izby otec, mysliac si, že dievčatá nachytá v dobrej nálade a pridá sa k nim, lebo aj on už má dobrú náladu – je rád, že sa vrátili v poriadku, aj keď trochu ufúľané.

Videl dievčatá stáť oproti sebe, ako si hľadia do dlaní, v ktorých držali belavé tenisové loptičky. Ani ho nenapadlo počudovať sa, že tie loptičky svetielkovali. Napriek tomu, že v izbe nebola úplne tma. Tenisové loptičky svietili dlho. Zhasli a znovu začali dlho svetielkovať. Otec zavrel potichu a odišiel. Nechcel dievčatá vyrušovať pri niečom, čo pred ním taja. Možno to má byť nejaké prekvapenie – pomyslel si pri odchode.

- Je v poriadku! Je v poriadku! Je v poriadku!... – natešene skákali dievčatá.

- Kto je v poriadku? – okríkol ich otec z obývačky.

Dada vzápätí na to chytila Ine ústa. Tá vôbec nechápala prečo.

- Čo robíš?! – oborila sa Ina na sestru nazlostene.
- Ina, všetko ešte nie je v poriadku!
- Dal predsa odpoveď, že je všetko v poriadku, – odvrkla mladšia sestra.
- To áno. Ale čo tá kazeta? Dostali sme ju preto, aby sme pred príchodom mimozemšťanov pripravili na to ľudí! Či nie?! Rozumieš? Ako to urobíme bez červenej kazety?!
- Máme predsa ešte dve, – odpovedala Ina.
- Máme, ale ony bez tej tretej vôbec nič nedokážu! Tak to povedal Galaxík a ono to tak aj určite bude. Pravdepodobne naše tvrdenie o našom stretnutí s mimozemšťanom bez červenej kazety by nedopadlo dobre. Asi by sme sa len zosmiešnili. Vážnejšie je ale to, že mimozemšťania prídu s tým, že sú ľudia na ich príchod pripravení. Že budú oboznámení práve obsahom červenej kazety. No možno ju nedali len nám. Napríklad.
- Dobre teda, – rozhodla sa Ina. – Poďme za otcom.

Sadli si nenápadne do izby. Otec práve sledoval reklamu propagujúcu obuv, vyrábanú firmou, kde pracuje.

- Počkajte chvíľočku, – povedal a naznačil im to aj rukou.
- No, čo máte? – vyzvedal po skončení reklamy. – Vidím, že sa nemienite prezliekať.

Dada držala v ruke svoj pamätník a podávala ho otcovi otvorený na prvej strane, kde bola kresba malého trpaslíka. Vlastne mimozemšťana sediaceho v lietajúcom hlbokom tanieri.

- Prečo mi to ukazuješ? – pýtal sa otec.

Dada sa pozrela na Inu. Tá ju pohľadom posmelila, aby hovorila ďalej.

- Ocino, podľa čoho si nakreslil tento obrázok? Podľa čoho si urobil tohto panáka? – ukázala Dada na hnedého, okatého, ušatého a krátkonohého trpaslíka či banského škriatka a či mimozemšťana, ktorého držala Ina opatrne v ruke.

Otec sa nechápavo pozeral raz na jednu, raz na druhú dcéru.

- Čo vymýšľate?! – smial sa trochu rozpačito.
- Ocino, odpovedz nám! – nástojila Dada.
- Čo ja viem. Vymyslel som si, – krčil plecami otec. Bolo vidieť, že nad otázkou príliš neuvažuje.
 - Ja som tiež rozmýšľal nad tou podobnosťou s tým škriatkom v jasličkách. Toto vám vrta v hlave?
 - Aj to nám vrtalo!
 - Aj to vám vrtalo?! A čo vám teda ešte vrta v tých vašich tekvičkách?!

Dada vzala otcovi pamätník z rúk a položila ho na stôl. Sadla si znova na svoje miesto a rázne povedala:

- Pôjdeš s nami do toho tunela. Tam pod lesom!
- Čože?! Do tunela?! A načo, prečo prosím vás?!

Na chvíľu sa zadíval na televíznu obrazovku. Dianie na nej ale asi nevnímal. Bol to len manéver, aby mal na chvíľu čas premýšľať. Nakoniec vyslovil váhavo svoje rozhodnutie.

- Dva dni už sedím doma. Mal by som sa niekam vybrať. Prevetrať sa. Zajtra poobede môžeme ísť hoci aj do jaskyne.
- Nie zajtra! Zajtra nie, – vykriekli skoro naraz obe dievčatá. – Musíme ísť teraz hneď!

- Čo ste sa trošku zbláznili? Ešte ste sa len pred chvíľkou dotiahli domov! A k tomu vonku je už riadna tma! Kto teraz behá pod horou?! Nehnevajte ma zbytočne! Bežte sa prezliecť a okúpať!

Dievčatá sa nedvíhali napriek tomu, že dobre rozoznali podľa hlasu, že s otcom sa už nemôže ďalej vyjednávať.

- My sme tam včera a dnes boli, – skríkla na neho Ina. Boli sme tam a niečo sme uvideli! Pôjdeš s nami a uvidíš to možno aj ty!
- Čo by to malo byť? Čo ste tam videli? – pýtal sa prekvapený rodič, pretože nebol zvyknutý vídať u dcér takéto odpor voči jeho rozhodnutiu.
- Videli sme mimozemšťana! Zhovárali sme sa s ním. A dlho, – vybafla na neho ešte aj Dada.

Otec s otvorenými ústami pozoroval dcéry. Hnev ho zaraz prešiel. Videl v ich očiach odhodlanie bojovať o to, čo požadujú. Až do úplného konca! Nikdy nebývali neprimerane vzdorovité. Vzdor v ich očiach bol absolútny a rozhodný. Kdesi na okraji zmetených myšlienok sa mu prepletala výčitka voči sebe, že pomútil rozum vlastným dcéram svojimi výmyslami o mimozemšťanovi Galaxíkovi. Zaskočený sa nezmohol na ďalšiu ostrejšiu polemiku s nimi.

- Ocino! Prosím ťa. Je to dôležité.

Prosba nebola bežný spôsob, ktorý Ina používala pri dosahovaní toho, čo chcela.

- Je to naozaj veľmi, veľmi dôležité! – dosvedčila Dada.

* * *

Keď sa mama vrátila od priateľky, s ktorou pracovali na nových návrhoch akéhosi letného oblečenia ešte aj vo chvíľach voľna, našla na koberci hneď za dverami pohodený lístok, v ktorom jej oznamujú, že všetci traja sa vrátia asi o hodinu. Prešla sa po byte, znova sa obula a odchádzala do vedľajšieho domu, kde mali s priateľkou zriadenú malú dielničku. Napriek tomu, že sú sviatky, nevie vydržať bez práce, ktorú má rada a ktorá ju baví. Zabehne aspoň na chvíľku do dielne a čosi tam porobí.

Domov sa ponáhľala preto, že dievčatá nevidela dva dni a mali by byť už dávno doma. Na údajnú hodinu teda aj ona zabehne započatú prácu posunúť aspoň kúsok vpred. Keď sa vracala domov, stretla sa pred výťahom aj so svojimi utečencami. Zvíjala sa s nimi. Čakala ale, že po dvojdnovej pauze, čo sa nevideli, budú prejavovať radosť zo stretnutia. Tak to robievali vždy.

- Čo je s vami? – spýtala sa. – Akísi ste ľaknutí. Nebodaj ste niečo vyviedli?

Obe dievčatá sa naozaj tvárili skleslo, previnilo a trochu aj nahnevane.

- Sme iba hladné a je nám zima, – povedala na ňu nezvyklým tónom Dada.
- Nič sme nevyviedli, – dodala ešte.
- Tak teda poďme rýchlo pod sprchu! Tam sa zahrejete a ja zatiaľ pripravím večeru.

Spod sprchy nebolo počuť zvyčajné smiechoty a škriepky.

- Čo je s nimi? – pýtala sa mama otca.

Ten sa jej tiež zdal zamĺknutý. Musela ešte raz zopakovať otázku, aby zareagoval.

- To nič nie je. Sú iba unahané. Majú toho sánkovania za celý deň dosť.

Otec znova zmlkol a rozmýšľal nad príhodou, ktorá vyzerá síce nevinne, ale v skutočnosti...

Tie jeho výmysly, skôr rozprávky s predošlých rokov nielen o vesmírnych bytostiach neboli zasa až také, aby on takto, až tak veľmi doplietol dievčatám hlavy. Vlastne dohromady toho ani nebolo veľa, čo im o týchto veciach povedal, narozprával. Obrázok v pamätníčku?

Hlinená figúrka? To nemôže byť azda dôvod, aby sa obidve dievčatá naraz pobláznili. Koľké deti čítajú sci-fi romány, ktoré sú určené pre dospeljších a nič!

- Nejde mi do hlavy, že malého, údajne vesmírčana nazývajú Galaxikom. Tak, ako som ja nazval toho v pamätníčku, – rozmýšľal polohlasne.
- Čo ti nejde do hlavy? – spýtala sa mama, keď kladla na stôl taniere.
- Nejde mi do hlavy, že si už tu z dielne, – zahováral pohotovo. – Už máte tú kolekciu šiat hotovú?
- Ešte čosi dorobíme a bude to.

V chodbičke do kuchyne sa zjavili dievčatá s uterákovými turbanmi na hlavách a v pyžamách. Sadli si za stôl. Nosal mali strčené skoro až v polievke, len aby im otec nevidel do tváre. Považoval to za ich priznanie sa k previneniu? Možno. Bol rád, že nehovoria a nepresviedčajú ho už o svojej pravde. Je to dobrý príznak – myslel si.

Zatiaľ si nechá všetko pre seba a keď bude na dievčatách badať nie celkom prirodzené správanie, dohovori im. Keď to nepomôže, bude sa musieť zdôveriť s tým aj nikomu inému. Dohodnú sa, ako postupovať? V tejto chvíli sa nechcel týmto príliš zaťažovať.

Dievčatá dojedli a zaželali rodičom dobrú noc.

- Nezabudnite si umyť zuby! – napomínala odchádzajúce dievčatá mama.

Z kúpeľne vbehli rovno pod perinu. Pod jednu perinu! Chceli sa ešte rozprávať. Dada po chvíľke ležania vstala. Zapálila malú lampu. Zo skrinky vytiahla kus papiera a čosi doň balila. Boli to dve kazety. Vložila ich do priečinka a založila knihami.

- Kazety si prehráme, keď budeme samé doma, – povedala Dada, keď sa vrátila do postele.

Hneď sa ale vrátila a znovu sa prehrabávala vo svojich veciach. Otvorila drevenú vyrezávanú nevel'kú krabicu a vložila do nej perleťovú guličku.

- Daj sem aj svoju, – povedala Ina.

Tá vstala a v slabom svetle malej lampy ohmatávala svoje šatstvo. V izbe sa ozvalo klepnutie. Aj Ina vložila svoju guličku do drevenej krabice, akurát vhodne veľkej na tento poklad. Chvíľu sa naň pozerali. Zdal sa im krásny.

- Podobajú sa trošku maminým perlám na brošni. Len sú priesvitnejšie a oveľa väčšie, – šeptom hovorila Ina.

Dada jej na to nič nepovedala, len si myslela – mamine perly nie sú pravé, ale tieto dve sú určite pravé. Krásne perly vesmírne. Po tomto Dada krabičku zatvorila a šla ku oknu. Záclonu odtiahla troška nabok. Ina sa postavila vedľa nej a dlho, dlho pozerali von bez slova.

- To teda dopadlo, – prerušila mlčanie Ina.
- To teda áno, – prisvedčila sestra. – Ocino si teraz asi myslí, že nám preskočilo. Ja by som si to na jeho mieste tiež myslela. Sranda je, že on ho kedysi tiež pravdepodobne videl a aj tak ničomu neverí. Dúfam, že mame nepovie nič, lebo tá by nás odviedla na vyšetrenie. Ina, čo myslíš, nestalo sa Galaxikovi nič?
- Ja myslím, že nič. Keby sa mu niečo stalo, našli by sme ho tam. Keďže ani otec nenašiel nič, vôbec nič, čím by sme mu dokázali... Podľa čoho by uveril, že sa tam ukrýval mimozemšťan? Pritom prezrel úplne všetko! Však si on dobre pamätal, kadiaľ sa tam ide, kadiaľ vchádza, aj keď v jaskyni nebol veľa rokov.
- Hlavná chodba je dlhšia, ako sa nám zdalo. Nie? Odbočka tiež nie je až taká krátka, ako som si myslela...

V izbe sa otvorili dvere. Dnu vstúpil otec. Napodiv sa po tom všetkom k nim pripojil a láskavo, trochu potmehútsky sa spýtal:

- Čo dievčatá, čo pozorujete?

Chvíľku aj on hľadel von a nič nehovoril. Otcova prívetivosť sa zdala dievčatám iná, než ju pociťovali od neho doteraz. Tento druh troška nepríjemnej prívetivosti z jeho strany ešte nepoznali.

Neverí nám. Nič nám neverí – mysleli si to isté obe. Čo by len za to dali, aby uveril! Ako ho presvedčiť?!

- Nemali by ste si ísť už ľahnúť? – povedal akoby len tak mimochodom a objal ich pri tom okolo pliec.

Dnu vstúpila tiež mama.

- Ulož ich spať, – odovzdával otec dievčatá mame.

Obe poslušne zaľahli. Mama ich poprikryvala. Chvíľku si posedela na Ininej posteli.

- Sladko spíte. Zajtra vyrazíme do terénu. Prezrieme si zimnú zoologickú záhradu.
- No čo s vami? – povedala, keď sa nijakého prejavu súhlasu nedočkala. – Zajtra sa o tom pohovárime a keď chcete, môžeme ísť aj inde. Ráno dáte návrh. Dobre?

Ešte raz zažehlala dievčatám dobrú noc a odišla.

V izbe sa rozhostilo veľké ticho. Ani jednej z dievčat sa nechcelo nič hovoriť. Bolo už toho za posledné dni na obe priveľa. Zaspáť však nemohli. Vzrušenie z posledných zážitkov víťazilo nad spánkom i únavou. Aj keď menili každú chvíľku polohu, spánok neprichádzal.

Z kuchyne bolo počuť mamino vyčítanie.

- Hovorila som ti, nepúšťaj ich samé von.
- Ticho. Nehovor nahlas, – tíšil mamu otec.

Po ceste pri rieke sa prehnalo rozzúrené auto. Niekoľko napriek zasneženej ceste a nočnej hodine predvádzal svoje jazdecké umenie.

- Počula si, Ina? – šeptala Dada.
- Čo som mala počuť?
- Mamu a otca či si počula.
- Počula, – zaznela tichá odpoveď.

Rodičia sa viac neozvali. Dievčatá prestali napínať sluch. Myšlienky sa im naháňali v hlave. Hotový autodróm! Mať tak vypínač na hlave – myslela si Dada. V tom vidí, že Ina prebehla popri stole a zmizla za záclonou.

- Čo je? Čo si sa naplašila? – opýtala sa tmeným hlasom.
- Pod' sem! Pod' rýchlo! Utekaj! – vzrušene gestikulovala mladšia sestra za záclonou.

Dada okamžite skočila z postele, bleskovo zdvihla skoro po koberec dlhú záclonu a zhodila si ju za chrbát.

- Pozeraj! Pozeraj! Za riekou, do lesa. Vpravo!
- Bóóóže! – vysúkalo sa z Dady.

Vpravo prekryval výhľad na les veľký dvanásťposchodový vežiak. Hneď vedľa neho v pozadí v lese, kúsok od starého mlyna, čo vytŕčal ako veľké strašidlo osvetlené modravým svetlom.

Na druhej strane vľavo zorného uhla dopadal modrastý svit na zasnežené skalisko, podobajúce sa sediacej žabe. Svit sa náhle začal tratiť. Zároveň dostával slabú nazelenalú farbu. Slabnúce, trochu pulzujúce svetlo sa presunulo ponad stromy a sadlo do ich korún, na zabielené konáre. Chvíľku na nich viselo a potom kleslo medzi stromy v miestach, kde sa nachádza veľká kamenná izba vo zvetralej vápencovej skale.

- Je to určite on! – drobčila Ina na mieste a pritom prstom zobala do studeného skla.
- Je to on! Je to on! Je to on! – mykala Dada zovretými päťami pred svojou vlastnou tvárou.

Hneď sa ale zvrtila a bežala ku knihovničke. Naspäť dobehla s vyrezávanou drevenou škatuľou. S trasúcimi rukami z nej vybrala perleťové guľičky.

- Ina, aj ty! Zovri a tlač! Drž dve minúty!
- Modrozelené svetlo zoslablo ešte viac. Nad vrcholcami kopcov zo smeru od pohoria Vtáčnik sa tichým šumom prihnali dve ploché telesá žiariace takým istým svetlom, aké zhasína na okraji lesa. Dievčatá to videli a dobre vedia, čo to je.

- Stískaj silno! Ešte chvíľočku, – šepotala Dada Ine do ucha tak silno, že ju bolo možno počuť aj za dverami izby.

Modravé svetlá sa spustili k vrcholu tiahleho kopca. Chvíľočku viseli nad ním a pomaly sadli kdesi za les. Vrcholce stromov akoby vzbĺkli modrým plameňom, ktorý badateľne zhasínal.

- Zosadli na lúke, – šeptala tentoraz Ina.
- Áno, zosadli na lúke, – zopakovala Dada po sestre.
- Ina, priprav sa! Dopočítavam: päťdesiatšesť, päťdesiatosem, päťdesiatdeväť, šesťdesiat! Teraz!

Na povel obe naraz otvorili dlane. Po kratučkom čakaní sa guľičky v ich dlaniach zapálili slabým svetlom. Najprv len žmurkli. Už, už si dievčatá mysleli, že dostávajú takto zlú správu. Vzápätí za žmurknutím sa rozžali ako veľké, nezvykle veľké svätojánske mušiská dlho neprerušovaným svetlom.

- Odpovedá! Je všetko v poriadku!

Držali v jednej ruke vzácne dary. Také, aké nedostal ešte žiaden človek na zemi a oni dve z jedného mesta, z jedného domu a z jednej rodiny mali to šťastie spomedzi toľkých miliónov ľudí žijúcich na Zemi.

Druhou rukou chceli mávať. Nenapadlo im, že v tmavej izbe ich z vonku nemožno vidieť. Alebo ten, čo mu chceli mávať, má iné oči? Keď zdvihli hlavy a pozreli znova na okraj lesa, svetlo v ňom bolo intenzívnejšie. Zo slabého modrozeleného sa menilo na žiarivo jasnomodré. Pomaly sa dvíhalo ponad stromy a potom prudko vyrazilo dohora, kde ostalo nehybne stáť. Modré plamienky na vrcholcoch zasnežených kopcov, ktoré obkolesovali horskú lúčku na odvrátenej strane tiahleho kopca, sa znova rozohoreli. Modravý svit a zdanlivé plamienky na hrane kopca pohasínali zároveň s pomaly sa dvíhajúcimi fosforovo svietiacimi plochými telesami, nad ktorými sa klenula priesvitná vypuklina. Takto pomaly, skoro až slávnostne vystúpili k vyššie zavesenému svetielkujúcemu telesu. Urobili rovnaký synchronizovaný pohyb smerom na juh. Ostali stáť naraz, ako keď vojaci salutujú na pozdrav. Krátko na to prudko vyrazili na opačnú stranu, než cúvli. Za okamih zmizli na mieste, odkiaľ sa takým nečakane – očakávaným spôsobom vynorili z modročiernej tmy.

- KONIEC -

<http://www.klakovskadolina.sk/index.php/turistika/turizmus/lesna-zeleznicka>

**Partizánske - Horná Ves, Veľké Pole, Píla samý les. Župkov, Hrabičov, Ostrý Grúň,
Kľak, chodil tam zo Žarnovice vlak. Vláčik, skoro až na Vtáčnik!**

Napísané v roku 1967, v roku 1990 prepracované.

U roku 2007 upravené pre potreby združenia zdravotne znevýhodnených
mesta PE.sk.

Upravili: V.Trvaleca J.Brida

Ak máš sedem až trinásť rokov, zašli nám svoj príbeh. Maximálne v rozsahu troch strán formátu A4. Na štvrtú stranu môžeš vložiť vlastnú ilustráciu. Do aktualizovaného obsahu bude možno zaradené aj tvoje literárne dielko. Uveď svoje meno, vek. Svoju prácu ako prílohu e-mailu zašli na: **galaxfest@centrum.sk**

Rozprávka pre Galaxička

Kde bolo, tam bolo, bola a je v našej galaxii jedna slnečná sústava. Jedna z trinástich planét tejto sústavy, planéta Galax je domovinou nás Galaxanov. Tam žije babka Galaxina a starý otec, dedo Galax. Tam som sa narodila, tvoja mamička, Galaxinka. Aj tvoj otec, Galaxík! No tvojím rodiskom je planéta Zem.

Kde bola, tam bola a je, planéta Zem, na nej sú svetadiely. Jedna malá časť svetadielu Európa sa volá Slovensko. Slovensko je tvojím rodiskom! Je to jedna z najkrajších častí planéty Zem. Kde bolo, tam aj je pohorie Vtáčnik. Je to prvé miesto Slovenska, ktoré sme my, Galaxania, navštívili. Z jednej strany pohoria vtekajú potoky a potôčky do rieky Nitry. Tá sa vlieva do Váhu a ten do veľkého Dunaja. Dunaj vteká do Čierneho mora. V meste Nitra si už bol. Aj pri soche kniežaťa Pribinu.

Aj na planéte Galax sú moria! Je tam oceán. No je tam len jeden svetadiel a stotrinásť väčších ostrovov. Onedlho tam odletíme. Sám uvidíš!

Po našom odchode šli tvoji starí rodičia žiť na ostrov GX-13. Onedlho sa s nimi zvítaš. V strede ostrova sú tri návršia. Ako na znaku Slovenska! Štvrtý, od nich stojací bokom asi premenujeme na Šípok. Ten, na planéte Zem leží povyššie sútoku riek Nitra a Nitrica.

Babka s dedkom ti určite rozpovedia tie naše galaxánske rozprávky. No kým sme tu, ja ti od zajtra budem čítať tie tunajšie – slovenské. Teraz už ale sladko spi.

Hijóó, Ijo! Do nebička!

Dnes je na mieste starého koryta rieky lúka. Po celej dĺžke je ohraničená už dávnejšie zregulovaným nábrežím. Ani nie o kilometer nižšie sa rieka stretáva ešte s menšou riekou. Z druhej strany v podstate mestskej lúky, ktorá sa využíva azda len na hostovanie túlavých cirkusov končia sa ulice sem vedúce priamo od námestia. Občas tam niekto púšťa šarkana, preháňa psa. Alebo rachotí motorovou kosačkou. Z východnej strany je tréningové futbalové ihrisko a kúsok ďalej vchod na kúpalisko.

Stalo sa, že istý, ešte nie moc starý dedko pomáhal vnukovi na šarkanoch vypustiť do nebička Dve textilné hračky. Len ocumľané uši mali kožené. Nie ešte moc odrastený vnuk sa rozhodol, že už bude veľký. Veľký a malý Ijo boli jeho hračkami od útleho detstva. Jedno z uší toho menšieho bolo dlho pre neho náhradou za detský cumlík. Ten odmietal. Upokojil sa len vtedy, keď mu vrátili Ija. No nakoniec sa sám chcel zbaviť takej závislosti na priateľovi.

Štart šarkana sa nedaril ani jednému z nich. No keď nakoniec dedkov šarkan zostal vo výške zistili, že veľkého Ija šarkan neodnesie. S ním neodletí do výšok za kopce, ako si to želal jeho vnúčik. Vnuk!

Pozerá dedko a vidí, že na lúke je už iba sám. Vnukov šarkan visel na elektrickom stĺpe. Vnuk bol u neho na návšteve, chodil k nemu zriedka. Bývali od seba dosť ďaleko. Boli dohodnutí, že potom zídu na Salaš.

... Šiel dedko okolo jedného z obchodov, niesol veľkého Ija. Čo vidí. Vo vyprázdnenom výklade, sedel nehybne malý Ijo. Nechápal dedko ako sa tam dostal. Námestie, ulice boli tiež prázdne. Dedkovi sa zazdalo, že Ijo naňho pozerá uprene a veľmi, veľmi smutno. Alebo na svojho kamaráta, ktorého dedko držal v ruke? Tak tam všetci pozerali, pozerali, zrazu sa malý Ijo pohol. Ožil?! Vstal a zašiel do rohu výkladu. Tam si kľakol. Oprel si čielko o podlahu. Akoby sa chcel ukryť pod tam visiacou záclonou. Zdalo sa, že plače. Cez hrubé sklo by aj tak asi nebolo počuť jeho hlások. Dedko sa ani len nezačudoval. Pobral sa dnu za predavačkou, ukázal rozpačito na veľkého Ija a začal vysvetľovať, že vo výklade majú podobného.

-Áno. Nie je to tak dlho, šiel okolo mladý pán - zdôraznila.

Tú hračku si položil na parapetu výkladu. Kým si zaviazal šnúрку na topánke zabudol na Ija. Dedo si hneď pomyslel, že na Ija zabudol jeho vnúčik asi schválne, lebo sa mu nechcelo na šarkanovi odletieť do neba. Do nebička pre už poničené hračky.

... Predavačka šla vziať malého Ija. No skôr než sa dvaja Ijovia zvitáli, dedko sa zobudil. Prešli týždne, nemôže zabudnúť, ako malý Ijo vo výklade plakal. Malý handričkový Ijo s veľkým ocumľaným uchom. Takýto sen sa mu prisnil do rána nedele, zvanej Kvetná.

Aj keď sa vonku ochladilo, drobní vtáci švitorili ďalej. Len podľa toho sa dalo vedieť, že nebudú Vianoce, ale bude jar.

Marek Hulík / 13 r.

NOVÉ LETO PRIŠLO!

Pred naším pánom richtárom, našla som vrecúško z hodvábu. A v tom vrecúšku hrebienok, granátky, gorálky! Nie tým, nie tým bielickým dievkam, lež tým, lež tým brodzianskym pannám.

...Morenica, Morena! Kde si prebývala?! V komore, na pôjde si sa schovávala! Ved' ti už chuť na koláče, na slaninku, na klobásku zájde!!

Morena, Morena, za koho si umrela?! Za pána richtára, či za jeho syna?! Či za jeho dcéru?! Čo ju chlapani doniesť letečko s nami teraz berú!!

...Na Slnéčnom kúte stratila som kľúče, od leta, od leta, od leta. A ja som ich našla, k tej bráne zašla odomknúť to leto, to leto.

Ide Peter z Ríma, nesie holbu vína, aby sme sa napili, nášho Pána chválili. Ó Vesnička, ó Vesna, kde si toľko bola! Pri studničke, pri studničke som sa umývala. S lístočkom, s lístočkom som sa utierala. Nové leto prišloóó!!

Spracované v roku 1974 – 1976 podľa pamätníkov, pamätníčok obcí okolia mesta Partizánske. Bolo používané pri vystúpeniach Detského folklórneho súboru Šípok, ktorý pôsobil pri bývalom Dome pionierov a mládeže. Dnes CVČ.

Ako Jaromil náhodou zistil, kde býva deduško Večerníček

Bol raz jeden deduško. Poznali ho možno všetci. Nebol to hocijaký deduško, ale ten, čo zažinal hviezdy.

Mrzelo malých, väčších, že o tom divotvornom deduškovi, ktorý každý večer otváral dvierka rozprávke na dobrú noc, vedia iba to, že má psa, chalúpku a pred ňou jabloň. Nevedia akým menom privolať toho psíčka, či s nim žijú aj iné zvieratká, ako má zariadenú chalúpku, či pri nej obrába aspoň malú záhradku, ba ani to nik nevie, ako sa volá ten deduško.

Pre toto sa rozhodol jeden ujo spisovateľ napísať o ňom rozprávku. Rozprávkovú knižku. Kúpila ju aj mamička malého Jaromila, aj keď on poznal len niektoré písmenka.

Na začiatku mu stačilo prezerat' si obrázky a že mu tie rozprávky čítala mamička. O čas si ich už čítal sám.

Prešiel rôčik, dva, keď sa s nim vybrali rodičia pozrieť si rodnú dedinku jeho pradedka. Tá leží skoro na chrbte Vtáčnika, volá sa Kl'ak. Asi preto, že do niektorých svahov tu treba chodiť nahor skoro až na kolenách. Kl'aciačky.

Veľké bolo ich prekvapenie, že chalúpka postavená prapradedom malého Jaromila ešte stále stojí. Jediná, až tak stará v dedine. Ved' kto by ju aj zbúral a na tom mieste postavil už parádnejší dom, keď na chalúpke bola tabuľka a tam bolo napísané:

Tu býva deduško Večerníček. Ten, čo večer rozsvetuje, zažína hviezdy.
Nad Vtáčnikom, nad Slovenskom.

Jaromil na tabuľku ešte ani nedoviedel a už vykrikol: „Ved' je to domček z mojej rozprávkovej knižky“!

Pod tabuľkou je drevená schránka v podobe väčšej búdky pre vtáčikov. Sem chodia poštou príhody, rozprávky, ktoré spísali deti, ujovia a tety. Sem posielajú svoje želania, aké asi rozprávky by ešte chceli čítať, vidieť.

Popri inej práci deduško Večerníček už nestačil len sám triediť, čítať toľko listov. Pomáhali mu Janko, Jožko, Zuzka, Marienka, Petrik a Paľko. Svetlanka, Jarmilka tiež občas k nemu chodili. Niekedy deduškovi spolu prídu pomôcť Jarko, Vladko, Lubka, Anička.

Tie lepšie, podľa deduška Večerníčka a podľa jeho pomocníkov posielajú títo večerníčkari – vtáčnikari do Bratislavy.

Už sa stalo, niektoré tam rýchlo odviezol na svojom malom lietajúcom tanieri Galaxík. Raz so sebou zobral aj Galaxička a Galaxinku. Aj o nich by sa už dali napísať večerníčkové príhody. Zatiaľ sa toho žiadny ujo spisovateľ, či teta spisovateľka neujala. Nechcete to deti skúsiť vy?

ZNOVA LETO PRIŠLO!

- Pred naším pánom richtárom, našla som vrecúško z hodvábu. A v tom vrecúšku hrebienok, granátky, gorálky! Nie tým, nie tým z Bielic dievkam, lež nám, lež nám z Brodzian pannám.
- Na Slnpečnom kúte stratila som kľúče, od leta, od leta, od leta. A ja som ich našla, k tej bráne zašla odomknúť to leto, to leto!
- Letečko nám priniesla Vesnička kráľovnička aj toho roku, toho, roka 2017-teho!

A čo nového sa ešte stalo?

Uskutočnila sa
CM KOLESO - KOLIESKOIÁDA
FilmFest PE.sk
zatiaľ nie

<http://www.galax.skylan.sk/files/GALAX%20FilmFest%20PE%20%20-%201.pdf>

Ochranárom sa navrhuje obnovenie jazierka pod jedným zo skalísk zvaných Žaba. Je tam na to vhodná priehlbina. Pôvodné jazierka premiestnením koryta rieky Nitra v daných miestach boli zlikvidované. Vrátime pôvodným vodným živočíchom

niečo z toho, čo im bolo vzaté?

Bielické bahná sú dobrým príkladom, no mžno je to málo.

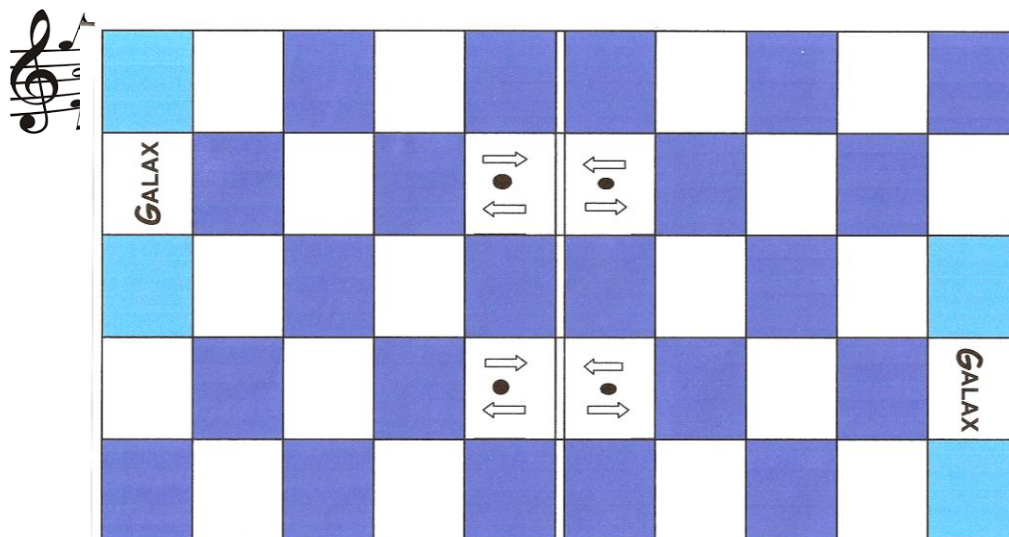

Dokáže to niekto? Na veku nezáleží!

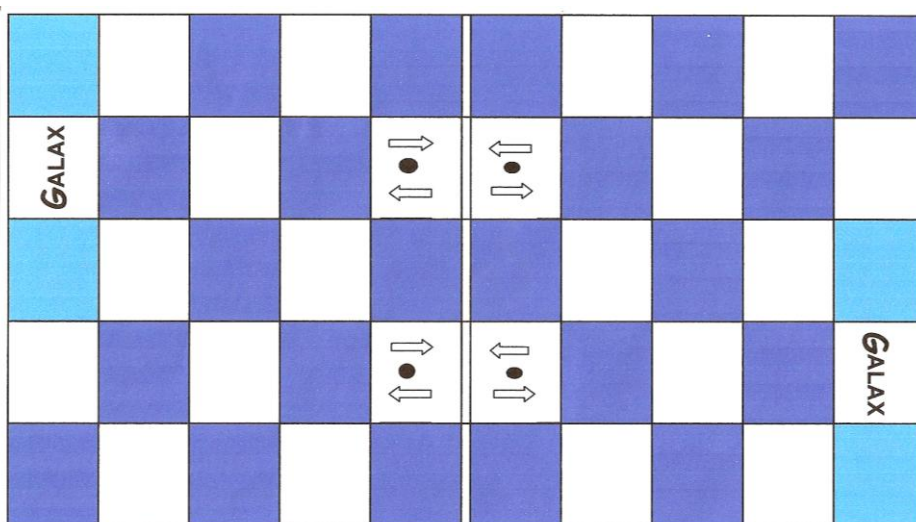
Klikni na link a prečítaj si pod videom v ZOBRAZIŤ VIAC

<https://www.youtube.com/watch?v=D8BXdDXKw8g>

https://www.youtube.com/watch?v=TVuEzS7yL_0

Pravidlá hry budú v rámci aktualizovania obsahu www.galax.skylan.sk postupne pridané v jazyku anglickom, nemeckom, španielskom, ruskom

JE TO MALÉ S VEĽKÝM NOSOM - GALAX

Hra GALAX je svojou náročnosťou približne na úrovni medzi hrami DÁMA a ŠACH

Pravidlá

- 1.) Hrá sa na tmavých políčkach a hráč má k dispozícii päť figúriek "lietajúci tanierik" a figúrku Galaxík (Galaxíček).
- 2.) Figúrky "tanierik" postupujú po jednom políčku. Smerom vzad iba pri vstupe a výstupe z tzv. skrývacieho políčka a pri možnom vycúvaní z ľavého naprotivného rohu šachovnice na vyznačené políčka. Za účelom postaviť do hry figúrku Galaxík! Tieto políčka susedia s bielym políčkom "G". Pri vycúvaní, pri pohybe vzad nemôže táto figúrka vyhadzovať.
- 3.) Na skrývacie biele políčka sa môže vstúpiť len z tmavého políčka pred nimi. S povinnosťou vrátiť sa! Smer vstupu, výstupu na týchto políčkach je označený šípkami.
- 4.) Na skrývacom políčku sa môže figúrka zdržiavať ľubovoľne dlho. Ak na vstupové (výstupové) políčko postaví svoju figúrku protihráč, pre skrývajúcu sa figúrku neplatí povinnosť súperovú figúrku vyhodiť. No vyhodiť ju môže!
- 5.) Stredové zdvojené tmavé políčka sa považujú akoby boli v šikmej línii. Na týchto zdvojených políčkach sa figúrky "tanierik" navzájom vyhadzujú. Tu sú ale chránené pred vyhodnením figúrkou Galaxík.
- 6.) Figúrka Galaxík postupuje v šikmej línii na ľubovoľnú vzdialenosť a smer. Na zdvojených políčkach sa figúrky Galaxík (Galaxíček) navzájom z hry vyhadzujú.
- 7.) Figúrka Galaxík sa môže po vyhodnení vrátiť do hry, ak figúrkou "tanierik" hráč vstúpi na jedno z dvoch vyznačených políčok. Susedia s bielym políčkom "G"! Figúrka Galaxík nie je na zdvojených políčkach chránená pred vyhodnením figúrkou "tanierik"!
- 8.) Hra končí bodovým vyjadrením (zápisom). Po dosiahnutí patovej situácie alebo po vyhodnení všetkých figúriek protihráča. Po sérii hier sa robí súčet.
- 9.) Figúrka Galaxík má hodnotu piatich bodov. "Tanierik" má hodnotu jedného bodu.
- 10.) Ak sa ako figúrky použili **balené** cukríky, hráči môžu hrať podľa dohodnutého kľúča.

Napríklad:

- a) Víťaz berie všetko.
- b) Hráčom ostanú na šachovnici zostávajúce svoje figúrky a figúrky protihráča, ktoré získali vyhodnením.

Hra GALAX - nemusí sa hrať s originálnymi figúrkami. Môžu sa použiť šachové, alebo figúrky hry ČLOVEČE NEHNEVAJ SA a to v počte v zmysle pravidiel. Teda päť rovnakých, plus jedna odlišná pre hráča. Môžu sa použiť aj **balené** cukríky primeraných rozdielov.

.... V budúcnosti je možné uskutočniť skúšobný turnaj v tejto hre a to v dvoch detských vekových skupinách.

www.galax.skylan.sk

Prípadné zmeny v pravidlách hry sa urobia až po odohratí troch ročníkov turnaja. Na to bude oprávnené vedenie asociácia klubov hry GALAX okresu PE. Po dohode s autorom. Ak takáto organizácia vznikne, rýchloturnaj v tejto hre by mohol prebiehať v rámci FilmFestu PE.sk / FilmFest PE.sk /

